

VI

237807

63. c

FLORENCE BARCLAY



ROZNI VENEC

Stauti' ra Božič-1947.
v Ljubljani
best
Gledoy.

6.

64

FLORENCE L. BARCLAY
ROŽNI VENEC

ROŽNI VENEC

ROMAN

1937

STAVARSKI ANTONIČKI I. M. BILAVI

rusa
FLORENCE L. BARCLAY

ROŽNI VENEC

ROMAN



1 9 3 7

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

LJUDSKA KNJIŽNICA 63

VII 6.37807, c



PRIREDIL IN POSLOVENIL BLAZ POZNIC
VSE PRAVICE PRIDRŽANE
JUGOSLOVANSKA TISKARNA V LJUBLJANI
PREDSTAVNIK KAREL ČEC

Vojvodinja

Tihi pokoj letnega popoldneva je sanjal nad overdenskim parkom in vrtovi. Sončni žarki nad skrbno negovanimi tratami so se po malem umikali sencam in krošnja visoke cedre je vabila na hladen počitek, po katerem si bil hrepenel ves dan.

Kakor tudi je bila stara, trdno zidana hiša prostorna in udobna na znotraj, bi bila na zunaj naravnost grda, če bi njenih zidov brez slehernih okraskov ne preraščal čez in čez bršljan, magnolija in spenjave vrtnice, da so bili kakor odeti v mehak kožuh; in po tem sončnem zelenju so viseli nežni beli cveti ter škrlatnordeči grozdi popkov, kakor bi jih bila vanj umetelno uvezla mojstrska roka.

Ploščad ob poslopju je držala na eni strani v rastlinjak, na drugi v akvarij. S ploščadi so vodile v enakih presledkih široke stopnice na trato pred hišo. Onkraj te mehke, zelene žametne preproge se je širil park s svojimi čudovitimi skupinami stoletnih dreves, najljubše zatočišče plahih, rjavih srn; in skozi gosto drevesno listje se je svetlikala demantno čista reka, ki se je kot ozek, srebrn pas ljubko vila med bujno, z zlatorumenimi zvončki in kravšami posejano travo.

Sončna ura je kazala na štiri.

Ptiči so dremali v svojem opoldanskem počitku — noben list ni šumel, noben sicer še tako živahen ptiček ni cvrčal; vladala je skoraj mrka tišina. Na svojem navadnem prostoru pod cedro je spala živordeča papiga.

Potem so se odprla nekje vrata.

Pred hišo se je pojavila ženska, krenila po plo-

ščadi in izginila med grede rož. Bila je vojvodinja Meldrumska, in prišla je, da bi narezala nekaj rož, opravilo, ki ga ni prepuščala nobeni drugi, še tako večji roki. Nosila je staromoden slamnik, šampijon, ki si ga je pod svojim dvojnimi podbradkom zavezala s črnimi trakovi, ohlapno jopico iz neobdelanega platna, zelo kratko krilo in čevlje, ki so živo spominjali na obutev v švicarskem Engadinu. Roke so ji tičale v prav starih obnošenih rokavicah in nosila je vitrasto košaro ter ogromne škarje.

Neki šaljivec je dobro zadel, ko je rekel: če bi darežljiv človek srečal Njeno Milost, vojvodinjo Meldrumsko, ko se vrača s svojega dela v vrtu ali iz kokošnjaka, bi nehote segel v žep in ji stisnil v roko novce. Ko bi ga pa vojvodinja pri tem pogledala, mu ne bi preostajalo drugega, ko da se zgrudi pred njo v prah in pusti, da ga pohodijo Njene vojvodinjske noge. In bodo to z nekim ugodjem tudi storile, potem bo pa njih lastnica dobrodušno poslušala grešnikovo jecljajoče opravičevanje, denar bo pa vtaknila v žep, da ga pokaže, ko bo ob ugodni priliki pripovedovala to zgodbo.

Vojvodinja je živela sama; trpela ni ob sebi nobene sorodnice, in še manj ji je prijalo, da bi poslušala omledne priliznjenosti plačane družabnice ter gledala njeno večno smehljanje. Njena bleda hči, ki ji ni bila umela nikoli in ničesar prav narediti, se je bila že davno omožila. Lepi sin, ki ga je bila temeljito razvadila, je umrl mlad že nekaj let prej, preden je doletel tudi moža nenaden — vojvodinja je imela navado reči — zelo primeren konec. Ko je namreč na svoj dva in štirideseti rojstni dan hotel v razkošni lovski obleki prisiliti konja, da bi skočil čez plot, se je žival mahoma vzpela in vrgla jezdeca tako nesrečno s sebe, da si je razbil lobanjo in pri priči izdihnil.

Za vojvodinjo in njen dom je napočil nov čas. Doslej je morala trpeti v hiši tovariše svojega moža

in je od osebnih prijateljev in znancev mogla vabiti samo take, ki so iz ljubezni do gospodinje bili voljni, da so jemali v kup tudi vojvodovo družčino.

Veselilo je pa takšno življenje ni nikoli; četudi je bila sama podobna neizbrušenemu demantu in utegnila biti velikaško brezobzirna do čustev drugih ljudi, je bila v svojem najglobljem jedru vendar resnično plemenita in smel si se brez skrbi zanesti, da bo v odločilnem trenutku zadela prav v besedi in dejanju.

Ko so minile pogrebne svečanosti za vojvodo, si je Njena Milost začela uravnavati življenje po svojih nagnjenjih. Najprej se je spravila nad vrt, uredila si akvarij in se obdala s ptiči in četveronožci vseh vrst, obsipajoč jih z ljubeznijo, za katero v zadnjih letih ni vedela, kam bi z njo.

Prirojeno gostoljubje in lastnost, da se je rada ponorčevala s tujimi kakor lastnimi slabostmi in se s tem dobrovoljno zabavala, jo je kmalu nagnilo, da je začela prirejati eno slavnost za drugo. Tako se je zgodilo, da je postal Overdene najbolj priljubljen kraj, kjer so se po mili volji shajali najrazličnejše usmerjeni duhovi. Vsak je našel tam ljudi, ki se je z njimi sešel najrajši — vsakemu se je nudila priložnost, da je na svoj najljubši način preganjal čas. Postelja in hrana sta bili izvrstni, in naj te je privedla pot v vojvodinjin dom pozimi ali poleti, nikoli se nisi dolgočasil. Prišel si in odšel, kakor se ti je zljubilo, in bivanje tam ti je sladila gospodarica s svojimi nepreračunljivimi domisleki.

Svoje prireditve je delila vojvodinja v tri vrste: slavnosti za zabavo, slavnosti za povprečno družbo, in slavnosti za gornjih deset tisoč. In takšna zabava zadnje vrste je bila določena za večer, ko se je vojvodinja po izredno dolgem opoldanskem počitku napravila v svojo vrtno obleko in odšla rezat rože.

Ko je stopala po ploščadi, je Tomka, razvajena papiga, dremavo odprla eno oko, pomežiknila gospo-

darici, tlesknila z jezikom, kar naj bi veljalo za poljub, se zasmejala predse in spet zadremala.

Med vsemi živalskimi ljubljenci, ki jih je vojvodinja gojila, je uživala Tomka nedvomno največjo naklonjenost Njene Milosti. Že kupljena je bila iz posebnega vzroka. Po moževi smrti je vojvodinja nekako pogrešala njegove trde osornosti in dražilo jo je, ker je menil sleherni moški, da se ji mora bližati samo z najbolj izbrano, suženjsko vljudnostjo. Dobro bi ji delo, ako bi jo komorni strežaj kdaj oblajal ali če bi domačemu duhovnu ušla kdaj izmed zob kakšna zarobljena beseda. Tako pa je občutila, čim dalje tem večje neugodje, dokler ni nekega dne brala v listu, da je naprodaj papiga, ki zna izvrstno govoriti in da obsega njen slovar gotovo nič manj ko pet sto besedi.

Vojvodinja se je takoj odpeljala v mesto, poiskala ptičarja in kar je na lastno uho čula od papige, je bilo toliko, da je ptiča pri priči kupila in ga lastno-noročno prinesla v Overdene.

Prvi večer je novi gost sedel zlovoljno v svoji lepi gajbici ter ni in ni maral črhniti nobene besede, četudi je vojvodinja ure dolgo prežala nanjo, zdaj prav ob kletki, potem spet skrita v oddaljenem kotu; posedala je v naslanjaču za pečnim zaslonom in se za ptiča navidezno ni prav nič zmenila ali pa je gledala vanj in napeto prisluškovala. Tomka je tleskala z jezikom, če se je gospodarica le prikazala iz kakšnega skrivališča, ali je pa metala dolge, dolge poljube za služabnikom, če je na priliko kateri smuknil čez vežo, in se potem hrupno smejala. Da bi upornici izbistrila spomin, ji je vojvodinja v svojem obupu prišepetavala po vrsti besede, ki jih je bila čula od nje v trgovini, vendar ni dosegla tudi s tem nič drugega, kakor da ji je Tomka milostno prikimavala in si s kremplji stiskala kljun. Vendar se vojvodinja svojega kupa ni kesala. Rada je gledala ptičevo rdeče perje in počivat je šla s sladkim upanjem, da se bo novi družinski član do naslednjega jutra spametoval.

In res, zgodilo se je tako. Že na vse zgodaj se je uverila tako hišna, ki je pometala vežo, kakor tudi strežaj, ki je zvonil k zajtrku, da se je ptič čez noč spet naučil govoriti. In ko se je vojvodinja celih deset minut pozneje kakor navadno prizibala po stopnicah, je Tomka jezno bila s perutmi ter jo pozdravila: »No, stara, ali si se vendar prikazala?« In »stara« se je usedla k zajtrku tako dobre volje kakor že mesece ne.

Gospodična Jana Champion

Edina sorodnica, ki je smela trditi, da je pri vojvodinji nekako doma, je bila njena nečakinja in nekdanja varovanka Jana Champion. Ta domovna pravica se je pa omejevala samo na to, da je smela Jana v Overdene ali v tetino hišo v mestu prihajati, kadar se ji je zljubilo, ostajati, dokler je hotela, in ji ni bilo treba nikomur odgovarjati, kaj dela in česa ne dela.

Ko je bil Jani umrl oče, se je končalo tudi njeno samotno deklišvo v norfolški domovini; takrat bi bila rada stopila pri teti na hčerino mesto, toda vojvodinja ni potrebovala nobene nadomestne hčere, in še prav posebno ne takšne, ki je imela tako svoje lastne napore in bila tako samostojnega značaja kakor gospodična Champion ter bila vrh vsega tega tako malo lepa in skoraj cel moški. Zato so ji povedali, da je sicer vedno dobrodošla, a ne sme pričakovati v hiši nič več pravic ko drugi gostje. Nima pa tudi nobenih dolžnosti, posebno ne glede gostov. Njena Milost želi vse pravice in dolžnosti gostoljubja vršiti sama in prirejati družabne zabave po lastnem okusu.

Jana Champion je bila v tridesetem letu. Dober poznavalec ljudi jo je imenoval nekoč vzor ženske v nelepi odevi. Doslej pa ni še noben moški za neznanatno lupino spoznal lepote te vzorne ženske duše.

Spremeniti bi utegnila svet v paradiž morda za telesnega slepca, katerega ne bi mogla motiti neugodna zunanost za spoznavanje njene globoke notranje vsebine, tako da bi mogel zadostno dojeti vso bogato ljubezen Janinega zvestega srca, in spoznati, kak bajen božji dar bi bila takšna žena. A doslej, kot rečeno, še ni križal njene poti noben slepec, ki bi bil zmožen z notranjim očesom spoznati to vzorno žensko dušo. Kazalo je, da se bo morala Jana Champion za vedno zadovoljiti s podrejeno vlogo, ko je imela vendar vse sposobnosti, da bi sijala prav na prvem mestu.

Že dostikrat je bila družica pri porokah, kjer neveste kljub zunanjim čarom niso imele nič lastnosti, ki bi jamčile možu srečen zakon, lastnosti, ki jih je imela Jana Champion v tako obilni meri.

In ona, ki je imela materinsko srce kot le malo-katera, je smela biti doslej samo krstna botra pri otrokih svojih prijateljev in znancev.

Čudovito lepo je pela, a ljudje navadno sodijo, da mora biti lep glas združen z lepo postavo, zato so vedeli le prav redki, kako Jana poje, in ker je tudi izvrstno igrala na klavir, se je naključilo redno tako, da je spremljala druge pri petju.

Z eno besedo, Jana je svoje žive dni vršila postranska dela, in rada jih je vršila. Saj niti vedela ni, kaj se pravi, biti nekomu prvo na svetu. Mati ji je umrla, ko je bila še čisto majhna, tako da se ni nič spominjala na njena laskanja, ki si jih je včasih skušala zaman obuditi v spominu.

Nekoč se je oglasila na gradu gospodična Sara, družabnica njene rajne matere; prišla je v želji, da bi našla tu še kakega starega znanca in videla gospodično Jano, ki jo je nosila v spominu kot ljubkega otročička.

A kako malo se je preklasto nelepo dekcle s svojimi malo nežnimi, skoraj deškimi kretnjami skladalo s Sarinimi predstavami o nekdanjem lepem otroku! Dobre ženice je bila ob tem pogledu sama zadrega.

Kakor je prej, ko še ni videla Jane, gostobesedila, tako je sedaj skoraj onemela, sprva ne vedoč, kaj bi govorila. Boječe je samo pripomnila, da se še dobro spominja, kako je bila rajna gospa vesela, ko je Jana prvikrat opazila vrtnice in stegnila ročico po njih.

Vendar, preden se je Sara poslovila, je čula Jana še dosti, česar bi se niti v sanjah ne bila domislila — tako tudi, da je rajna mati primerjala njene ročice z lističi vrtnice in jih često poljubljala.

Deklica je pogledala na svoje velike, rjave roke in se zasmejala — samo da se ne bi izdala, kako zelo ji je šlo na jok.

Tako jo je gospodična Sara zapustila z občutkom, da Jana ne more biti kaj prida dobrega srca, sicer bi spomin na mater moral povzročiti pri njej drugačen dojem. A vzgojiteljici, gospodična Müller in miss Jebbs, nista mogli umeti, čemu je deklita odslej svoje grde roke tako skrbno negovala, in zvečer v temi je osamelo dekletce dostikrat poljubljalo svoje lastne roke, samo da bi si moglo približno predstaviti, kako mora biti, če bi se jih dotaknile materine ustnice.

Pozneje ko je dorasla in bila sama svoja gospodarica, je Jana takoj vzela v službo gospodično Saro, in sicer za tako plačo, da si je družabnica mogla precej prihraniti za stare dni.

Svojega očeta Jana ni dosti videla; nikoli ji ni odpustil, da je deklita, ko si je vroče želel sina, in tudi ne, da ni podobna materi, ampak njemu.

Junak njenega otroštva, tovariš njenega deklitstva in prisrčni prijatelj njenih zrelejših let je bil Deryck Brand, deset let starejši sin vaškega pastorja. A naj sta si bila še tako dobra, ni imela Jana nikoli občutka, da zavzema prvo mesto v njegovem srcu. Če se je mudil kot visokošolec doma na počitnicah, sta mu bila mati in poklic vse, četudi mu je dobro dela ljubezen osamelega dekleta, in kakor tudi ga je zanimal njen močni značaj ter svojski duhovni razvoj.

Pozneje se je oženil z ljubeznivim, zelo lepim dekletom, ki je bilo Jani tako malo podobno kot le mogoče; vendar sta ostala z Deryckom prijatelja tudi odslej, in morda se je to čustvo le še poglobilo.

Zdaj, ko so ga šteli med najznamenitejše zdravnike, je cenil njena priznanja svojega dela in njeno razumevanje za svoje velike cilje bolj ko kraljevsko odlikovanje, ki ga je bil deležen v zadnjih dneh.

Jana Champion ni imela med svojimi znankami nobene iskrene prijateljice. Bila je preveč resnicoljubna, preveč odkrita proti sebi in drugim in ni umela v družbi hinavčiti, pa tudi ne prizanašati tistim drobnim slabostim, ki so navadno lastne ženskemu spolu.

Ženske, ki jim je bila kdaj izkazala kakšno prijaznost — in bilo jih je dosti — so jo v obraz odkrito hvalile, če so jo pa drugi vlačili po zobeh, kadar je ni bilo zraven, so bile prestrahopetne, da bi se postavile zanjo.

Imela je pa dosti moških prijateljev, posebno med gimnazijci in drugimi dijaki; bila jim je kot dober tovariš in spovedovali so se ji svojih največjih razposajenosti bolj odkrito kakor svojim lastnim materam. Vedela je dobro, da so jo za njenim hrbtom imenovali »staro Jano« ali »lepo Jano« ali »dražestno Jano«, a jim tega ni preveč zamerjala; vedela je, da so ji odkritosrečno vdani in ostala jim je tudi ona prijateljsko zvesta.

Uspešno se je uveljavljala v vsaki vrsti zdravega športa in mladina se je rada merila z njo; pri tem se je našla pogosto prilika za dober svēt ali pa tudi, če je bilo treba, za resen opomin, ki je navadno zalegel. Celo najbolj lahkomišlni srboritež se ni mogel ubraniti, da ne bi vplivala nanj s svojim plemenitim dobrosrčnim mišljenjem, in nagonsko je čutil, da mora imeti čisto srce in čiste roke, če se hoče družiti z Jano Champion.

»Presenečenje« in še eno

Sončna ura je kazala na polu pet. S tišino se je zdelo, da je pri kraju.

Ptiči so pridno žvrgoleli in kukavica se je razigrano oglašala v bližnjem gozdiču. Tudi v hiši je mahoma oživel. Duri so se odpirale in zapirale. Niz ploščadne stopnice sta v meldrumski služabniški livreji prihitela dva strežaja z mizicami in drugimi potrebščinami, da bi pod staro cedro pripravila vse potrebno za čaj.

Papiga se je zbudila iz svojega dremca, udarila dvakrat krepko s perutmi in začela nato razburjeno skakati z ene palice na drugo, pri tem ostro upirajoč oči v strežaja.

»Pazi!« se je zadržala iznenada, posnemaje do lasu natanko vojvodinjin glas, ko je konec namiznega prta po strežajevi neprevidnosti nekoliko oplazil travo.

»Tiho s tvojim predrznim kljunom,« je odvrnil mladi človek jezno in lopnil s prtom po ptiču, ko se je bil z urnim pogledom uveril, da mu od cvetličnjaka sem ne preti nobena nevarnost.

»Tomka bi rada kosmuljo,« je zakričala papiga, spretno se umaknivši pred udarcem.

»Ne boš si mastila z njo svojega kljuna ne,« je menil sluga škodoželjno.

»Daj ji jo!« je ukazala Tomka, kakor da govori vojvodinja.

Človek je prestrašen odskočil ter se ozrl okoli sebe; potem je počteno povedal Tomki svoje mnenje ter zbežal v hišo, dočim se je ptič jezno plešoč na svoji palici usajal za njim, mu grozil in ga zmerjal.

Nekaj minut pozneje so bile mize nared. Strežaj je pozvonil — gong za to je visel na cedrni veji — in kmalu se je od vsepovsod začulo govorjenje ljudi. Gostje so prihajali od reke, s teniških igrišč, iz hiše in z vrta, da bi srkali svoj popoldanski čaj in kramljali v prijetni senci pod cedro.

Ko so se bili zbrali pod častitljivim drevesom in z izrazi največjega ugodja posedli po nizkih pletenih stolih ali pa polegli po mehki travi, so tvorili kaj slikovito skupino. Ko so se pokrepčali s čajem, kavo ali v ledu ohlajeno limonado, jim je stekel pogovor znova.

»Za drevi je napovedala vojvodinja koncert,« se je oglasil nekdo. »Če bi tale prijeten prostorček razsvetlili z lampijončki, bi se mogla prireditve izvršiti tu. Prevroče je, da bi se gnetli po sobah.«

»Bodite brez skrbi,« je odvrnil Garth Dalmain. »Njena Milost me je imenovala za reditelja, in obljubim vam, da bodo vsa okna na ploščad široko odprta. Kdor torej ne bo maral biti v sobi, bo lahko zunaj. Stoli bodo ob oknih. Četudi se ne bo vse videlo, čulo se bo izvrstno.«

»Katero presenečenje nas čaka pač letos?« je vprašala lady Ingleby, ki je bila prispela šele popoldne.

»Velma,« je odgovorila Mary Stradhern. »Obljubila je, da pride. In k temu bi je razen vojvodinje ne pregovoril pač nihče. In ne za drugam kot za Overdene. Pri koncertu bomo sicer čuli težko več ko eno njeno pesem, a pozneje jih bo zapela gotovo še nekaj. Naprosili bomo Jano, naj tako mimogrede zaigra nekaj uvodnih akordov najljubših Velminih napevov, potem se gotovo ne bo mogla upirati.«

»Zakaj pa pravite gospé Velmi presenečenje?« je vprašalo mlado dekle, ki se je prvikrat udeležilo takšne prireditve v Overdenu.

»Ah,« je odgovorila lady Ingleby, »to je ena vojvodinjinih muh. Koncert je namenjen tujim in domačim gostom in domačini so tudi, ki izvajajo spored. A prava zabava se začne šele po dovršenem sporedu, ko vojvodinja ocenjuje koncert in béli izvajanje s svojimi zbadljivimi pripombami. In končno pride na dan z Velmo ali kakšno drugo slavno umetnico, da pokaže, kako se mora stvar v resnici izvesti.

Dvorana je na mah polna godbe in poslušalci strme. Bore diletanti pa imajo priliko spoznati, da trušč, ki so ga delali, ne zasluži imena godbe, in odhajajo domov precej poklapani. Leto osorej so seveda vse pozabili ali pa priskočijo na pomoč novi prostovoljci. Na vsak način se ponavlja ta mala vojvodinjina šala leto za letom.«

Tedaj so gostje zagledali Jano Champion, ki je prihajala proti njim.

»Kje je teta?« je vprašala. »Ubogi Simmons jo išče povsod, da bi ji izročil brzojavko.«

»Zakaj je ne sprejmeš in odpreš sama?« je vprašala Myra.

»Ker teta ne dovoli, da bi kdo drugi odpiral njene brzojavke. Rada ima, pravi, malo rahlega srha, in pri brzojavki je vedno možno, da javlja kaj razburljivega. Trdi, da je ob ves užitek, če že kdo pred njo vé za novico in jo po malem pripravi na njeno vsebino.«

»Tamle prihaja vojvodinja sama,« je spregovoril tedaj Garth Dalmain, ki je s svojega prostora mogel videti vratca v cvetličnjak.

Vsi so pogledali v tisto stran. Ko se je vojvodinja približala, so gospodje vstali, vendar ne tako radovoljno, kakor so bili storili, ko je stopila mednje njena nečakinja.

Vojvodinja je postavila svojo košaro sredi mize in s kretnjo roke proti okrepčilom rekla vsa zasopla: »Vzemite, gospoda, vzemite, in da mi drevi nihče ne pride pred oči brez rože na prsih. Koncertna dvorana naj vsa zadiši po vrtnicah, in večer naj dobi ime rožno slavje... Ne, hvala lepa, Ronnie. Čaj stoji že najmanj pol ure in imeti bi me morali toliko radi, da mi ne bi ponujali takšnega zvarka. Sicer pa ne pijem nikoli čaja. Po svojem opoldanskem dremcu srknem samo malo konjaka in vode. O da, Myra, dobro vem, kaj sem vam podpisala pri Modrem križu, pa le, da bi opogumila druge; potem sem se od-

peljala naravnost k svojemu zdravniku in si dala potrditi, da potrebujem popoldne nekoliko žganega okrepčila... Dal, moj dragi, mladi prijatelj, kako ste se pa danes našemili! Če bi bila vaša babica, bi se morali pri priči preobleči, da bi v tem slikovitem kroju nazadnje ne mešali še glav navzočnih mladih deklet. — Tiho, Tomka! To je bilo kaj nespodobno, kar si zinila! Nič ne bodi ljubosumna na Dala! Uga-jaš mi kljub njegovi flanelasti obleki in višnjevi kravati mnogo bolj ko on. Dal, ali mi ne bi naslikali moje rdeče papige?«

Mlademu umetniku, katerega slike so v zadnjih letih zbujale dosti pozornosti, se je hudomušno posvetilo v rjavih očeh, ko je odgovoril: »Ne, Vaša Milost! Pokorno prosim, da me s to nalogo ne obremenjujete. Samo mož, kakršen je Landseer, bi utegnil podati Tomko tako, kakor zasluži. Predlagam pa Vaši Milosti nekaj drugega. Če dovolite, naslikam rad Vas, a ne opravljene za na vrt, temveč v črni baržunasti obleki z medičejским ovratnikom in v peči, okrašeni z dragulji, ki ste jo nosili včeraj. V roki bi držali v srebro vdelano staromodno kristalno zrealce.«

Garth je znal svoje slike tako živo opisovati, da si jih kar videl pred sabo in jih spoznal takoj, če si jih leto osorej zagledal na kakšni umetniški razstavi.

V tem je prišel Simmons s svojo brzojavko. »Kaj se je neki pripetilo?« je vzkliknila vojvodinja. »Kdo ugane? Upajmo, da bo kaj bolj zanimivega, kakor samo, da je nekdo zamudil vlak.«

Družba je v napetem pričakovanju molčala, ko je vojvodinja trgala rumeni ovoj brzojavke.

Ob branju jo je očitno preletel resničen, četudi ne vesel srh, ker je temno zardela in ni mogla sprva ziniti nobene besede. Jana je mirno vstala, pogledala teti čez ramo in sedla, ko je brzojavko prebrala, zopet molče na svoj prostor.

»Takole izkupiš, če vabiš slavne pevke v gosti,« je rekla vojvodinja. »In bi se ji vendar ne bilo treba

kesati, ako bi bila prišla! Namenila sem ji prekrasno biserno verižico; bogato bi odtehtala nagrado, ki bi jo sicer mogla zahtevati za svojo pesem. Pa brezobzirno odpove v zadnjem trenutku!«

»Draga teta,« je mirila Jana, »če je ubogo Velmo iznenada napadla angina, bi še na kraljičino zapoved ne mogla zapeti niti ene note. Saj zelo obžaluje, ker ne more priti.«

»Ah kaj, uverjena sem, da bolezen samo hlini,« je odgovorila vojvodinja. »Sicer bi si tega ne gnala toliko k srcu, ako bi vedela, kaj naj zdaj počnem. Pol grofije je povabljene, da bi slišali gospo Velmo, in ona me pusti sramotno na cedilu! Kaj naj storim? Velma bi morala peti Rožni venec, kakor sem želela za letos, in temu primerno dala okrasiti tudi dvorano. Ali mi moreš svetovati kaj pametnega ti, Jana?«

Jana Champion je sedela s prekrižanima nogama in svoji teti napol obračala hrbet. Na to vprašanje se je počasi okrenila in pogledala teti zvedavo v obraz. Ko je videla, da se njene izrazite oči napol jezé, napol prosijo, je prebegnil njeno lice rahel nasmeh in rekla je prijazno: »Če ti je prav, teta, zapojem nocoj namesto Velme Rožni venec jaz.«

Družba pod cedro je presenečena osupnila; vojvodinja je bila edina izmed vseh, ki je kdaj slišala peti Jano Champion.

»Dobro, potem računam nate,« je odgovorila teta in vstala. »Na svidenje, gospoda! Večerja bo ob osmih, ob devetih se začne koncert. — Ronnie, ali bi ne bili tako dobri in odnesli Tomko v hišo. Če me vidi odhajati samo, strašno kriči, uboga, mala živalca!«

S temi besedami je vojvodinja dostojanstveno odkorakala proti hiši, očitno popolnoma zadovoljna, da se je stvar tako dobro iztekla.

Zaupni pogovori

Sence so rastle. Kavke so se vračale s svojih izletov in kričeč obletavale vrhove visokih jelš.

Ura je šla že na šest.

Od vse družbe so sedeli pod cedro samo še trije: Garth Dalmain, lady Ingleby in Jana.

Myra Ingleby je vstala in zazehala: »Škoda, da moram zaradi dolgočasnega masiranja obraza odtod. Najraje bi posedela še kakšno urico v tako prijetni družbi; toda, če si ne dam obraza pregnesti, bom pri današnji slovesnosti videti za deset starejša.«

»Kaj je na tem, če ljudje vidijo, koliko si star?« je menila Jana.

»Ali ne veš, srček moj, da se pravi, moški je toliko star, kolikor se počuti, ženska pa, kolikor je videti!« je odgovorila Myra.

»Jaz se čutim ko sedemleten fantek,« je dejal Garth.

»In ste videti ko sedemnajstleten mladenič,« se je zasmejala Myra.

»A v resnici sem star sedem in dvajset let,« je dodal Garth. »Vojvodinja bi smela z menoj ravnati že nekoliko bolj spoštljivo.«

»Morda bi tudi ravnala, če se ne bi tako pogosto vedli kakor razposajen otrok,« je odgovorila Myra hudomušno. »Sicer pa moja opazka o pregnetanju ni bila namenjena vašim ušesom, temveč Jani. Jeseni me morate še slikati; potem se ne bom dajala več masirati in grem na tuje, da se čez nekaj časa vrnem spet odondod kot povsem stara ženica.«

Po teh besedah je obrnila obema hrbet in odšla proti hiši.

»Kako je ljubka,« je rekel Garth, ko je občudovaje zrl za njo. »Koliko je pač resnice na tem, kar je nama tu pripovedovala?«

»Ne vem,« je rekla Jana. »Kaj se pravi pregnetati obraz mi je čisto neznan reč.«

»Dosti pač ne, bi rekel, sicer bi o tem ne bila govorila.«

»Krivo jo sodite,« je odgovorila Jana. »Myra je pošten značaj in govori vedno brez pridržka odkrito o sebi in svojih slabostih. Vzgajali so jo malo čudno. Med številnimi njenimi sestrami in brati je bila od mladih nog vedno črna ovca. Vsaj mati je z njo ravnala tako. Naj je Myra rekla in storila, kar je hotela, nikoli ni mogla storiti prav. Ko jo je spoznal lord Ingleby, je bila visoko vzraslo dekle z lepimi zamišljenimi očmi in s tako prikupnim izrazom v drobnem obrazčku, da se mu je na mah usedla v srce, četudi mu je poskušala mati vsiliti eno hčer za drugo, in je bil on za celih dvajset let starejši od nje. Ko je prosil za njeno roko, dolgo ni dojela, kaj prav za prav hoče. Končno se ji je posvetilo in ljubke otroške oči so ji zalile solze, ko je odgovorila: ‚Seveda rečem da! Zelo ste dobri, da me jemljete, toda mama bo zelo žalostna!‘ Hitro so ju poročili in mladi par je odšel na potovanje. Ne dolgo potem, ko se je vrnila domov, sva se sešli pri njeni materi. Sedele smo v sobi — nič moških, samo kakšnega pol ducata žensk — ko jo je mati nekaj pokregala in dostavila: ‚Mar ti tega ni povedal že lord Ingleby?‘ Nakar je Myra odgovorila: ‚Kakor se ti bo utegnilo čudno zdeti, ljuba mama, je vendar mojemu možu vse prav tako, kakor delam.‘ ‚Dokaz, kako je neumen,‘ je ušlo nehote materi. ‚S tvojega stališča, mamica,‘ je odgovorila Myra, čisto nič razdražena. Ta mala prigoda priča jasno, kakšna je Myra po svojem značaju,«

»In to naj bodo matere!« je vzkliknil Garth ogorčen. »Mi, ki smo imeli dobre matere, bi morali glasno ugovarjati, da takšne ženske onečašajo sladko materino ime.«

Jana je molčala. Večkrat je že čula praviti, kakšno prelepo razmerje je vladalo med Garthom in njegovo ovdovelo materjo, in vedela je, kako mu je spomin

nanjo svet. In nikoli ji ni bil dražji od tega trenutka, ko ji je z rahlo besedo odprl linico, da mu je mogla vsaj za hip videti v srce. Zato tudi ni hotela njegovega mehkega občutja motiti s pripombo, da njegove matere ni poznala.

Garth se je dvignil s svojega sedeža in v gasnočem soncu udobno preleknil svoje vitko telo. Jana ga je zamišljeno opazovala. Pogled na lepega človeka ji je bil resničen užitek, četudi svojih prijateljev ni nikoli presojala in cenila po zunanji lepoti. Gartha Dalmaina ni štela med svoje posebno izbrane tovariše. Bil je starejši ko večina njih in vendar v nekih ozirih mlajši od vseh. Ker je bila po vsem svojem bistvu mirne čudi, sta se ji zdela njegovo skoro deško vedenje in prekipevajoča živahnost otročja. Toda njegovi zunanosti ni mogla niti trohice oporekati in v tem hipu ga je neprikrito občudovaje gledala s svojimi prijaznimi očmi, kakor bi ga bila morda gledala mati.

Garth se pa tega ni nič zavedal in je kakor neugnan deček veselo čeblljal vsevprek, da je Jano to prazno govorjenje začelo že dolgočasiti.

Končno je to vendarle opazil, se udobno naslonil na stolu nazaj, jo žareče pogledal ter menil: »Zakaj pa tako kisli, gospodična Jana? Kaj vam ni všeč?« Jana se je zasmejala: »Zares ste dobrodušni, dragi prijatelj. Ne bom se več čemerila. Veste, odkrito moram priznati, da mrzim vse te vojvodinjine koncerte in čisto nič mi ne godi, da moram igrati nocoj njeno presenečenje.«

»Tako torej?« se je Garth sočutno zavzel. »Zakaj ste se pa potem ponudili?«

»Nisem mogla drugače,« je odgovorila Jana. »Zelo redko se zgodi, da bi me teta za kaj prosila, a danes so njene oči govorile dovolj razločno. Mar ne veste, kako rad vsakdo ustreže svojemu človeku? Če bi teta želela, bi se nič ne branila, oznažiti ji čevlje. Skoro neznosno mi je, da živim po tedne v hiši in ravnajo z menoj vedno kot s tujko. Kako bi se bila mogla

torej upreti prošnji, ki je govorila iz njenih ponosnih, starih oči?«

»Seveda se niste mogli,« je tenkočutno razumel Garth. »In zaradi tiste neumne šale s ‚presenečenjem‘ si ne belite glave. Prepričan sem, da pojedete bolje ko večina izmed povabljenih, toda tega ne bodo pripoznali. Takšni ljudje občudujejo kvečjemu kakšno Velmo. Rekli bodo, da ste lepo peli in bodo ploskali — pa konec. Kot rečeno, ne delajte si skrbi.«

Jana je za trenutek pomislila, potem pa rekla: »Zelo se moram premagovati, da pojem pred takšnim poslušalstvom, Dal. Kakor bi razgaljala svojo notranjost pred ljudmi, se mi zdi, in tega si čisto nič ne želim. Po moji sodbi ni na svetu nič, kar bi drugim tako zelo razodevalo naše skrito notranje življenje ko godba. In Rožni venec štejem še posebno med pesmi te vrste — vendar čutim, da se ne bom mogla nič tajiti. V tistih hipih bom pozabila na vse okrog sebe in bom položila vso svojo dušo v pesem. Tako me je bila naučila gospa Blanche, moja učiteljica v petju.«

»Mislim, da je tako pri vsaki umetnosti,« je odvrnil Garth zamišljeno. »Če me ženska sama, ki jo slikam, ne navduši, se mi tudi slika ne posreči.«

Jana se je nasmehnila. Garth je začel zdaj govorniti, kakor si je bila že ves čas njunega pogovora želela.

»Ljubi Dal,« je rekla, »navdušujete se za toliko ženskih idealov, da se vaši stari prijatelji, ki vam hočejo dobro, že večkrat v skrbeh sprašujejo, ali bo to navdušenje obrodilo tudi kaj sadu?«

»Ali ste tudi vi kakor vsi drugi, gospodična Champion?« se je zasmeljal Garth. »Menite, da ne smem nikogar občudovati, ne da bi pri tem mislil na ženitev? Pričakoval bi bil od vas kaj boljšega.«

»Vaši znanci so sklenili, da se morate oženiti,« je odvrnila Jana. »Sami ste na svetu in bi mogli dati ženi udoben dom. Seveda vemo vsi prav dobro, da

mora biti vaša žena predvsem dovršeno lepa — drugače bi se je utegnili brž naveličati.«

Garth je namrščil obrvi in pomolčal. Končno je spregovoril: »Lepota je nekaj vnanjega. Občudujem jo, kjer jo najdem, in miru mi ne dá, dokler si je nisem nekako prisvojil na platnu, potem mi je dovolj. Ko slikam žensko bitje, iščem dušo, toda po mojih izkušnjah se ta ne sklada vedno z ljubkim obrazom, gospodična Champion.«

Jana ni nič odgovorila. Govoriti o drugih dušah ni bila njena stvar.

»Doslej sem našel samo eno, kjer se, kakor se zdi, vnanja lepota ujema z notranjo dušo,« je nadaljeval Garth. »Jeseni, pravi, jo bom slikal.«

»In kdo je?« je vprašala Jana.

»Lady Brand.«

»Flower!« je vzkliknila Jana. »Flower vas je tako navdušila? Stvar se mi zdi skoro nevarna. Saj je vendar omožena!«

»Dobra moja tovarišica!« se je začudil Garth. »Kaj je pač v tem primeru na tem, ali je omožena ali ne? V sončnem zlatu se kopajoča, s cveticami posejana trata bi napravila name isti dojem. Komaj čakam, da jo bom slikal. Ko bom sliko dovršil in bo resnično odgovarjala izvirniku v njegovi neprimerljivi dražesti, bom zadovoljen. Doslej sem jo slikal samo po spominu, letos na jesen mi bo sedela.«

»Po spominu?« je ponovila Jana.

»Da, tako slikam pogosto. Samo da za hip vidim obraz, ki mi razodene tudi skritega notranjega človeka, ga utegnem še po tednih naslikati iz spomina. Tako je nastalo več mojih slik. Zame je lepota neke vrste bogoslužje.«

»Čudno bogoslužje,« je zmajala Jana z glavo.

»Zakaj?« je odvrnil Garth. »Vse resnično lepo prihaja od Boga in vodi k Bogu. Naletel sem nekoč na moža, ki je trdil, da pošilja bolezen hudič. To mi nikakor ni hotelo v glavo, zakaj moja mati je svoja

zadnja leta prebila v postelji, in moram vendar podpričati, da je njena bolezen bila mnogim v blagoslov in je proslavljala Boga. Kakor se mi upira misel, da je bolezen hudičevska, tako sem do dna srca uverjen, da je vse lepo božji dar. Nikoli ni slabo lepo, kakor ni dobro nikoli grdo.«

Jana ga je smehljaje se opazovala, ko je udobno sedel tam na stolu v žarki svetlobi gasnočega sonca — resnična poosebljenost moške lepote. Zabavalo jo je, kako malo je mislil nase in nanjo, da je mogel z njo, najbolj nelepo žensko svojega znanstva, govoriti tako prostodušno.

»Ali odrekate torej tistim, ki niso lepe na zunaj, tudi vso pravo notranjo lepoto, Dal?« je vprašala naposled.

»Če kdo ni lep, ne moremo o njem že zato trditi, da je grd,« je odgovoril Garth Dalmain preprosto. »To sem spoznal, ko sem bil še prav majhen dečko. Šel sem nekoč z materjo v cerkev, da bi čul slovečega pridigarja. Ko sem ga uzrl, se mi je zazdelo, da nisem še nikdar videl tako grdega človeka. Živo me je spominjal na gorilo in skoro sem se ga bal, ko je stopil pred nas. Bilo mi je, kakor da bi mož prav za prav moral biti za železno rešetko in bi mu mi metali orehe v kletko. Ko je pa spregovoril, se mu je obraz čisto spremenil. Zažarel je v svetem navdušenju, da se mi je zazdel kakor obraz angela. Potem ta pridigar zame ni bil nikoli več grd. Notranja lepota je tako sijala iz njega, da je ozarjala vso njegovo zunanost. Kakor sem bil še mlad, sem znal že takrat razločevati med nedostatkom lepega in resnično grdim. Seveda niso bile njegove poteze slej nič lepše kakor prej in trditi res ne morem, da bi imel tega človeka rad vedno blizu sebe ali da bi mu z veseljem sedel dan za dnevom pri mizi nasproti. Ali ta muka — kajti res bi bila zame muka — mi je bila itak prihranjena. Vendar mi je dogodek pokazal, da človek z lepo dušo ne more v resnici biti nikoli resnično grd — da, najbolj nelepe

poteze postanejo lepe, če zažare v ljubezni božji in svetem navdušenju. Je to nekaj, na kar se vedno radi spominjamo.«

»Razumem,« je rekla Jana, »in lahko si mislim, da vam je ta izkušnja iz otroških let zelo koristila. Toda vrniva se k najinemu vprašanju, kateri obraz bi bil najbolj prikladen, da bi ga gledali pri jedi dan za dnem sebi nasproti. Ali veste, koga so vaši prijatelji izbrali za to, Dal?«

»Samo nobenih imen, če smem prositi,« je vzkliknil Garth. »Upira se mi, da bi vpletali ime tega ali onega mladega dekleta v najin pogovor.«

»Dobro,« se je vdala Jana. »To je čustvo, ki ga razumem in vem ceniti. Tisto izbranko torej ste že slikali in jo boste, kakor sem slišala, slikali na jesen še enkrat v naravni velikosti. Mar to ne dokazuje jasno, da vam ugaja, Dal? Je pa tudi v resnici kar se dá zala, in še odrezava in izvirna kakor druge njene rojakinje. Ne vem sicer, koliko vam pri tej stvari velja mnenje vaših prijateljev, a utegne vam biti le pogodu, če vam povem, da bi bili mi od prvega do zadnjega z izbiro mlade Američanke prav zadovoljni.«

Garth Dalmain je pomolčal, potem pa odgovoril resno:

»Lepo ravnate in dobrotno, da se tako zelo trudite zame. Ali bi se vam smel hvaležnega izkazati z tem, da vam poskusim razložiti, v čem leži zame težava?« Spet je premolknil, nato pa nadaljeval: »Dve ženski — edini, ki sta mi bili resnično kdaj pri srcu — stojita zame na višini, s katere ne morem stopiti. Ena je bila moja rajna mati — druga je stara Marjeta Graeme, prijateljica in čuvarica mojih otroških let, zdaj moja gospodinja in oskrbnica za vse. Njena vdana ljubezen in njen sveti spomin na drago pokojnico mi pomagata, da ostajam zvest svojemu vzoru. Marjeta stanuje pri meni na gradu Gleneesh. Kadar prihajam domov, mi obvisi oko, ko odprem vrata, na stari Marjeti v nje-

nem črno svilenem predpasniku, belem modrcu in vijoličastih trakovih na čepici; in potem se mi zazdi, da sem sedemleten fantek, pa ne morem drugače, ko da jo objamem in poljubim. Vi, gospodična Champion, nimate radi, če se vedem kakor majhen deček, Marjeti je pa zelo povšeči. In tole bi vam rad s tem pojasnil: Če bi pripeljal tako ali drugačno nevesto na Gleneesh in jo predstavil Marjeti, se bodo prijazne stare oči na vso moč trudile, da bodo videle samo dobro, in zvesto staro srce bo proti njej polno ljubezni in vdanosti. Jaz bom pa vedel, da živi v njeni duši slej ko prej spomin na vzor prave krščanske ženskosti, prav tako, kakor je vklesan neizbrisno v moji duši, zato se ne morem in ne smem niti za las oddaljiti od tega. Verujte mi, gospodična Champion: več ko enkrat, ko me je prijela izkušnja, da bi ob zunanji lepoti pustil v nemar bistveno — da bi ob vidnem pozabil na nevidno, večno — vedno so se takrat potopile Marjetine jasne oči v moje, ne da bi se sama kakorkoli zavedala svojega vpliva name, in zgodilo se mi je, ko da bi njen glas, ki me je vodil od mladih nog, začudeno spraševal: „Mar je to žena, ki ste si jo izbrali, dragi Garthie, da stopi na mesto moje rajne ljubljene gospodarice?“ Saj razumem, ako se vam zdi domala smešno, da me je mogla že sama skrita misel nekdanje varuške o tem ali o onem dekletu, ki me je z lepoto očaralo, odvrniti od tega, da bi si izprosil njeno roko. A ne pozablajte, da se Marjeti sodba obliči iz spomina na mojo pokojno mater. Sicer pa izraža Marjeta samo to, kar čutim sam, ako mi sodbe ne kali strastno čaščenje lepega. Ne da bi Marjeta lepote ne cenila — nasprotno, nič bi ji ne bilo pogodu, če bi se poročil z nelepim dekletom; reči hočem le, da se ji oko ne ustavlja na zunanosti. Ne gleda samo na hitro minljivo, časno, kar ji kaže pogled, temveč na nevidno, večno, ki je v duši. Samemu se mi zdi čudno, da vam to tako natanko razlagam, gospodična

Champion, tembolj ker moram priznati, da se doslej notranje tega niti prav jasno zavedal nisem.«

Jano je ta odkritosrčna izpoved, s katero ji je Garth Dalmain razodel vso svojo dušo, ganila prav do srca. Ta, v vseh krogih visoke družbe čislani mož ji mirne duše priznava, da je njegova stara pestunja edino žensko bitje, ki mu v življenju nekaj pomeni, in je njena sodba močna dovolj, da ga odvrča od vsake nepremišljene poroke. Garth se ji je pokazal v povsem novi luči in razumela ga je na mah, kakor ga ni bila razumela še nikoli. Za hip ni vedela, kaj naj mu odgovori, zato je rekla samo preprosto: »Rada bi poznala vašo staro Marjeto.«

»Tudi jaz bi to rad! Obiščite me na mojem domu; uverjen sem, da vam bo ugajal. Kaj menite, gospodična Champion, ali ne bi kazalo kdaj v septembru prirediti majhnega slavlja in povabiti nanj vojvodinjo? Vi bi prišli tako z vsemi, ki bi jih imeli radi poleg sebe. Morda bi naprosili tudi lepo Američanko Pavlino Lister in njeno teto mrs. Parker Bangs; bomo videli, kaj bo rekla o dekletu naša Marjeta.«

»Prišla bom prav iz srca rada,« je odvrnila Jana. »Samo povabite nas, vse drugo se bo že uravnalo.«

»Prav!« je vzkliknil Garth veselo. »Toda kaj si bo mislila Marjeta o gospé Parker Bangs?«

»Ne bo nič hudega,« je odvrnila Jana. »Ko bo gospodična Lister vaša, bo odšla teta Parker itak nazaj v Chicago.«

»Škoda, da gospodične in tete danes ni tukaj. Povabil bi ju. A morda naletim nanju prihodnji torek v Shenstonu. Ali pridete tja tudi vi, gospodična Champion?«

»Seveda pridem; vabilom lady Ingleby ustrezam vedno rada in veseli me, da tako visoko cenite Myro tudi vi. A zdaj morava v hišo. Vesela sem, da sva se mogla tako v miru porazgovoriti.«

»Jaz tudi,« je rekel Garth in vstajal. »Vaš nasvet

mi je šel do srca, a razumeli boste zdaj moje ravnanje, gospodična Champion, kajne?«

Spet je bil sedemleten fantek, a Jana ga je gledala zdaj z Marjetinimi očmi in se ni več jezila.

»Da,« je rekla zato s prijaznim pogledom svojih ljubih, zvestih oči. »Hvala vam, Dal, da ste se mi tako odkrito notranje razodeli.«

V svoji sobi je videla Jana, da ima do slovesnosti še nekaj časa. Segla je zato po dnevniku in zapisala vanj pogovor z Garthom Dalmainom, posebno zgodbo o pridigarju, ki mu je notranja lepota ozarjala vnanje nedostatke.

Potem je pozvonila sobarici in se začela pripravljati za večerni koncert.

Koprena se odgrne

»Tako, tu ste torej, gospodična Champion? Zdaj ste na vrsti vi. Ravno izvajajo zadnjo točko in ko se vojvodinja opraviči zaradi Velmine angine, vas povedem na oder. Ali ste pripravljeni?«

Garth Dalmain je kot ravnatelj slavnosti poiskal Jano Champion na ploščadi in je stal zdaj pred njo v motnem soju kitajskega lampijona. Nosil je črn frak in bel telovnik ter rdeče svilene nogavice, v gumbnici pa rdečo vrtnico; poznalo se mu je, da je umetnik.

Jana se je s svojega udobnega naslanjača dobrovoljno ozrla v njegov zaskrbljeni obraz in rekla, ko je vstajala: »Pripravljena sem. Ali je šlo dobro in je dosti ljudi?«

»Dvorana je nabito polna in vojvodinji je koncert očitno ugajal,« je odgovoril Garth. »Bilo je še bolj zabavno ko druge krat. Zdaj pride tisto presenečenje. Kje imate note?«

»Igram na pamet,« je odvrnila Jana. »Tako si prihranim delo z obračanjem strani.«

Stopila sta v dvorano in obstala pri stopnicah na oder tik za zaveso.

»Ali čujete vojvodinjo?« je pošepetal Garth. »Moja nečakinja Jana Champion se je iz prijaznosti odzvala, da jo nadomesti...‘ Res bi ne bilo treba vojvodinji tako pogosto omenjati Velminega imena. A nič ne škodi. Ljudje bodo z malim zadovoljni. Vendar, ali bi ne kazalo, da bi vas le spremljal na klavirju. Saj znam, četudi sem prej popoldne trdil nasprotno; toda, kakor želite. Ne pozabite zapeti glasno, dvorana je velika in polna. Tako, zdaj je vojvodinja pri kraju, pojdite hitro! Pazite na spodnjo stopnico. Kako je vendar temno za to zaveso!«

Garth je ponudil Jani roko in vzpela se je po stopnicah ter se prikazala na odru pred poslušalstvom overdenskega domačega koncerta. Nikoli še ni bila videti tako velika kakor zdaj, ko je stopala sama čez vzvišeni oder. Nosila je črno, s čipkami obrobljeno večerno obleko in biserno verižico okoli vratu. Ko so gostje uzrli to ‚presenečenje‘, niso vedeli prav, naj li ploskajo ali ne. Velmino ime na programu je obetalo dosti, in zdaj naj bi jo nadomeščala Jana Champion, ki morda res dobro igra, toda v petju gotovo ni preveč izurjena.

Jana se je dobrodušno nasmehnila, ko jo je namesto viharnega odobravanja pozdravilo le redko in boječe ploskanje, potem je sedla za glasbilo, prelep bechsteinski klavir, udarila brez uvoda prve akorde pesmi in začela peti.

Po dvorani je v sveti tišini zadonel čudovito lep glas, poslušalci so takoj umolknili in napeto prisluhnili. Vsak zlog pesmi se je čul razločno do skrajnih kotov dvorane in je zvenel vendar tako neizrekljivo mehko, da je poslušalcem zastajalo srce in se najtrši med njimi niso mogli ubraniti ginjenja, dočim so se mehkejši predali takoj in brez pridržka mogočnemu čaru tega petja.

Vse ure, ki sem prebil jih s tebó,
niz biserov, predraga, so in se blesté,
ko se mi zdaj spovračajo,
in tih prebiram jih zapovrstjó
kakor pri rožnem vencu jagode.

Tiho in prisrčno, da beseda tega izraziti ne more
— skoraj ko dih so trepetali zadnji zlogi po dvorani,
skriva je v sebi morje spominov — spominov na pro-
šle dni, ki jih ni več.

Ljudje so zadrževali sapo. To ni bilo navadno
petje. To so bili utripi srca, ki je pelo tako čudovito,
da so poslušalcem silile solze v oči.

Glas, ki je bil mirno prepel prvo kitico, je rastel
v drugi čim dalje tem bolj do presunljivo bolečega
crescenda:

Da, vsaka ura se mi v biser spremeni
in biser niza se do bisera —
ah, za srce, ki ga slovo boli,
je to molitev — prav do zadnjega,
do konca, kjer še križ visi.

Zadnje besede so planile tako bolesti polno v
dvorano, da je šlo prisotnim skozi mozeg in kosti. V
premoru, ki je sledil, se je dalo razločno čutiti, kako
je pesem segla vsem do srca.

V zadnji kitici se je pevkin glas zopet upokojil
in miril razvnetá čustva; govoril je o močni duši, ki
v preizkušnji ne zdvaja, se ne zboji tudi najhujše bo-
lečine, ampak zori v šoli trpljenja k svoji lepoti.

Spomin je sladek, a poln žalosti,
ker vedno bridko je, kar izgubiš,
zdaj biser vsak je drag, a sčasom priuči
srce najhujšega se še vseh dni:
na prsi bom pritiskal tudi križ.

Iz besed je dihala tako nežna, pristna ljubezen,
da nihče ni več videl pevke na odru: vsi so se popol-
noma predajali samo čarom njenega glasu.

Jana je pesem, kakor jo je bila začela, tako tudi
zaključila z eno samo noto na klavirju. Udarila jo je

tiho in jo pustila počasi izzveneti; toda ko se je namerila, da bi odšla z odra, je zahrumel po dvorani vihar odobravočega ploskanja. Jana je oklevaje obstala in zazabljeno pogledala po gostih svoje tete. Tedaj so ji oči nenadoma zasijale in z lic se ji je utrnil rahel smehljaj. Skoraj boječe je stala sredi odra, ko je pa začelo vedno več moških glasov klicati da capo, je krenila dalje in se ũrno spustila po stopnicah.

Za kulisami pa, v somraku odrskih zaves, jo je čakalo novo presenečenje, ki jo je očitno začudilo bolj ko navdušena hvala v dvorani.

Pri vzožju stopnic je stal Garth Dalmain. Bil je prsteno bled in oči so se mu svetile iz somračja ko dvoje žarečih ogljev. Ni se ganil, dokler ni prišla tik do njega, potem pa jo je prijel za ramena, jo krepko zasukal ter ji z drhtečim glasom ukazal: »Vrnite se s tem potom nazaj h klavirju in zapojte pesem še enkrat, noto za noto, besedo za besedo, natanko tako ko prvič. Ne upirajte se! Pojdite takoj, vam pravim — takoj! Mar ne čutite sami, da ne morete drugače?«

Jana mu je pogledala v žareče oči. V njih se je zrcalilo nekaj nedoločnega, kar je opravičevalo njegovo rezko zapoved. Ne da bi kaj spregovorila, se je vrnila spet po stopnicah in odšla h klavirju. Ljudje so še vedno ploskali in so podvojili svojo hvalo, ko so uzrli pevko, toda Jana je sedla za klavir, ne meneč se za njihovo navdušenje.

Čisto nekaj posebnega ji je prešinjalo srce. Nikoli v življenju se ni marala pokoriti ukazom, ki jih ni razumela. Njene vzgojiteljice so spoznale, še ko je bila čisto majhna, da dosežejo pri njej s prijaznim prigovarjanjem in razumnim sklicevanjem na njeno čustvo pravičnosti mnogo več ko s trdimi ukazi, jezo in grajo. Najtrdovratneje se je branila, da bi storila, česar ni razumela ali kar se ji je zdelo nepošteno. Ta poteza v značaju ji je ostala, čeprav se ni kazala tako izrazito kot pri otroku, tudi pozneje. Celo voj-

vodinja jo je vedno vljudno prosila, ako je od nje česa želela.

In zdaj pride mlad mož s smrtno bledim obrazom in iskrečimi se očmi ter jo nevljudno kratko zaobrbe in ukaže, naj zapoje neko pesem še enkrat, prav tako ko prvič, noto za noto, besedo za besedo.

Ko je sedala za klavir, ji je šinilo v glavo, da ne bo pela Rožnega venca. Saj zna še marsikatero lepšo pesem, ki bo prisotnim gotovo všeč, morda celo želé, naj bi zapela kaj drugega. Ali naj se res pokori ukazu tega bolešno razburjenega mladega človeka in naj se ne ozira na druge?

Toda ko je zaigrala uvodne akorde neke Händelove pesmi, se je oglasil njen čut za resnico in pravičnost. Ni se vrnila h klavirju na ukaz nekega bolešno razburjenega človeka, temveč na ukaz globoko ganjenega moža in biti je moralo nekaj prav izrednega, kar je njegovo notranjost tako zelo pretreslo. Ako je umetnika, kakršen je Garth Dalmain, njeno petje tako do srca prevzelo, da je pozabil za hip celo na vljudnost, zanj tako značilno, je njegovo dejanje zanjo najvišje priznanje, ki ga je sploh mogla biti deležna. Ko je torej igrala uvodni motiv Händelove pesmi — in ga igrala, da je hrumelo po dvorani kakor iz celega orkestra — je na mah začutila, da se mora Garthu Dalmainu pokoriti in zapeti Rožni venec še enkrat. In tako se je oglasilo znova, morda še bolj globoko in bolj v srca segajoče ko prvikrat:

Vse ure, ki sem prebil jih s tebó,
niz biserov, predraga, so in se blesté,

in dalje, besedo za besedo, kakor ji je bil zapovedal Garth Dalmain, dokler ni izzvenel poslednji akord.

Ko se je Jana vrnila z odra, je stal Garth še vedno ob vznožju stopnic. V obraz je bil prav tako bled ko prej, toda oči niso kazale več tiste duševne napetosti, ki jo je bila prisilila, da se je vrnila na oder.

Zdaj se je utrinjala v njih čudovita luč — sijale

so, kakor bi molile, in Jani je seglo do srca, ker takega ni videla Gartha še nikoli.

Nasmehnila se mu je, ko se je spuščala počasi niz stopnice, in mu nehote stegnila obe roki nasproti. Garth je stopil tesno k njej in ju vzel v svoje.

Nekaj hipov ni zmožel nobene besede; potem se mu je pa drhteče utrgalo z ustnic: »Moj Bog, o moj Bog!«

Jana mu je vprašujoče pogledala v žareče oči, in tudi v njenih se je posvetilo od veselja. »Moje petje vam je torej ugajalo?«

»Ako mi je ugajalo?« je odvrnil in v njegovih nežnih potezah je bilo brati čudno zadrego. »Ne vem,« je dodal po kratkem presledku.

»Čemu pa potem to laskanje?« se je zasmejala.

»Ker ste odstrli kopreno, da sem mogel za kratek hip pogledati v vaš skriti notranji svet.«

Držal je njene roke še vedno v svojih, pri zadnjih besedah se je počasi okrenil, se sklonil in ji poljubil eno roko za drugo s sveto spoštljivostjo; potem ju je izpustil ter stopil ob stran in Jana je odšla sama na ploščad.

Garthov rožni venec

Jana je ostala tisti večer le nekaj minut med družbo v dvorani. Zabava ji ni prijala in poveličevanje, s katerim so jo obsipali, ji je bilo zoprno. Hrepenela je po svoji tihi sobi, da bi v miru premišljevala, kar je doživela danes z Garthom. Ni prav vedela, kako naj si razlaga njegovo vedenje; jasno ji je bilo samo, da jo je doletelo nekaj novega, in Dalmainovi poljubi so budili v njej čustva svoje vrste. Mučno jo je prešinilo, ko je pomislila, kako ji je poljuboval dlani, in vendar se je zgodilo s tako spoštljivostjo, kakor bi jih bil s tem posvetil za nova lepa

dela. Nekaj jo je priganjalo, da si je začela vedno znova ogledovati te roke, kakor bi se hotela prepričati, ali ni ostalo na njih kakšno znamenje.

Slednjič je ni več strpelo, dvignila se je, da bi odšla v svojo sobo. Kakor tudi pa je narahlo vstala, je bil Garth že pred njo pri vratih. Ni si mogla pojasniti, odkod se je vzela tako iznenada, ker ga je bila videla pravkar govoriti z Myro.

Garth ji je sledil v vežo, prižgal zanjo luč in ji dal v roko srebrni svečnik. Jano je jezila njegova očitna razigranost, ki se ji ni mogla pridružiti. Čutila je tudi, da mora nekaj reči. Molk med njima je govoril preveč o stvareh, o katerih bi bilo bolje, da ne bi govoril. Vzela je zato hitro svečnik Garthu iz rok, in šele ko je bila že sredi stopnic, se je obrnila in rekla: »Lahko noč, Dal, zamudili boste najlepši del zabave, ako boste ostajali predolgo tu zunaj.«

»Ne, ne,« je odvrnil, »ničesar ne bom zamudil in me tudi ne pogrešajo. Čakal sem samo, dokler bi ne odšli vi. Ne bom se vračal več v dvorano, grem samo v park, da se naužijem nekoliko večernega hladu. Pod visokimi hrasti bom molil svoj rožni venec. Do nocoj nisem vedel, da ga imam, zdaj pa vem.«

»Mislila sem, da jih imate najmanj kakšen ducat,« je odvrnila Jana suho.

»Bili ste v zmoti,« je odgovoril Garth. »Imam samo enega, tega pa z mnogimi jagodami. Ko bom sam, jih začnem prebirati.«

»Pa na križ ne pozabite.«

»Tako daleč še nisem,« je menil Garth. »Moj rožni venec nima križa.«

»Bojim se, da ni na svetu nobenega pravega rožnega venca brez križa, Dal,« je odvrnila Jana, »in bojim se tudi, da boste svojega težko nosili, ko ga nekoč najdete.«

Toda Garth se ni dal zмести, ampak je dejal upapolno: »Če ga najdem, upam...« Nehote se je ozrla na svoje roke. Videl je in se nasmehnil, četudi je pri

tem do las zardel, »upam si ga pogumno zadeti na rame,« je dostavil.

Jana se je namerila, da bi odšla, toda Garth jo je zadržal.

»Prosim, samo še trenutek, gospodična Champion,« je rekel. »Rad bi vas nekaj vprašal. Smem li, ali pa boste rekli, da sem predrzen in nesramen, če storim?«

»Saj ste res,« je odgovorila Jana. »Sicer pa uganjate nocoj takšne, da je že vseeno, če zagrešite še to ali drugo. Kar vprašajte torej.«

»Gospodična Jana, ali imate vi svoj rožni venec?«

Jana ga je za hip osuplo pogledala. Končno se ji je posvetilo.

»Ne,« je odgovorila. »Hvala Bogu sem živela doslej brez vsega tega in bom, upam, tudi v bodoče.«

»Kaj pa je potem vzrok, da ste mogli peti Rožni venec, kakor bi bila vsaka vrstica osebna izkušnja za vas, vsako veselje, vsaka bol osebno doživetje, četudi morda že v davnih dneh?«

»Ker se v sleherno pesem, ki jo pojem, potopim z vso dušo,« je pojasnila Jana. »Tako sem doživela nocoj svoj rožni venec, ko sem pela Rožni venec. Mimo tega pa, hvala Bogu, nimam nobenega v smislu, kakor menite vi.«

Garth je skočil dve stopnici navzgor, tako da je pogledal Jani iz oči v oči.

»A čutili bi tako, če... če bi nekoga imeli radi... ali ne?« je vprašal potem tiho.

Jana je za trenutek pomislila, potem pa rekla: »Da, mislim, če bi koga resnično ljubila, bi čutila natanko tako, kakor sem čutila tiste kratke minute med petjem.«

»Potem je bila vaša duša, ki je govorila iz pesmi, četudi se ni nanašalo na vaše razmere, mar ne?«

»Menim res,« je odgovorila Jana. »To se pravi, če se sploh moremo odmisliti kdaj od naših razmer.

Sicer se mi pa zdi, da razdirava kaj prazne. Lahko noč, gospod Dalmain.«

»Samo nekaj še, gospodična Champion, ali bi mi ne hoteli jutri kaj zapeti? In da bi vas smel spremljati na klavirju? Prosim, obljubite, da mi hočete ustreči in prepeti vse pesmi, ki vam jih bom imenoval. Potem vas ne bom več nadlegoval.«

V očeh se mu je zaiskril spet tisti sijaj, ki je Jano nocoj že enkrat vznemiril. Iznenada se ji je pa zazdelo, da je našla ključ k uganki, in rekla je hlastno: »Kako ste vendar do dna duše umetnik, Dal, in kako težko se mi navadni smrtniki vmislimo v vaša občutja. Skoro bi mi zmešali staro, pametno glavo s svojim navdušenjem za tisti mali muzikalčni poslastek, ki ste ga užili ob mojem petju! Zdaj se mi začena tudi svitati, odkod to, da zmešate vsako žensko bitje, ki ga slikate. Toda zares, zdaj grem v posteljo. Obljubim vam torej, Dal, da vam bom jutri pela vse, kar boste želeli, in kakor dolgo vam bo po volji. Pa tudi vi se morate držati svoje obljube in me danes ne smete več zadrževati. Ne ostajajte tudi celo noč v parku in ne plašite mi srn. Ne, hvala! Poznam pot in tudi svečnik mi ni pretežak. Ali ne čujete Tomke tu spodaj, kako ji niso nič vseč najini pogovori. Podvizajte se ji torej izpred oči in prebirajte jagode svojega rožnega venca, in če pri tem iznenada naltite na križ, se spomnite, da ga bržkone ne bo težko pregovoriti, naj se vrne čimprej v Chicago.«

Jana se je še smehljala, ko je stopila v sobo in postavila svečnik na toaletno mizico.

V Overdenu so svetili še s petrolejkami in svečami. Vojvodinja ni marala nič slišati o novodobni električni luči. Sveč se jim pa ni zdelo škoda, in Jana, ki je rada imela čim bolj svetlo, je prižgala vse luči v svoji sobi. Potem se je spustila v udoben naslanjač in segla po dnevniku, da bi nadaljevala s svojimi zapiski. Začela je: »Namesto Velme, ki je

obolela, sem pri tetinem koncertu pela Rožni venec,«
potem se ji je zataknilo.

Prizor z Garthom se ji nikakor ni hotel izobličiti v besede in dojmi, ki jih je v njej zapustil, se sploh niso dali opisati. Še enkrat je v duhu podoživela, kaj se je zgodilo, in ko si je vse uravnala tako, kakor se ji je zdelo, da se ujema, je zaprla dnevnik in se začela razpravljati. Vse je pripisovala Garthovi umetniški čudi, žal nič kaj trdni podlagi ne za varno življenjsko pot in ne da bi nanjo naslonila kakšno teorijo. A ker se ni mogla domisliti ničesar boljšega, je moralo iti pač vse na rovaš njegove umetniške muhavosti. Zato si je dejala: Njegova izredna razburjenost, ki je bila njo samo tako čudno pripravila ob ravnodušni mir, ni veljala njej osebno, temveč njenim muzikaličnim sposobnostim in njenemu glasu. Kakor se je utegnil Garth zamakniti ob likovni lepoti in ni miroval, dokler ni dosegel svojega namena, da je to lepoto pričaral na platno, prav tako mu je njegovo strastno ljubezen do lepote vzbudila danes glasovna ubranost. Če bo mu torej nekaj časa pela in mu dovolila, da jo bo spremljal, se bo gotovo utešil, in njegove lepe, rjave oči bodo izgubile spet tisti vznemirljivi blesk. Četudi je torej bila prepričana, da občudovanje Gartha Dalmaina ni bilo namenjeno njeni osebi, se je vendar veselila na prihodnji dan. Garth bi bil, si je rekla, bržkone še čisto drugače vzhičen, ako ne bi pela ona, temveč gospa Blanche, ker ta ni le prekrasno pela, temveč je bila tudi sama lepa in dražestna, in ni torej zadovoljevala samo ušesa, ampak v največji meri tudi oko. Garth jo mora videti in slišati, ker mu godba očitno daje toliko užitka.

Jana je preudarjala, kako bi se dalo to doseči; potem so preskočile njene misli na Pavlino Lister, ljubko Američanko, ki so o njej v družbi toliko govorili v zvezi z Garthom. Jana je bila uverjena, da bi bilo prav to dekle primerna žena zanj. Njena lepota bi ga zadovoljevala, njena zdrava sodba, njena od-

krita, naravna čud in njen smisel za realnost bi nekoliko izenačevali njegovo mladostno vihravost, in ker se zna tako spretno prilagajati, bi ji gotovo ne bilo težko živeti se v okolje Garthove škotske domovine in v krog njegovih angleških prijateljev. In ko bo poročen, bo prišlo samo od sebe, da bo nehal dvoriti Floweri in Myri in ljudem — Jana bi bila skoraj rekla — tako noroglavo poljubljati roke. Popravila se je v naslanjaču, stegnila svoje velike roke predse, z dlanmi navzven, in se skušala spomniti, kako ji je bilo v tistih hipih pri srcu. Potem pa je rekla strogo: »Jana Champion, ne budali! Delala bi lepote željnemu mlademu možu večjo krivico ko sama sebi, če bi vse to jemala le za trenutek zares. Prav tako malo se je klanjal danes tvoji osebi, kakor malo misli na kuharja, če hvali dober obed pri teti. Petje ga je razveselilo in nekdo je pač pel — tako je ta reč. Ne kvari si veselja zaradi doseženega uspeha z neumnim mehkočutjem. Tako, Jana, zdaj si umij svoje grde roke in pojdi v posteljo.«

Na mehki trati pod jelšami je stal Garth Dalmain prav med srnami, ne da bi vedeli drug za drugega. Nad njim se je bočilo nočno nebo z mirijadami svojih iskrečih se zvezd. Tudi on se je pogovarjal s seboj.

»Našel sem,« je dejal tiho, »vzor prave žene, krom pristne ženskosti, oporo za um, dušo in telo, kakor bi boljše ne mogel najti. Jana, Jana, kako sem bil slep! Dolga leta sem jo poznal in za njeno vrednost nič vedel! Toda zdaj je odgrnila kopreno in pogledal sem v njeno notranje življenje. Nikoli ne bo mogla več spustiti zastora med njeno in mojo dušo. In, Bog bodi zahvaljen, nima še nobenega rožnega venca! Nihče nima in nikoli ni imel, po čemer hrepenim bolj ko po vsem drugem na svetu — njene ljubezni. In njeni biseri! Tih prebiram jih zapovrstjo.' Nekoč jih bo prebiralala ona, svoje in moje bisere. Bog nama milostno prihrani križ! Ali mora imeti vsak rožni ve-

nec v resnici svoj križ? O Bog, potem naloži meni težje bruno, in da bi se v skupnem prenašanju združila še bolj tesno! Predrage roke! Dobre, zveste oči! Jana, Jana! Od nekdanj je bila ona, samo ona, četudi nisem vedel, ker sem bil slep. Toda zdaj mi je padla mrena z oči, in z božjo pomočjo bo Jana moja, naj velja, kar hoče!«

Zavesa v Janini sobi je zadela ob okno; Jana se je prebudila in v polsnu zamrmrala: »Zahtevaj od mene, kar hočeš, Garth, storila bom.« Tedaj se je ovedela, sedla pokonci in se okregala: »Pa si vendarle prav neumna, Jana; umišljaš si, da si bog ve kako pametna, in vendar naj ti pove mlad mož, ki ga imaš tovariško rada, samo nekaj laskavih besed, si že vsa zmešana. Ali se mi takoj spametuješ ali se pa odpelješ jutri s prvim vlakom iz Overdena!«

Biser k biseru

Tisti dnevi nato so bili za Jano zlati dnevi. Zgodilo se ni prav čisto nič, kar bi ji grenilo čudovito sladki užitek novega doživetja.

Garthovo vedenje sledečega jutra ni imelo na sebi nič tega, kar jo je bilo zvečer prej tako vznemirilo in zmedlo. Nič več ali domala nič več se ni vedel kakor sedemleten dečko — celo proti vojvodinji ne — in ko ga je nekdo njegovih prijateljev zašalo vprašal, ali se s svojim resnobnim obnašanjem ne vadi morda za bodočega zakonskega moža, je mirno odgovoril: »Da.«

»Ali bo izvoljenka tudi prišla v Shenstone?« je vprašal nato Ronald; kajti več tetinih gostov je povabila lady Ingleby za naslednji teden k sebi v Shenstone.

»Da,« je spet odgovoril Garth.

»Za božjo voljo!« je vzkliknil Bill teatralično.
»Ali smo res že tako daleč?«

Jana pa, ki se je blizu Gartha krila za časopisom, se je nagnila k Dalmainu in rekla tako tiho, da jo je mogel slišati samo on: »Kako sem tega vesela, Dal! Ali ste se odločili za to sinoči?«

»Da, sinoči,« se je obrnil Garth proti njej.

»Ali ste se odločili zaradi najinega pogovora večeraj popoldne,«

»Ne, najin pogovor ni s tem v nobeni zvezi.«

»Ali je bil Rožni venec, ki je povzročil vaš sklep?«

Za hip se je obotavljal; potem je pa spregovoril, ne da bi jo pogledal: »To, kar mi je Rožni venec razodel.«

Zdaj je Jana vedela, zakaj je bil sinoči tako razburjen, in brez pridržka se je mogla predati z njim čarom godbe — in bil je poseben užitek, kajti Garth je bil mnogo bolj muzikaličen, kakor je bila slutila. Kaj je pomenilo zanj, da je smel poslušati njeno petje, tega ni povedal. Od onega prvega večera je imel jezik krepko v oblasti. Sklenil je bil počakati še kak teden, preden bi spregovoril odločilno besedo, in je res čakal.

Tako se je pomaknila Jana sedaj za enega človeka na prvo mesto, in to je bilo zanjo nekaj čisto novega, čudovito sladkega. Vendar ji je kazal Garth svojo naklonjenost samo na njej in njemu spoznaven način. Tega niso drugi nič opazili, le Jana je razločno čutila, da ni nikoli stopila v sobo, ne da bi on takoj vedel za njeno prisotnost, in da ni nikoli zapustila sobe, ne da bi je takoj pogrešil. Tako tudi ni imel nobeden prijatelj in znancev povoda, da bi ju dražil. In vendar ji je bilo, kakor da jo obdaja Garth z nežno pozornostjo, kjer je bila in hodila. Zdaj je prvič čutila, kaj se pravi, biti nekomu vse. Veselila se je, kar je rekel in storil, in v urah, ki sta jih prebila skupaj ob klavirju, ga je šele dodobra

spoznavala in začela, kakor še nikdar prej, razumevati njegovo zanosito in lepote željno umetniško naravo.

Bili so zlati dnevi in nekaj dražljaja je bilo celo v večernih poslavljanjih; kajti veselila sta se že na svidenje ob prihodnjem jutru. In vendar Jane v tistih zlatih dneh nikdar ni obšla misel, da bi jo Garth v navadnem pomenu besede ljubil. Ne da bi bila v tem čisto neizkušena, toda videla je tolikokrat izmaličeno ljubezen, da ni spoznala pristne, ko se ji je bližala v najbolj čisti podobi.

Jana je imela ta leta v družbi dosti ženitnih ponudb. Bogati, od staršev in varuhov neodvisni dedinji in še pristni plemkinji povrh, to ni moglo ostati prihranjeno.

Preneki moški v srednjih letih, naveličan že brezplodnega potikanja po svetu, bi bil rad z njenim denarjem uredil spet svoje premoženjske zadeve in jo je zato iz poslovnih ozirov prosil za roko. Takega je premerila od temen do nog, kakor bi mu hotela brati v globini srca, in ga je potem prav tako poslovno zavrnila.

Tudi nekaj mladih ljudi, ki jim je bila pomagala v stiski in jih spet postavila na noge, ji je v svoji prekipevajoči hvaležnosti ponudilo roko in srce, a brž jim je ohladila razgrete glave in jim svetovala, naj se v bodoče ogibljejo takih noroglavih misli.

Jana ni sama nikoli ljubila, nikoli vedela, kaj se pravi, biti komu potreben za njegovo srečo. Ko se ji je torej približala prava, zvesta ljubezen, se niti zavedala ni, zakaj je na mah tako srečna, in zakaj ji nekdo dvori s toliko nežnostjo. V Garthu je videla samo snubača nekega dekleta, katerega mladost in dražestna ljubkost je bila tolikšna, da bi se z njo niti v sanjah ne upala tekmovati, in menila je, da njeno zaupno razmerje z Garthom pomenja le, da sta se samo prijateljsko navezala še tesneje drug na drugega.

Tako so stale stvari, ko so odhajali gostje iz Overdena. Jana je odšla z Brandovima v London, da bi prebila pri njima nekaj dni. Garth je pa krenil naravnost v Shenstone, kamor so ga bili povabili, da bi se bliže seznanil z gospodično Lister.

Pozneje naj bi prišla v Shenstone tudi Jana.

Lady Ingleby ima goste

Ko je krenil vlak z londonske postaje, se je Jana olajšano naslonila na sedežu nazaj. Teh nekaj dni ji je bilo bivanje v mestu domala neznosno, ne da bi sama vedela povedati, zakaj. Imela je dosti opravkov, in drugače se je počutila v Londonu vedno ugodno in domače — odkod le, da je bila tokrat vsa nemirna in notranje samotna?

Oskrbela se je kakor navadno s kopico časnikov in drugega čtiva, da bi med potjo brala, toda listi so ležali pred njo in ni se zmenila zanje; imela je dosti drugega opravka. Preudarjala je, zakaj so se ti dnevi v Londonu tako vlekli. Komaj je pričakala, da so minili, in ko je bila končno na potu v Shenstone, se je čutila na mah kakor poživiljeno. Kaj ji je tako grenilo prebivanje v mestu? Brandova, Flower in Deryck sta je bila vesela kakor vedno; mali Dick je bil neprestano za njo, če je bila doma, in Marijca je bila bolj ljubka ko kdaj prej. Odkod torej ta nemir in slaba volja?

Po dolgem premišljevanju je menda vendar našla za svoj občutek neki vzrok, zakaj pomirila se je, vzela v roko časnik in se zatopila v branje.

Myra je prišla ponjo na postajo in nekaj minut pozneje je že drdral koleselj z obema prijateljicama urno po cesti. V bleščečem popoldanskem soncu so bile njive in travniki z blagodejnim zelenjem prava paša za oči in užitek za srce in duha. Žive meje so

bile polne divjih vrtnic. S travnikov so spravljali zadnje seno. Ptičje petje se ni zdelo Jani še nikoli tako ljubko ko danes, in nikoli še ni s tolikim ugodjem srkala vase sladkega vonja polj in rastlinja, ki ji je plal nasproti od vseh strani. Globoko je zadihala in vzdiknila skoraj nehote: »Ah, kako dobro dene človeku, bivati tukaj!«

»In kolikšno veselje, imeti pri sebi tebe!« je dejala lady Ingleby in veselo odzdravljala delavcem pri spravljajanju sena. »Vedno mi je pri srcu tako, da imam za silo in stisko pripravljeno trdno oporo, če si ti tukaj. Tako strašno mi je, če me kaj hudega zadene. Večkrat se vprašujem: »Čemu hočemo imeti stvari tolikokrat drugače, kot so v resnici. Vse bi teklo gladko, če bi hoteli ljudje biti mirni. In sem prepričana, če si ti kje blizu, se mi ne more primeriti nič hudega.«

Myra je z bičem rahlo ošvrknila desnega ponija — in šlo je dalje med mejami, pri čemer jih je oplazila včasih na pot viseča vejica jasmina ali divje rože.

»Zdaj sem se spomnila, Jana,« je rekla Myra čez nekaj časa, »ta reč z Dalom menda v resnici ni kar tako. Kako bi bila vesela, če bi se dogovorila pod mojo streho. Mlada Američanka je ljubka, kar se dá; in pri tem prekipevajoče živahna in zelo dobro vzgojena. In Dal ni nič več tako razposajen ko prej, temveč čisto miren in razumen — če bi bil kdo drugi, bi dejala skoraj, dolgočasen. Oba tičita skoraj vedno skupaj. Njeno teto pridržujem kolikor mogoče pri sebi, da se razgovori na svoj način z menoj in ne pride Dalu na ušesa nič, kar bi ga utegnilo ostrašiti. Nič bi se ne začudila, če bi že danes zaprosil za roko Pavline Lister. Da ti priznam, pričakovala sem to že včeraj, in sem bila razočarana, da ni bilo nič iz tega, ko sta veslarila vendar zelo dolgo skupaj v mesečini po jezeru. Česa naj bi si Dal želel še več ko jezero, mesečino in dražestno malo Američanko.«

»Ne vem,« je odgovorila Jana. »Vsekakor bi bila

iz srca vesela, ako bi Dal odvedel gospodično Lister kot ženo na svoj dom. Po moji sodbi je zanj zelo primerna in gotovo bi se kaj hitro prilagodila novim razmeram. In lepa je tudi tako, da si Dal lepše žene želeti ne more.«

»Prav res,« je odvrnila Myra. »Videti bi jo bila morala sinoči v beli svileni obleki in z divjimi vrtnicami v laseh. Ne razumem, da ni bil Dal ves očaran. Sicer pa utegne biti dobro znamenje, da jemlje stvar tako mirno. Bržkone hoče še vse nekoliko preudariti, preden se končno odloči.«

»Mislim, da se je odločil že v Overdenu,« je menila Jana. »Zakon mu je presvet, da bi ga jemal prenalahko. In tega sem sama vesela. Koga si pa vse povabila?«

Lady Ingleby je naštela dolgo vrsto imen, ki so bila Jani bolj ali manj znana.

»Lepo,« je vzkliknila. »Vesela sem, da sem tudi jaz med njimi! Prvič v življenju mi je bil London domala neznosen. Zdel se mi je tako dolgočasen, in vročina je kar dušila.«

Koleselj je zavozil mimo slikovite z bršljanom porasle vaške cerkvice in zavil nato v park. Zadel bi bil skoro ob podboj vrtnih vrat. Myra se je prešerno zasmejala, ko jo je Jana nejevoljno pogledala, in rekla, ko sta se vozili dalje po jelšovem dreveredu: »Zadnjič mi je tudi mama brala levite zaradi mojega divjega vozarjenja, kakor je rekla. Sicer se pa zadnje čase čisto dobro razumeva. Ko bom imela svojih sedemdeset let in ona osem in devetdeset, me bo začela imeti rada, mislim. Tako, privozili sva. Oglej si kuharja Lawsona malo natančneje. Zares imeniten človek. Poje prav dobro in igra na harmoniko, poučuje v nedeljski šoli in govori pri shodih Modrega križa. Škoda, da ni tudi dober kuhar. Škoda zato, ker bi ga res prav nerada odpustila, ko ima toliko drugih dobrih lastnosti. Mož me krega, češ da dajem ljudem potuho, da delajo, kar se jim zljubi, namesto

da bi delali, za kar so najeti. Ne oporekam, da ima prav, toda rada bi videla vso mojo služinčad srečno.«

Stopili sta z vozička in Jana je z zanimanjem opazovala služabnika, ki je pritekkel, da bi jima pomagal. Po videzu ni kazal nič kuharskega, in si tudi ni mogla predstavljati, da bi znal igrati na harmoniko ali voditi zborovanje Modrega križa.

»Saj ni bil Lawson,« je rekla Myra, ko je šla s prijateljico v hišo. »Čisto sem pozabila, da sem ga poslala v župnišče po cerkveno pesmarico. Na to stran, Jana! Dala sem ti sobo z magnolijami, ker vem, kako rada imaš razgled na jezero. Pridi brž dol na čaj, preoblečeš se lahko pozneje.«

»Samo, da si umijem roke in se otresem najhujšega prahu, pa pridem takoj,« je rekla Jana.

Deset minut nato se je pojavila sredi vesele družbe, kjer jo je staro in mlado prisrčno pozdravilo. Garth Dalmain ji je pritekkel nasproti. Njegovo oko je iskalo njenega, in prijazen pogled, ki mu je zasijal nasproti, ga je radostno prešinil. Grenko jo je bil pogrešal, in zdelo se je tudi njemu, da noče dan njunega svidenja nikoli napočiti. Kar neverjetno, kako more odsotnost ene same osebe tako globoko vplivati na človeka. Ali naj so bili ti dnevi še tako neznosno dolgi, prešli vendar niso brez koristi. Kakor je pogrešal on njo, je pogrešala tudi ona njega, si je mislil. In tako sta v teh samotnih urah ločitve dozorela oba do spoznanja, da ne moreta poslej nikoli več srečno živeti drug brez drugega. In tudi odlašal ne bo več, da ji vse, kar zanjo čuti, odkrito razodene.

Te misli so Garthu kakor blisnile skozi glavo, ko se je okrenil proti Jani in jo po angleški šegi pozdravil z besedami: »How do you do?« (Kako vam gre?) — prav za prav kaj brezpomembno vprašanje, na katerega je redkokdaj kdo odgovoril. Toda iz Garthovih ust ni zvenelo za Jano v tem hipu prav nič brezpomembno, in odgovorila je nanj čisto odkrito. Čutila je, da mu mora natanko povedati, kako ji je šlo, ho-

tela je primerjati njegove in svoje doživljaje v teh treh neskončno dolgih dneh, in ga prositi, da bi nadaljevala tovarištvo prav od tam, kjer sta ga v Overdenu prekinila. Zato mu je krepko stisnila desnico in odgovorila: »Hvala, gre mi dobro, Dal. Vsaj zdaj, odkar sem tu.«

Garth se je zleknil v travo poleg nje in jo tiho vprašal, ne da bi jo pogledal: »Ali ni bilo v Londonu kaj v redu?«

»Dosti prahu in huda vročina, drugega ne da bi vedela,« je odgovorila Jana odkrito. »Toda z menoj ni bilo nekaj v redu, in sramovali se me boste, Dal, če vam priznam, kaj je bilo.«

Garth ni pogledal kvišku, ampak je vneto trgal travnate bilke in se igral z njimi. Pogovor se jima je zasukal kaj ugodno — le škoda, da nista sama! Ali pa bo morda Jana kar tu pred vso zbrano družbo priznala, da sta drug drugega pogrešala?

»Ali so to jetrca?« se je začulo iznenada glasno vprašanje mrs. Parker Bangsove.

»Ne, skladanci,« je zavpil Billy in priskočil, da bi ji postregel z njimi, pri tem se pa spotaknil ob Dalmainove noge in skoro padel.

Jana je strmela zazabljeno na mrs. Parker in njene skladance, se sklonila potem h Garthu in rekla:

»Bilo je dolg čas, grozno dolg čas. Neki moj znanec trdi sicer, da se utegnejo dolgočasiti samo dolgočasni ljudje. Ko sem pa prejle v vlaku mozgala, odkod naj bi se bil vzela moj dolg čas, sem dognala, da je bil glavni krivec neki moj znanec. Ali poslušate, Dal?«

Garth je dvignil glavo in pogledal Jano. V hipu se je zavedel, da bi to, kar ga je tako silno prevzemalo, utegnilo živeti samo v njem. Iz njenih mirnih sivih oči je govorilo namreč samo prijateljstvo, brez sledu vsakega drugega občutka. Ali se je zmotil in Jana njega ni pogrešala?

»Vi ste tega krivi, Dal,« je rekla.

»Kako to?« je vprašal Garth radovedno, in četudi je temno zardel po vsem orjavelem licu, ni bilo v njegovem glasu sledu razburjenja.

»Ker ste me zadnje dni v Overdenu zavedli, da sem preveč muzicirala in sem potem v Londonu tega užitka tako pogrešala, da me je bilo kar strah. Čisto sem zgubila ravnotežje.«

Kmalu potem se je družba začela razhajati in na trati sta ostala samo Garth in Jana. Tedaj je rekla Jana preprosto: »Dal, ali vas smem nekaj vprašati, ne da bi me imeli za predrzno? Ali je dogovorjeno?«

»Vprašati me smete, kar hočete,« je rekel Garth. »Samo da morate razločneje povedati, kaj mislite, da bi bilo dogovorjeno?«

»Ali ste se zaročili z gospodično Pavlino Lister?«

»Ne,« je odgovoril Garth. »Kaj neki vas je spravilo na takšno misel?«

»Rekli ste mi zadnji dan v Overdenu — tri dni je od tega, pa mi je, kakor bi minili že dolgi tedni — rekli ste, naj vas smatramo za resnega.«

»Meni je — ne kakor bi minili medtem tedni, temveč dolga leta,« je odvrnil Garth, »in iz vsega srca tudi želim, da me jemljete resno, gospodična Jana. Vendar za roko gospodične Lister nisem prosil, in mnogo mi je na tem, da bi se o zadevi še enkrat nemoteno pogovoril z vami. Zato vas prosim, da bi se sešla nocoj po večerji na ploščadi. Izplača se opazovati z nje od mesečine oblito jezero. Sinoči sem celo uro užival ta razgled in sklenil, da vas poprosim tu za zmenek.«

»Rada ugodim, kar želite,« je odvrnila Jana. »Le to pričakujem, da mi boste brez pridržka povedali vse, kar vam leži na srcu, in obljubiti mi morate, da vam smem pomagati, kolikor morem.«

»Vse vam bom povedal,« je odvrnil Garth tiho, »in svetovali mi boste in pomagali, kolikor bo v vaših močeh.«

Razodetje

Ves svet ne bi mogel zabraniti, da bi se večerje v Shenstonu ne zavlekle in ne požrle dosti dragoce-nega časa; tudi ni bilo lahko, da bi se dva najbolj priljubljena gosta izmuznila neopazno iz dvorane. In tako je udarila ura na vaškem zvoniku že davno deset, ko sta stopila Garth in Jana skupaj na teraso.

Bila sta sama, prav za prav prvikrat po teh obe-ma tako dolgih dneh.

Molče sta stopala nekaj časa drug ob drugem. Mesečina je srebrila vse stvari, tako da so bili raz-ločno vidni pušpanovi okviri staromodnih gred, kri-vuljaste steze po vrtu in vršina bližnjega jezera.

Garth je razprostrl pregrinjalo, ki ga je bil pri-nesel s seboj, čez zidani prsobran, in Jana je sedla nanj. On pa je prekrizal roke in stal pred njo. Jana je okrenila glavo proti jezeru, misleč, da opazuje lepi prizor tudi Garth; a on je imel oko le zanjo.

Jana je nosila isto mehko, črno obleko z dolgo vlečko, ki jo je bila oblekla za koncert v Overdenu; le namesto biserne ogrlice jo je krasil na prsih šopek vrtnic. Z vso svojo osebnostjo je izražala toliko odlič-nosti in pridržane moči, da je srce moža, ki jo je mol-če opazoval, prevzelo globlje ko kdaj prej, in ni mogel zabraniti, da bi mu vroča ljubezen in spoštovanje, ki ga je čutil do nje, ne zasijala iz oči. Toda čemu tudi naj se še dalje taji, zdaj ko je končno napočila ura, da sme svobodno in odkrito povedati, kar mu leži na srcu?

Čez nekaj časa je vprašala Jana, kaj ji ima torej povedati o Pavlini Lister, in se je obrnila proti njemu.

Njune oči so se srečale, ko je pogledala kvišku proti njemu, in kar mu je brala iz oči, jo je tako pre-vzelo, da je napol vstala s svojega sedeža ter vzklik-nila: »O Dal... nikar... nikar!«

Rahlo jo je potisnil nazaj in spregovoril: »Tiho, ljubljena! Vse vam moram priznati, in vi mi niste

samo obljubili, da me boste potrpežljivo poslušali, ampak tudi, da mi hočete svetovati in pomagati. O Jana, Jana, tako sem potreben vaše pomoči — in ne samo pomoči, temveč vas samih — vas samih! Kako neizrekljivo samotno mi je bilo pri srcu te tri zadnje dni, ko niste bili pri meni, a čim ste prišli, sem spet oživel! Niti ne slutite, kaj sem prestal, ker sem moral ves čas molčati, ko bi vam imel vendar toliko povedati. Jana, moram vam priznati, kaj mi pomenite, kaj ste mi postali od onega koncertnega večera v Overdenu! Ali naj izbiram besede? Nikoli nisem doživel kaj velikega — pri meni se je dogajalo doslej vse na površju — in zdaj ta velika, globoka potreba po vas — to hrepenenje, ki mi polni srce! Ob tem postaja neznatno in izginja vse, kar je bilo. Jana, občudoval sem marsikatero žensko — da, tudi zamikala me je katera za trenutek in sem jo slikal, da bi si ohranil trajno njeno podobo — le kratko in že sem nanjo pozabil. Nikoli nisem nobene ženske v resnici ljubil, nikoli nisem vedel, kaj utegne pomeniti prava ženska za moškega, dokler nisem čul peti tebe: ‚In tih prebiram jih zapovrstjo.‘ Od takrat znam prebirati svoje bisere — vse tiste prelepe, davno pozabljene ure iz preteklosti so mi na mah oživele v spominu in končno sem jih doumel. ‚In biser niza se do bisera,‘ in vsak biser je molitev — goreča prošnja, naj bi se preteklost in bodočnost strnili in zvezali v rožni venec, in naj bi odslej ločitev in njeno gorje bilo za naju neznano. O Jana, vam bom li mogel kdaj pojasniti, da boste doumeli, kaj pomenjate zame, Jana!<

Pri zadnjih besedah je zdrknil pred njo na kolena in ji stegnil roke nasproti. Čudovit mir ga je objel — ni čutil več potrebe, da bi še kaj povedal svoji izvoljenki; bil je prepričan, da ga razume tudi brez tega in morda še mnogo bolje.

Jana se ni premaknila z mesta in ni spregovorila niti besedice. V hipu se je zjasnilo tudi njej, da se v

zadnjih dneh ni čutila tako zapuščene in samotne zato, ker je pogrešala godbe, temveč, ker ni bilo njega. Nehote je položila roke krepko v njegove, in v duši so se ji porajali občutki, ki jih ni bila nikoli poznala — vsa osamelost njenega dosedanjega življenja je brez sledu izginila ob čudežnem spoznanju: On in jaz sva odslej eno. Vtem ko jo je prešinjala ta misel, je dvignil on glavo, pogledal Jani žareče v obraz in rekel: 'Ti in jaz, odslej sva eno!'

Pogled v njegove lepe žareče oči pa je bilo nekaj, česar Jana ni mogla več prenesti. Zavest, da ni lepa, jo je celo v tem hipu prešinila do najgloblje bolečine; čim večja ljubezen ji je sijala nasproti iz njegovih oči, tem grša se je zdela sama sebi. On seveda ni vedel, kaj ji pretresa srce, njen molk se mu je zdel najboljšo jamstvo, da dojema njegove občutke in ga sprejema z vsem, kar ji more nuditi. Rahlo se je oprostil njenih rok, ji pogledal še enkrat globoko v oči in rekel: »Moja žena, moja draga žena!«

Čez Janin pošteni obraz se je razlil izraz začudenja; potem je temno zardela, kakor bi ji kri, ki ji je bila tako čudovito zaplala proti srcu, stopila vsa v glavo.

Naglo je vstala in se zagledala proti jezeru, kopajočemu se v mesečini.

Garth Dalmain je stal poleg nje. Rekel ni nobene besede več; bil je prepričan, da je zmagal, in duša mu je kipela od veselja in hvaležnosti. Potrpežljivo je čakal, kaj mu bo Jana povedala.

Končno je spregovorila. »Ali ste me hoteli v rešnici vprašati, naj vam — to postanem?« se ji je utrgalo z ustnic.

»Da, predraga,« je odvrnil tiho, toda po glasu se mu je poznalo, da se le težko obvladuje. »S tem namenom vsaj sem prišel sem.«

Jana se je obrnila in ga pogledala. Nikoli v svojem življenju še ni videla tako ožarjenega obraza, toda spet so se ji zadrle te plamteče oči ko dva meča

v dušo. Najraje bi jih zakrila s svojimi rokami in ga prosila, naj gleda tja v gozdove ali dol na vodo, medtem ko govori z njo. Spet je sedla, se oprla s komolci na kolena in si zasenčila z dlanjo lice. Potem mu je odgovorila, trudeč se pri tem, da bi ji tekla beseda kolikor mogoče mirno.

»Popolnoma ste me presenetili, Dal. Čutila sem, da ste bili od onega koncertnega večera z menoj zelo ljubeznivi in uslužni in da so naju razumevanje za godbo in veselje, ki sva ga črpala iz tega, kakor tudi najini zaupni razgovori združili v tesno prijateljstvo. Tudi nočem prikrivati, da me je vleklo k vam bolj ko h komurkoli drugemu, a to ima svoj vzrok v vašem značaju, Dal. Vendar sem resno mislila, da ste me poklicali tu sem samo zato, da bi govorila o Pavlini Lister. Vsi sodijo, da vas je očarala s svojo lepoto in dražestjo, in odkrito priznam, tudi jaz sem mislila tako.« Jana je premolknila.

»Dalje,« je dejal z mirnim glasom, iz katerega je zvenelo vendar zadrževano veselje. — »Zdaj torej veste, da je drugače, kajne?«

»Dal,« je odvrnila Jana, »iznenadili ste me tako, da vam nocoj ne morem določno odgovoriti. Počakati morate do jutri, da vse dobro premislim.«

»Toda, draga,« je rekel mehko in stopil bliže k njej, »vsak vaš odgovor je zame odveč, kakor tudi jaz ne vem, kaj naj bi vas še vprašal.«

»Ne tako,« je odgovorila Jana. »Ne smete si misliti, da je že vse dognano in končano. Zakon je nekaj resnega, svetega. Od vsega, kar morete v tem trenutku storiti zame in zase, je najboljšo, da odidete in nocoj ne govorite več z menoj. Čula sem, da se hočete jutri poskusiti v cerkvi na orglah; če vam je prav, pridem tja tudi jaz. Tam bi se mogla potem sniti opoldne in tam bi vam tudi odgovorila na vašo ponudbo. Zdaj vas pa iz srca prosim, da me pustite samo; ne morem več prenašati.«

Garth se je sklonil in ji z besedami najglobljeja

spoštovanja poljubil obleko: »Poljubljam križ.« V naslednjem hipu je bila sama.

Počakala je, dokler niso utihnili njegovi koraki. Ko so se bila za njim zaprla vrata, je počasi sedla tako kakor prej, ko je klečal on pred njo. Po malem se ji je podela duševna razvnetost zadnjih trenutkov. Ni bila izmed tistih, ki lahko jočejo kadar koli. Nocoj pa jo je nekdo ogovoril z imenom, ki je o njem menila, da ga ne bo slišala nikdar, in srce ji je pravilo, da ga tudi poslej ne bo nikoli več čula. Solza za solzo se ji je udirala po licih in ji padala na trdo sklenjene roke. Garth je prebudil v njej ženo in mater, in kakor se je imela sicer strogo v oblasti in se znala moško obvladovati, je njena globoka narava podrla zdaj vse te ograje, in Jano so oblile pristno ženske solze.

Ob nogah ji je ležalo odpadlo cvetje spenjavih vrtnic iz šopka, ki ga je bila prinesla s seboj na teraso.

Potem je stopila v hišo. Gostje so se ravno odpravljali k počitku. Brez konca so si voščili sem in tja lahko noč in še na stopnicah so se obračale gospe, da bi temu ali onemu zaklicale kakšno šaljivo besedo ali ga opomnile, kaj sta se dogovorila za jutri.

Garth Dalmain je stal pod stopnicami in govoril s Pavlino Lister ter njeno teto. Jana je ugledala njegovo vitko, lepo postavo, brž ko je stopila v vežo. Obračal ji je hrbet, in četudi je šla in obstala tik ob njem, ni nič kazalo, da bi jo bil opazil. Glas mu je zvenel veselo in dušo ji je prešinilo čustvo blagodejnega ugodja. Vedela je, odkod njegovo veselje, in nehote si je pritisnila roko na utripajoče srce, ko ga je čula govoriti.

»Žal mi je, cenjene dame,« je rekel pravkar, »toda jutri dopoldne mi ni mogoče. Dol v vas moram in biti tam o pravem času.«

»To zveni izredno zapeljivo, mr. Dalmain,« je odgovorila mrs. Parker Bangs. »Kaj če bi vzeli s seboj

tudi Pavlino in mene? Za življenje rada bi šla z vami in moja nečakinja gotovo tudi.«

»Toda mr. Dalmain naju tam morda nič ne potrebuje,« je dodala gospodična Lister navihano. Videti je bila nadvse ljubka v svoji rumenkasto atlasni obleki. Njen vrat je krasila samo preprosta biserna ogrlica, toda tudi najlepši dragulji bi ne bili zanjo bolj učinkoviti.

Jana se ni še nikoli prej tako jasno zavedala, kako dražestna je mlada Američanka. Ušla ji ni tudi najmanjša podrobnost in čakala je, kaj bo Garth odgovoril.

»Moj sestanek bi utegnil dami kaj malo zanimati,« je rekel, ne da bi se pomišljal. »Dogovoril sem se z rdečelasim fantom, ki ima povrh še ves kozav obraz — prav nič ni prikupen.«

»Pa ne da bi nam ušli med filantropo?« je pozvedovala gospodična Lister.

»To ne, dal bi mu rad samo nekaj malega zaslužiti,« je odgovoril Garth Dalmain.

»Čemu pa potem,« se je oglasila spet mrs. Parker Bangs, »tako skrivnostno? Povejte naravnost, da boste igrali kroglet, in čula sem, da ga igrate izvrstno. Prišla bom, da se prepričam sama!«

V Garthovih očeh se je hudomušno posvetilo, ko je dejal: »Spoštovana gospa, preveč hvalite mojo igro v krogletu, kakor precenjujete v svoji srčni dobroti tudi mnogo drugega na meni. Le pojdite na igrišče, spominjal se vas bom, toda mene ne bo tam, moj opravek gre v drugo smer. Toda zdaj se moramo posloviti, ker zapiramo drugim pot.«

Urno se je umaknil, kakor bi bil šele sedaj opazil, da stoji na stopnicah Jana in je namenjena gor. Za hip so se jima oči ujele, toda on je rekel samo: »Lahko noč, gospodična Champion,« ne da bi ji segel v roko, kakor bi ne bil opazil, da mu je stegnila desnico nasproti.

Vse tri ženske so odšle po stopnicah in se nato ločile.

»Očitno sta se sporekla,« je pripomnila mrs. Parker Bangs, ko se je Jana oddaljila.

»Ubožica,« je dejala Pavlina Lister. »Rada jo imam. Izredno je dobrodušna, in uverjena sem, da je bolj pametna ko vse me druge.«

»Prečudno nelepa oseba,« je odvrnila teta, ne meneč se za zadnje besede svoje nečakinje.

»To ni njena krivda,« je menila gospodična Lister. »Svojega obraza si ni ustvarjala sama.«

»Ne, in tudi ne plačuje nikogar, da bi ga popravljaj, kar bi se morda dalo še popraviti. Kakor pravi Walter Scot: ‚Pristna narava‘.«

»Draga teta,« je odgovorila Pavlina Lister, »če je kdo tako pameten in tako dober, kakor je Jana Champion, ni nobene nuje, da bi bil poleg tega še lep. O razmerju med njo in Garthom Dalmainom pa imam svojo sodbo, ki se ne sklada z mnenjem družbe. Uverila sem se, da je Jana Garthov ženski ideal, za katerega mu gori srce. Zaman torej pričakuješ ti in drugi, da bo prosil za mojo roko. In čim prej odideva odtod, tem bolje. Primerno pretvezo za odhod si pa izmisli ti, draga teta. Lahko noč, in naj se ti sanja kaj prijetnega!«

Medtem je bila odšla Jana počasi v svojo sobo. Garth je bil prezrl roko, ki mu jo je napol ponujala za slovo, in dobro je vedela, zakaj je to storil. Ni mu več za njeno prijateljstvo. Če ga odbije in ne bo njena roka vsa njegova, je tudi drugače ne bo maral. Celó sedaj, ko še ne ve, kako mu bo odgovorila, ni hotel, da bi si samo prijateljsko segla v roko.

Jana je zapahnila duri za seboj. Vse razen njega in nje mora biti izključeno, ko bo premišljevala, kakšno usodo naj si izvoli. Ah, da bi mogla izločiti tudi samo sebe in misliti le nanj in na njegovo lju-bezen kot na dar, ki ji ga je bil položil k nogam, da bi ga vzela in si ga prisvojila za vedno. Vsaj za ne-

kaj hipov hoče to okusiti, pravico ima to tega. In potem bo ocenila sebe samo, svoje dobre in slabe strani, in kaj bi za bodoče utegnila pomeniti poroka zanj. Kaj bi prinesla njej, pač ni važno, vsaj zavedala se tega ni. Jana je sodila in ocenjevala sebe, samoljubna pa ni bila.

Luči ni prižgala, v temi je šla do okna, odgrnila zavese in sedla tako, da se je s komolci naslonila na okensko polico, ter se zazrla ven na teraso v mesečini. Z okna se je videlo skoro naravnost na prostor, kjer sta bila prej govorila z Garthom. Razločno je razpoznavala kamnitnega leva in rdeče krvomočnice v žari.

Potem se je potopila v sanje.

Dolga leta njene osamelosti so izginila. Pred njo je ležalo bodoče življenje, bogato čudovitih ciljev in možnosti. Potrebna mu je bila povsod in vedno, in vedno je bila pravi čas na mestu, da bi ustregla njegovim željam. ‚Ali si zadovoljen tako, dragi?‘ je vpraševala brez prestanka, in Garth je odgovarjal vedno z istim veselim glasom, polnim mladostne svežine: ‚Popolnoma zadovoljen.‘ In Jana se je nasmehnila ven v noč, iz njenih globokih, mirnih oči se je zasvetilo doslej tuje spoznanje in v ljubkem nasmehu, ki ji je trepetal na ustnicah, je ležala slutnja o tajni najbolj pristne ženske sreče. ‚Moj je in jaz sem njegova. In ker je moj, se čuti varnega, in ker sem njegova, je zadovoljen.‘

Tako se mu je predala vsa in ga sprejela v varstvo svoje ljubezni — najboljše zemeljsko zavetišče, ki si ga je mogel želeti, in njeno plemenito srce se je razširilo, ker je smela toliko dajati. Potem se je zbudila v njej mati in s tem zavest, koliko materinstva krije v sebi ljubezen prave žene, ko je spoznala, kako v resnično ljubečem moškem srcu prevladuje otroška narava in kako je takšnemu otroku opora skrbne matere neobhodno potrebna.

Jana si je pritisnila obe roki na srce ter za-

šepetala: »Garth, dobro razumem, kako ti je hudo délo, da si moral proč prav v tem hipu. Toda v teh malo minutah si dosegel vse, kar si bil nameraval, in tega te ne more nihče več oropati. Tvoja sem danes in za vedno.«

Jana se je naslonila s čelom na polico. Mesec ji je svetil na težke rjave kite. Okoli nje je dišala magnolija, v bližnjem gozdiču je drobolel slavec. Samotna leta preteklosti, vsa vznemirljivost sedanjih trenutkov, negotove podobe bodočnosti — vse je izginilo. Jadrjala je z Garthom na zlatem, daljnem oceanu in časa nista merila. Zakaj ljubezen je večna, in kjer se v duši rodi ljubezen, sprosti duha vseh ovir, ki so delež človeškega telesa.

Na zvoniku je bila ura polnoč. Udarci so odmevali po svetlem parku. Jana jih je čula, in spet se je ovedela bremena svojega telesa, ki se ga je bila za nekaj hipov otresla.

Napočil je nov dan, za katerega je dala obljubo, da bo odgovorila Garthu. Ko bo ura prihodnjič bila dvanajst, bo stala z Garthom v cerkvi, in do takrat si mora biti na jasnem, kaj mu hoče povedati.

Obrnila se je od okna, ne da bi ga zaprla, zastrla ga z zaveso, prižgala luč nad pisalno mizo, segla po svoj dnevnik, ga previdno odprla in začela brati. Obračala je list za listom, dokler ni prišla do odstavka, ki ga je iskala. Potem si je naslonila glavo v dlani in mislila. Dnevnik je poročal o njenem razgovoru z Garthom tisti popoldan pred koncertom v Overdenu in se nanašal na pridigarja, ki se je zdel dečku Garthu sprva tako grd: »Obraz se mu je kakor izpremenil... srčna dobrotà in sveto navdušenje je sijalo iz njega, da se je zdelo, kakor bi bil obraz angela... odslej zame ni bil več grd. Kakor sem bil še mlad, sem znal že takrat razločevati med nedostatkom lepega in resnično grdim. Od takrat mi je sijala iz njegovega obraza vedno njegova notranja lepota. Ko je svojo lepo pridigo končal, bi ga ne

bil mogel več primerjati z gorilo. Vedno sem se spomnil na nebeški smehlaj, ki je ozarjal njegove poteze. Seveda niso bile njegove poteze nič lepše kakor prej, in trditi res ne morem, da bi imel tega človeka rad vedno blizu sebe ali da bi mu z veseljem sedel dan za dnem pri mizi nasproti. Ta muka — kajti res bi bila zame muka — mi je bila itak prihranjena. Tako me je izkušnja naučila, da resnično dober človek ne more biti zares grd, in da utegnejo postati tudi najbolj nelepe poteze prikupne, če žari iz njih ljubezen božja, tako da se nanje vedno radi spominjamo.'

Ko je Jana dobrala, se je ustavila še enkrat pri besedah: 'Trditi res ne morem, da bi imel tega človeka rad vedno blizu sebe ali da bi mu z veseljem sedel dan za dnem pri mizi nasproti. Ta muka — kajti res bi bila zame muka — mi je bila itak prihranjena!'

Končno je Jana vstala, prižgala vse luči nad toaletno mizico, sedla pred zrcalo ter se pričela odkritosrčno motriti.

Ko je udarilo eno čez polnoč, je stal Garth Dalmain v svoji spalnici pri oknu in sanjal v zvezdnato noč. Duša mu je pela hvalnice; potem je prekrižal roke čez prsi in tiho zašepetal: »Moja žena, o moja ljubljena žena!«

Tedaj je Jani v duši dozorel sklep in odgovor.

Počasi je vstala, pogasila vse luči, se dotipala do postelje, se zgrudila ob njej na kolena ter bridko, četudi tiho zaplakala.

Usojeni križ

Cerkev se je kopala v soncu, ko je stopila Jana iz hladnega senčnatega vrta na plano. Cerkvena okna so bila odprta, težka hrastova vrata pa napol priprta.

Pod portalom, obraslim z bršljanom, je Jana obstala in prisluhnila. Glasovi orgel so ji doneli nasproti kakor od daleč nekod, in vendar je bilo spet, ko da prihajajo čisto od blizu. Kakor bi orgle dihale in bi bil vsak dihljaj godba.

Jana je odrinila težka vrata in stopila v cerkev.

Takoj se ji je duša pomirila. Zavest nevidne prisotnosti, ki jo močno občutimo tolikokrat, če stopimo v prazno božjo hišo, jo je zajela in pomirjala; za nekaj hipov je pozabila popolnoma, kaj jo je bilo privedlo v cerkev, in sklonila je glavo k molitvi. Potem je stopila naprej in se ustavila pred oltarnimi stopnicami.

Garth je ob spremljevanju orgel ravno pel kitico prošnje *Veni, creator spiritus*, in njegov prekrasni bariton je ubrano odmeval po cerkvi:

Čutilom našim luč prižgi,
ljubezen v srca naša vlij,
v telesni bedi nas krepčaj,
v slabosti vsaki moč nam daj.

Odženi proč sovražnika
in daj nam stanovitni mir;
pred nami hodi, vodi nas
in zla nas varuj vsakega.

Jana je sedla v bližnji hrastov stol in se ozrla okoli sebe. Skozi visoka okna je sonce milo sijalo v cerkev. In ko je Garth pel prošnjo za luč, se je zdelo, da slednji zlog predira tišino kakor svetel sončni žarek. Jana je videla iznad zastora pri orglah samo Garthovo glavo. Bala se je, kdaj se bo obrnil in zagledal njo 'v telesni bedi'. Kako ga bo neki zadelo, kar mu namerava povedati? Ali bo močan dovolj, sprejeti nase dolgi težki boj? Ali pa ga bo le prehudo zadelo v srce? Morda jo bo skušal pregovoriti, naj si premisli in proti volji in vesti popusti? Ali se mu bo mogla upirati, če se nikakor ne bo hotel vdati, ali bosta vsak zase kos trdemu boju? Kaj bo

rekel? Kako naj mu odgovarja? In kakšen vzrok naj navaja, da se bo zdel Garthu zadosten? ‚Pred nami hodi, vodi nas in zla nas varuj vsakega‘.

Po nekaj akordih v molu se je pesem spremenila. Jani je skoraj zastalo srce. Garth je igral Rožni venec. Pel ni, toda nobena človeška beseda ne bi mogla prevzeti srca bolj ko ti orgelski zvoki. V sveti čistosti so glasovi prebiralni biser za biserom in v žalobni otožnosti sprejemali nase križ. Vse je dobilo nov pomen za Jano, ki se je brez pomoči ozirala okoli, kakor bi iskala izhoda, da bi mogla uiti tej melodiji, ki ji je segala tako globoko v srce.

Iznenada so orgle utihnale. Garth je vstal, se ogledal in jo uzrl. Obraz mu je zasijal od veselja.

›Dovolj za danes, Jimmy,‹ je rekel fantu, ki mu je tlačil meh, ter mu stisnil cel šiling v roko. ›In sedaj teci ter zapri vrata za seboj, dečko!‹

Fantu se je od radosti razlezel obraz, ko je ugle dal lepi bleščeči se novec v roki, urno je vzel pot pod noge ter v svojih coklah jadrno odklopotal proti izhodu in zaloputnil vrata za seboj.

Garth je nepremično obstal pri orglah, ne da bi se ozrl po Jani, in še potem, ko je vedel, da sta že sama v cerkvi, je počakal nekaj trenutkov. Jani so se te sekunde vlekle ko dnevi, tedni, leta — ko cela večnost. Slednjič se je okrenil in stopil proti prižnici.

Ob oltarnih stopnicah se je ustavil in s kretnjo roke povabil Jano bliže k sebi.

›Pridi sem, predraga,‹ je spregovoril z drhtečim glasom.

Jana je ubogala in obstala sta za hip drug poleg drugega ter gledala gor proti prižnici. Bilo je tu temnejše ko drugod v cerkvi, zakaj svetloba je prihajala samo skozi ozka poslikana okna; na srednjem je bil upodobljen Zveličar sveta, umirajoč na križu. — Spoštljivo sta se zazrla v sliko. Potem se je Garth obrnil k Jani in rekel:

»Draga, na svetem kraju stojiva in pred svetimi pričami. Toda noben kraj ne bi mogel biti presvet za to, kar si imava povedati, in povsod Pričujoči, v katerega verujeva, je tu, da blagoslovi in potrdi najino zvezo. Čakam tvojega odgovora, Jana.«

Jana se je rahlo odkašljala, si zataknila drhteče roke v žepe svojega plašča ter odvrnila: »Namesto odgovora vas bom nekaj vprašala, Dal. Koliko ste stari?«

Videla je, kako se je zdrznil od brezmejnega začudenja, in kako mu je na obrazu ugasnila luč vselega pričakovanja. Toda samo za sekundo je okleval, preden je trdno odgovoril: »Mislil sem, da veš, draga. Sedem in dvajset let.«

»No dobro,« je rekla Jana počasi in preudarno. »Jaz sem stara trideset, videti mi jih je najmanj pet in trideset, čutim se pa, kakor bi imela štirideset let. Vi jih imate sedem in dvajset, Dal, videti vam jih je devetnajst in se pogosto čutite, ko da bi imeli kakih devet let. Preudarila sem vso reč in sklep mi je dozorel, da se z negodnim mladičem res ne morem poročiti.«

Gluh molk.

Jana se je silila, da bi pogledala snubca. Bil je bled do ustnic in poteze so mu okamenele. V tem hipu ni bil videti njegov obraz čisto nič mladeniški.

Končno se je zdelo, da je našel besedo.

»Prav nič nisem mislil nase, odkar ste mi zajeli vse moje misli, kakor se utegne to čudno slišati,« je rekel. »Zato se nisem tudi nič zavedal, kako malo imam, česar bi bilo ljubezni vredno. Sodil sem, da čutite kakor jaz, da nama je namreč odločena skupna usoda.« Za hip je stegnil roko, kakor bi se hotel dotakniti Jane, a jo je takoj spet povetil. »Prav imate,« je dodal potem, »čisto nemogoče je, da bi jemali človeka, ki ga smatrate za negodnega mladiča.«

S temi besedami se je obrnil stran in se za-

gledal v Križanega ter dolgo motril podobo na oknu. Potem je sklonil glavo in dejal, ko je krenil proti vratom: »Sprejemam svoj križ.« Spet so se zaprla vrata in Jana je ostala sama v cerkvi.

Opotekla se je nazaj na prostor, kjer je bila sedela prej, se zgrudila na kolena in zaklicala: »O Bog, vrni mi ga... o Garth, vrni se, vrni se, vrni se! Zaupati hočem in se nič več bati. O moj dragi, vrni se!«

Napeto je vlekla na uho. Čakala je, dokler se ji živci niso do skrajnosti razboleli. Razglabljala je, kaj mu hoče reči, če se odpro težka hrastova vrata in, vsega ožarjenega od sonca, uzre spet na pragu Gartha. Za trenutek si je skušala priklicati v spomin Veni creator, toda ni se ji posrečilo. Pesem je čisto izgubila. Ko je tako čakala, je začela pritiskati nanjo tišina vedno huje, in bilo ji je, kakor da je zazidana in da gleda med zidovi v neko grozno samotnost. Le enkrat še je kriknila v strašno tišino: »O vrni se, Garth, tvegati hočem.« Toda nobena stopinja se ni oglasila, in skrivajoč obraz v dlani, je Jana na mah spoznala, da Gartha nikoli več ne bo nazaj...

Kako dolgo je še klečala, ko je bila to spoznala, ni vedela. Končno jo je pa le nekoliko pomirila zavest, da je ravnala prav. Nekaj ur četudi še tako strašnega gorja sedaj je boljše ko leta bridkih razočaranj v bodočnosti. Seveda bo odslej živela pusto in prazno življenje, in nikoli ne bi bila verjela, kako težko ji bo, pogrešati veselje zadnjih dni; toda nasprotni njemu je ravnala gotovo pošteno, in kaj pomeni, če sama trpi pri tem?

Naposled se je dvignila, zapustila cerkev in stopila na plano.

Blizu vhoda v park se je pripravljala kopica vaške mladeži, da bi spustila v zrak zmaja. Jimmy ga je bil prinesel od nekod. Za dečka je bil danes zares dan veselja. »Ná, da boš vesel danes,« mu je bil rekel Garth, ko mu je dajal novc za delo pri mehu.

Jani so solze zalile oči, ko se je spomnila na te besede in na glas, kakor so bile izrečene.

»Tu torej vzletava Garthov denar,« si je rekla otožno. »Toda kaj je nastalo iz njegovega veselja?«

Ko je šla po drevoredu, ji je privozil nasproti koleselj. Za vajeti je držal Garth Dalmain, za njim je pa sedel sluga s kovčegi. Ko je privozil mimo Jane, je Garth snel klobuk, toda ozrl se ni; gledal je naravnost predse. V naslednjem hipu je voz že izginil. Tudi če bi ga hotela Jana ustaviti, bi tega ne mogla, toda saj tudi nameravala ni, zakaj prepričana je bila, da je ravnala prav in da je zadala hujšo rano sebi ko njemu. On bo — kdo ve, morda že kmalu — našel drugo, ki mu bo pomenila več, kakor bi mu mogla kdaj pomeniti uboga Jana. Toda ona?

V veži je srečala Pavlino Lister.

»Ali ste vi, gospodična Champion?« je spregovorila mlada Američanka. »Ali ste že čuli, da se je moral mr. Dalmain čisto nepričakovano takoj odpejlati v London in da je moja teta vsa iz sebe zaradi tega? Zato naju danes ne bo pri drugem zajtrku. Zbogom, gospodična Champion!«

Na zdravniški ukaz

Gospodična Jana Champion je stala visoko na vrhu velike piramide in se razgledovala. Okoli nje so sedeli štirje izmučeni Arabci, ki so v složnem naporu spravili njenih 170 funtov na vrh in bili zdaj veseli svojega dela.

Skoro tri leta so minila od one noči v Shenstonu, ko je bila storila tisti usodni sklep, ki je pahnil Gartha Dalmaina z višav njegove sreče. Pahnil res, toda ne strl. Z dvignjeno glavo je bil odšel iz cerkve, ko je čul, kaj je bila sklenila. Le ona, ki jo je bil

pustil samo v svetišču, se je zgrudila brezupno na tla. Še danes — po treh letih domala — jo ledeno-mrzlo prešine okoli srca, kakor da ji zastaja kri, kadar se spomni na tisti trenutek. Ah, kaj bi se bilo zgodilo, če bi se bil Garth takrat res vrnil? Toda on ni bil mož, ki bi ponižno klečeplazil pred vrati v pričakovanju, da ga utegnejo le še poklicati nazaj. Ko je bil spoznal, da gre zares, se je tudi popolnoma umaknil. Nikoli več se nista srečala. In je potem ves čas smatral za svojo dolžnost, da se je izogibal slehernemu snidenju z njo. Če so jo pričakovali v hiši, kjer je bil gost tudi on, je vedno odpo-toval, preden je prišla ona. Vedno je znal najti naraven, vsem verjeten vzrok svojega odhoda. Govorili so o tem vpričo Jane in obžalovali, da je moral oditi. Večkrat so ji tudi pravili, da ima Dal oko za to ali ono zalo dekle, vendar Jana ni nikoli opazila, da se kje v resnici kaj plete. Toda iz njenega življenja je izginil — izginil nepreklicno za vedno.

Tudi mu razočaranje, ki ga je bilo doletelo, ni moglo uničiti veselja do dela. Šest mesecev po shen-stonskih dogodkih je naslikal Pavlino Lister, in bilo je doslej to njegovo najboljšo delo. Ljubka Ameri-čanka je stala v svoji rumenkasti atlasni obleki na temno prepojenih stopnicah in podajala niže stoječi prijateljici šopek rumenih rož. Poznavalci razmer so radi trdili, da je naslikal, kar bo sam v kratkem storil. V resnici pa ni bilo iz vsega nič, gospodična Lister se je poročila s posestnikom gradu, kjer jo je bil Garth upodobil.

Toda v zvezi s to sliko je Jana čula večkrat zgodbo, ki so si jo vsi pripovedovali v družbi. Pavlina Lister se je sprva dala slikati z lepo biserno verižico okoli vratu, in Garthu se je slika tega okrasja čudovito posrečila. Po cele ure se je zamujal, da je sleherni biser doganjal do najpopolnejše izrazitosti. Toda nekoč ga je nenadoma prijela muha, da je z nožem postrgal vse te bisere s platna ter za-

hteval, naj si dene gospodična Lister okoli vratu verižico z rožnatimi topazi, drugače da ne more ujeti pravih barv. Novo okrasje se je gospodični Lister sicer na sliki zelo lepó podalo, toda kdor je videl prvotne bisere, je trdil, da je bil Garth uničil prvovrstno umetnino, ki bi gotovo vzbujala pozornost. Gospodična Lister je pa baje rekla: »Utegne že biti res, da ima mr. Dalmain prav s svojimi barvnimi odtenki; toda hudo bi se morala motiti, če ni bil mojih biserov zbrisal s platna zato, ker je neki njegov znanec, motreč sliko, brenčal predse neko melodijo. Zelo bi bila hvaležna, da bi ljudje, ki prihajajo v atelje, molčali, kadar me mr. Dalmain slika. Drugače se mi utegne primeriti, da mi spraska s platna še moje topaze in zahteva, naj si nadenem smaragde. Za ves svet bi pa rada vedela, v kakšni zvezi je tista melodija z barvami na moji sliki.«

Jana je čula to zgodbo pri Brandovih v budoarju gospe Flower. Na vojvodinjin koncert, pri katerem je bila Jana igrala ‚presenečenje‘ in pela Rožni venec, so že davno vsi pozabili. Leto je že minilo, odkar sta Garth in Jana zadnjikrat govorila v shenstonski cerkvi, in ta zgodba je bila za Jano prvo znamenje, da je Garth še ni pozabil. Niti za hip namreč ni dvomila, da je bila melodija; ki jo je bil neznanec v ateljeju brenčal predse, njena pesem o Rožnem vencu.

Bilo ji je, kakor da sliši spet Garthov glas na ploščadi, kakor ga je bila čula takrat, ko ji je govoril besede: Prebiram biser za biserom, ter ji polagal srce pred noge.

Od takrat je bilo v Janinem srcu pusto in prazno. A zdaj ga je ta zgodba napolnila z novo bolečino. Ko so gostje odšli, je Jana sedla h klavirju in po tiho zaigrala akorde Rožnega venca. Sprva so zveneli čudno neubrano, a kmalu so se zlili v najlepšo otožno melodijo.

Nenadoma se je oglasil nekdo za njo: »Zapojte

pesem, Jana!« Urno se je okrenila. Vstopil je bil doktor Brand in se udobno spustil v naslanjač. »Zapojte pesem, Jana,« je dejal še enkrat.

»Ne morem, Deryck,« je odvrnila, ko so tiho izzveneali na klavirju zadnji akordi. »Že mesece nisem pela.«

»In zakaj ne že tako dolgo?« je vprašal.

Jana se je zasukala na stolu proti njemu.

»O Deryck,« je vzkliknila in poznalo se je, kako trpi, »ubila sem si življenje! In vendar vem, da sem ravnala prav. Tudi danes bi storila tako — mislim vsaj, da bi.«

Doktor je molčal in zamišljeno zrl predse. Čakal je, da bo nadaljevala, ker je vedel, da je najbolje, ako je ne moti.

In res ni trajalo dolgo, ko je Jana spet spregovorila: »Iz važnih vzrokov sem se odrekla nečemu, kar mi je bilo dražje ko življenje, in zdaj tega ne morem preboleti. Vem, da je bilo prav tako, in vendar — ubita sem.«

Doktor se je nagnil naprej, vzela njene roke v svoje dlani in vprašal:

»Ali ne bi povedali tega bolj natanko, Jeanetta?«

»Ne, nikomur ne morem povedati — tudi vam ne.«

»Če bi pa občutili kdaj potrebo, da bi se izpovedali, ali boste prišli k meni, Jana? Obljubite mi!« je dejal doktor.

»Z veseljem,« je odgovorila.

»Dobro,« je menil doktor Brand. »In zdaj nekaj zdravniških nasvetov. Vzemite popotno palico v roke, Jana, in odidite po svetu. Ne mislim morda na izlet v Pariz ali v Švico ter nazaj. Pojdite v Ameriko in si oglejte stvari, ki so vredne, da jih vidite, n. pr. niagarske slapove. Pomudite se ob njih tako dolgo, da si dobro in za vse življenje vtisnete v spomin bobneči govor njihovih silnih vodá. Pozneje vam bo

spomin na veličastnost Niagare čudovito pomagal, da se ne udušite v osebnih malenkostih.

In potem pojdite med ljudi vere in človekoljubja, med ljudi ljubezni in življenja. Obiščite mrs. Ballington Boothovo, velikodušno mamico ameriških kaznjencev. Poznam jo in vas ji bom v pismu priporočil. Naj vas vzame s seboj v kaznilnici Sing-Sing in Columbijo, in poslušajte njene nagovore, da boste čuli, kaj premore dobra beseda iz Boga tudi pri takšnih obupancih, kakršni živijo med tistimi žalostnimi zidovi.

Ameriški Newyork s svojimi donebniki vas bo naučil, da zidajte tudi svojo duhovno hišo kar se dá visoko do neba. V takšnem nastroju krenite proti Japonski, kjer boste videli, kako si njeni majhni ljudje neutrudno prizadevajo, da bi zrasli v pomemben narod. In če odidete potem čez Palestino, deželo božjega kraljestva, v Egipt, boste našli tu stvari, ki vam bodo povedale, da je sredi našega modernega sveta nekaj starin, ki nas vežejo z davno, davno preteklostjo v celoto, tako n. pr. v Kairu lesenega moža z očmi iz belega kremena; njegove iskrece se oči gledajo v svet že od časov praočeta Abrahama. In če se povzpnete nato še na najvišjo piramido, bo menda doživetij dovolj, tako da se napotite lahko spet proti domu in mi poveste, kakšen uspeh ste dosegli s takšnim zdravljenjem. Kaj boljšega vam ne morem svetovati, za to pa, kar sem vam povedal, ne računam nič, naj bo zastoj med prijatelji.<

Jana je segla po Deryckovi roki in se zasmejala: »Menda imate v resnici prav. Zadnje čase se je sukalo pri meni vse okoli mene in mojih osebnih tegob. Storila bom, kakor mi svetujete, in daj Bog, da bi pomagalo.<

Tedaj se je vrnila v sobo Flower in rekla: »Prejle sem čula, da si igrala Rožni venec, Jana. Od vseh pesmi mi je ta najljubša, in slišala je nisem že mesece dolgo. Ali je ne bi hotela zapeti?<

Jana se je spogledala s doktorjem ter se nasmehnila — potem se je obrnila h klavirju ter zapela, kakor jo je bila prosila Flower.

Se preden so izzveneli zadnji akordi, je čutil doktor, da je zadel pravo razpoznavo. »Najbolje bo, če odide na potovanje,« je umoval pri sebi. »Tako ne bo mogla samo v sebi, pogled se ji razširi, to in ono pride spet v pravo razmerje — z eno besedo, našla bo spet ravnovesje. Mladi mož ji bo ostal zvest, in če ne, bo imela vsaj zavest, da ga ni krivo presojala. Če je že nje tako težko, koliko bolj mora biti šele nje mu! Tu torej je vzrok, zakaj tako poveša glavo. Sicer pa — Jano dobiti in jo spet izgubiti mora biti res hudo. Imeti mora železne živce, da ne obnemore. Toda kateri križ jima tako pritiska na ramena, kaj se je pripetilo, kar ju je tako zelo razdružilo? No, morda podre Niagara vse ovire in pokliče Jano nazaj h Garthu.«

Tako torej je Jana odšla na potovanje in po dveh letih, odkar je zapustila domovino, jo najdemo vrh velike piramide v Egiptu.

Sfingin odgovor

Pustinja se je kopala v mesečini. Jana si je dala po večerji prinesiti kavo pred gostilno, da bi ji ušlo čim manj čudovite lepote, ki jo je razgrinjala pred njo svetla noč. Sfinga in piramide so se zdele v mesečini še večje, kot so v resnici bile, in so se svetile v tajnostnem obstretu.

Jana se je bila namenila, da se bo pozneje še nekoliko sprehodila; ta hip je pa udobno ležala v svojem naslanjaču, srkala kavo in mirno počivala.

Misli so ji ljubeče romale h Garthu Dalmainu in morda je ta občutja v njeni duši zbudjala vprav mese-

čina. Zdelo se je, da se ji oglašča od povsod njegov lepi bariton:

Čutilom našim luč prižgi,
ljubezen v srca naša vlij,
v telesni bedi nas krepčaj,
v slabosti vsaki moč nam daj.

Ljubimčeve oči so jo gledale iz nasičeno temnega neba. Zaprla je trepalnice, da bi bolje videla. Danes se teh oči ni bala, zakaj iz njih je govorila zgolj ljubezen. Noben pogled je ni karal. Ah, ali se je zmotila v svoji bojazni pred bodočnostjo? Odkod ji je danes srce tako polno zaupanja vanj in vase, da ni prostora za nobeno drugo misel? Tako ji je, da bi v tem trenutku rada šla z njim v svetlo mesečino in mu dovolila, da ji sme gledali v lice, kolikor bi se mu zljubilo. Namesto da bi odvrnila obraz od njega, bi mu rekla: »Le glej me, Garth, saj sem tvoja. Zaradi tebe bi želela sicer, da bi bile moje poteze lepše, toda če imaš rad obraz, kakršen je, dragi, čemu bi ga pred tabo skrivala?«

Kaj je povzročilo, da se je tako spremenila? Ali je to uspeh Deryckovih zdravniških nasvetov? Ali sodi prav zdaj, ko si Gartha želi, in je krivo ravnala prej, ko ga je po tolikih dušnih mukah odbila? Ali naj blodi še dalje po svetu, ali pa naj se vrne naravnost v London ter poprosi Gartha k sebi, da se mu izpove? Potem naj odloči on, kaj bo z njo!

Jana niti za hip ni dvomila, da jo Garth še vedno ljubi. Že ob sami misli, da bi ga prosila k sebi in mu povedala resnico, se ji je zdel tako blizu, da bi mu bilo treba stegniti samo roko in bi bila njegova.

»Toliko mi je danes jasno,« je umovala Jana, »če me še potrebuje — še mara — se nočem več upirati, moram k njemu.« Odprla je oči in se zagledala v sfingo. V malo sekundah so ji preblisnile skozi možgane vse misli, ki so bile takrat v Shenstonu zanj tako odločilne. Nato je spet zaprla oči, sklenila roke

čez prsi in rekla tiho predse: »Tvegati hočem.« In srce se ji je veselo vznemirilo.

Pred gostilno se je pojavila tedaj skupina Angležev. Prišli so bili šele prejšnji večer. Jana se je komajda ozrla po njih; videla je samo, da je v družbi neka dama z mladim dekletom, očitno hčerko, dvoje mladih moških in starejši vojaški gospod. Družba je zbudila Jano iz njenih sanjarij, zakaj sedli so prav blizu nje ter govorili tako glasno, kakor bi ne bilo nikogar drugega blizu. Dvoje, troje tujcev je vstalo in si poiskalo mirnejših kotičkov. Tudi Jana bi rada storila tako, če bi ne sedela tako udobno v svojem naslanjaču; zato je ostala.

Gospod z videzom vojaka je držal v roki pismo in časnik. Družba je govorila o novicah z Angleškega.

»Ubogi človek! Kakšna nesreča!« je rekla dama.

»Dejala bi, naj bi bil raje takoj mrtev,« je vzkliknila hči. »Vsaj zase to vem.«

»O ne,« se je oglasil eden obeh mlajših moških. »Vedno radi živimo, pa naj bodo zunanje okolnosti take ali drugačne.«

»Toda biti slep,« se je zgrozilo dekle. »Popolnoma slep vse svoje žive dni — strašno!«

»Ali se je z lastno puško?« je vprašala mati. »In kako to, da je bil še sedaj spomladi na lovu?«

Jana se je jezno nasmehnila. Zanj je bilo življenje najkrasnejši božji dar in ga je spoštovala tudi pri najmanjšem črviču. Zato ji tudi nesreče na lovih, kadar je čula o njih, niso segle tako do srca ko drugim ljudem. Skoro se ji je zdela zaslužena kazen, ako je doletela nezgoda človeka, ki je za kratek čas stregel po življenju nedolžnim živalim. Preveliko sočutje se ji zato ni zdelo primerno in tega tudi ni skrivala.

Ko je Jana tako premišljevala, si je stari gospod spet nataknil naočnike, pogledal v pismo ter dejal: »Lov je res pri kraju — šlo je samo za kunce.«

»Ali je streljal sam?« je vprašalo dekle.

»Ne,« je odvrnil gospod, »in prav zaradi tega je

stvar še bolj žalostna. Nikoli ni bil lovec, ker je cenil življenje v taki ali drugačni obliki. Kakor mi pišejo, je samo pridno slikal. Po naključju je naletel na nekaj fantov, ki so streljali kunce, in videl, da so pri tem z živalmi surovo ravnali. Zapletel se je z njimi v prepir in takrat se je zgodila nesreča. Enemu izmed fantov se je sprožila puška in naboj je zadel slikarja. Še dobro, da ga je samo oplazilo, tako da je obraz ostal nepoškodovan, toda mrežnica na očeh je uničena in videl ne bo nikoli več.«

»Strahovita nesreča!«

»Ali ima še mater?« je vprašal nekdo.

»Ne, sam je na svetu. Prijatelj in znanec ima dovolj — povsod so ga imeli radi — toda sorodnikov nima nobenih. Tudi oženjen ni. Sicer bi bil lahko izbiral kjerkoli med dekleti, nobena ga ne bi odklonila, toda živel je zgolj svoji umetnosti. In zdaj leži, kakor mi piše lady Ingleby, brez moči in sam v temni noči.«

Kmalu nato je začela družba vstajati, da bi odšla. Samo gospod s časnikom v roki se je nekaj zamudil. Prižigal si je cigaro in se pri tem slučajno ozrl po Jani. »O gospodična Champion, kakor vidim! Kako vam gre? Niti slutil nisem, da ste v Egiptu!«

»Ah, general Loraine! Znani ste se mi zdeli, vendar vas nisem mogla dobro prepoznati. — Hvala, če ste tako dobri, da mi prepustite nekoliko vaš list, da ga pogledam. Mudila pa vas ne bi rada. Gotovo se bova pozneje še videla.«

Jana je počakala, da je gospod odšel. Potem se je vrnila na svoj prostor, kjer ji je bil v duhu Garth tako blizu, segla po časniku in začela brati.

Da — bil je Garth Dalmain — njen Garth s čudežno žarečimi očmi — ki je brez moči, slep in sam ležal v svoji nordijski domovini.

V Deryckovem varnem zavetju

Doverske kleči so se prikazovale bolj in bolj, dokler niso končno vstale iz morja liki beli zid, simbol neizpodbitne čistosti Anglije, neomadeževane časti in neoporečne pravičnosti njenega prestola, njene cerkve, njene zbornice, njenih sodišč in njenega ravnanja doma in na tujem, prijatelju in sovražniku nasproti. »Moč in čistost,« je prešinjalo Jano, ko je hodila po palubi sem in tja, in srce ji je po dveletni odsotnosti radostno utripalo domovini nasproti. Toda že v naslednjem hipu ji je leglo ko težko breme na dušo.

Odkar je bila pred gostilno v Egiptu prebrala tisto usodno poročilo, se ji je vedno krčevito stisnilo srce, kadar je ugledala kaj lepega.

Uro potem, ko je bila zvedela novico, je že bila na potu v Kairo. Sledečega dne se je vkrcala na parnik v Aleksandrijo, pristala v Brindisiju in se vozila nato noč in dan, dokler ni ugledala sedaj angleške obale pred seboj. Čez nekaj minut je stopila na domačo zemljo, in do cilja je imela še dva postanka pred seboj. Od prvega trenutka, ko je bila zaznala za nesrečo, ni niti malo dvomila, da je ta cilj samo soba, kjer so se v ljubljencevi duši trpljenje, tema in obup borili s pogumom in zdravo pametjo in prirojenim veseljem do življenja.

Vedela je, da mora k njemu; toda povsem nejasno ji je bilo, kako naj svojo namero izvrši. Že sama zdrava pamet ji je dokazovala, da bo svojo nalogo le težko rešila, pravila je pa tudi, da vodi najvarnejša pot do Gartha skozi posvetovalnico njegovega zdravnika. Brzjavila je zato iz Pariza svojemu prijatelju Derycku, o katerem je vedela iz listov, da je eden izmed Garthovih zdravnikov v tej nesreči, in ni v tem hipu videla dalje ko do Wimpolske ceste.

Praden se je odpeljala iz Dovera, je pritekkel k vlaku uslužbenec z brzjavko in od časa do časa za-

klical med množico: »Gospodična Jana Cpampion! Gospodična Jana Champion!« Jana je čula svoje ime in se je oglasila: »Tu sem!« ter segla po brzovjavki.

Hlastno je odtrgala ovoj. Brzovjavil je doktor Brand.

»Dobrodošli doma! Ravno sem se vrnil iz Škotske. Čakal bom na vas na postaji Charing-Cross in vam dovoljujem toliko časa, kolikor ga potrebujete. Izpijte v Doveru skodelico kave. Deryck.«

Jana si je olajšano oddahnila. Bilo ji je strašno samotno pri duši.

Potem se je spomnila na zdravnikov ukaz. Sklonila se je skozi okno in zaklicala: »Ali bi mi ne prinesel kdo skodelico kave?«

Kava je bila pač zadnje, po čemer je v tem hipu hrepenela, toda niti pomislila ni, da ne bi poslušala doktorja, četudi je bil še tako daleč proč.

Mladi nosač, ki ga je bila Jana že prej za prenašanje svoje prtljage bogato nagradila, je bil takoj pri roki in je urno stekel po naročeno okrepčilo.

»Prav lepa hvala.« je rekla Jana in spet je zdrknila mlademu možu lepa napitnina v roko. In mož, ki je imel doma bolno ženo, je v srcu poprosil Jano za odpuščanje, ker se je bil sprva gnal za neko mlado damo, da bi ji odnašal škatle, in je bil prevzel Jano samo 'za silo'.

Jana se je naslonila v vozu na blazine in udušila solze, ki so ji silile v oči. Kava jo je pokrepčala, a čutila je, da potrebuje še bolj ko telesne duhovne podpore, modrega, močnega, pomagajočega prijatelja, in zelo je zahrepenela po Derycku.

Še enkrat je prebrala njegovo brzovjavko in se nasmehnila. Kako lepo se je skladalo z njim, da je najprej mislil na kavo in da jo bo čakal na postaji.

Snela si je klobuk in se popravila na sedežu. Z veliko hitrostjo je bila potovala podnevi in ponoči in bo zdaj kmalu v varnem Deryckovem zavetju. Vi-

har v duši se ji je polegel; globok mir jo je zajel, in kmalu je trdno zaspala.

Ko je vlak obstal na postaji Charing-Crossu, je gledala Jana dobro spočita skozi okno železniškega voza. Zdravnik se je bil postavil prav na mesto, odkoder jo je mogel takoj zagledati. Bilo je sploh značilno zanj, da si ga našel vedno tam, kjer si ga najbolj potreboval.

V hipu se je preril skozi množico in se prikazal pri vlaku. En sam pogled v njegove prijazne, zveste oči jo je uveril, da prijatelj njenih otroških let z njo ni le najtopleje sočustvoval, temveč jo tudi do dna razumel.

Za njim sta vznikla iz množice znana obraza tetinega sluge in njene lastne sobarice.

Ko so bili iztovorili prtljago, je Deryck krepko stisnil Jani roko ter dejal: »Dobro vam gre, kakor vidim. Dajte mi ključe. Saj nimate s seboj kakšnega blaga za carino — kaj? Sporočil sem vojvodinji, naj pošlje nekoga po prtljago — vi boste prišli pozneje. povabil sem vas na čaj, sem dejal. Ali je bilo prav? Za menoj, prosim! Kakšna gneča, in nihče se ne ozira na ukazani red! Vsakdo se preriva, da bi bil prvi. Resnično, železniški uslužbenci bi mogli biti nam drugim smrtnikom za vzgled, kaj se pravi imeti potrpljenje in biti pri tem dobre volje.«

Ko je tako govoril, je vodil Jano skozi množico, odprl vratca ličnega, majhnega avtomobila, ji pomagal vstopiti, in ko je prisedel še sam v voz, sta zavila takoj proti obali.

»Niagara je veličastna, kaj pravite?« je spregovoril. »Ako mi ljudje prihajajo z vprašanji: ‚Ali vas Niagara ni razočarala, gospod doktor. nas je‘, bi jim skoro želel, da bi se odprla zemlja in jih pogoltnila. Ljudje, ki jih Niagara razočara in jih ni sram tega glasno povedati, bi ne smeli več laziti po zemlji. In kaj je z Boothovo mamico? Mar ni vredno truda, da se seznaniš z njo? Ali me pozdravlja? In njujorško

pristanišče! Ali ste že videli kdaj, kar bi se dalo z njim primerjati, kadar jadrate iz njega ob sončnem zatonu?«

Namesto odgovora na ta preišljeno gosta vprašanja je Jana globoko vzdihnila; potem je vprašala z glasom, dušečim se v solzah: »Ali ni nobenega upanja več, Deryck?«

Zdravnik ji je položil roko na njeno. »Slep bo za vedno. Toda življenje hrani v sebi še druge dragocene vrednote razen vida. Nikoli ne smemo reči: ‚Ni več nobenega upanja‘.«

»Ali bo ostal pri življenju?« je vprašala.

»Ni vzroka, da ne bi živel,« je dejal zdravnik. »Koliko pa bo zanj vredno življenje, zavisi večidel od tega, kaj bomo mogli storiti zanj v prvih mesecih. Strt je bolj duševno ko telesno.«

Jana si je snela rokavice, tiho zaihtela in s težavo spravila iz sebe priznanje: »Deryck, ljubim ga!«

Zdravnik je molčal nekaj minut, kakor da preišlja njene besede. Potem je prijel Jano za roko, si jo dvignil k ustnicam in jo z ginljivo spoštljivostjo poljubil. — V vsem načinu, kako je to storil, se je kazalo globoko čaščenje moža za odkrito priznanje žene.

»Če je tako,« je dejal, »hrani bodočnost za Gartha Dalmaina tako veliko dobroto, da ne bo, mislim, preveč pogrešal oči. — Medtem mi pa imate gotovo mnogo povedati, in jaz sem vam dolžan pojasniti o njem vse, kar je sploh v moji moči. — In zdaj sva doma. Pojdiva v posvetovalnico, ukazal bom, naj naju ne motijo.«

Posvetovanje

Tiho je bilo v doktorjevi posvetovalnici. Jana je sedela v temnozelenem naslanjaču, on za mizo na svojem vrtilnem stolu, ki ga je rad jemal pri bolnikih, da se je mogel po volji zasukati proti govorniku ali

pa od njega stran — kakor se mu je zdelo bolj primerno.

V tem hipu je gledal proti Jani. Ravno je bil končal svoje poročilo o obisku na gradu Gleneesh, odkoder se je bil vrnil prejšnji večer. Pet ur je prebil pri Garthu. Zdelo se mu je najbolje, če ji pove vse; toda med pripovedovanjem je gledal naravnost predse, ker je vedel, da se Jana duši v solzah, pa se je delal, kakor bi tega ne opazil.

»Razumite me dobro,« je bil rekel, »zunanje rane se mu celijo hitro. Četudi je mrežnica uničena in ne bo nikoli več videl, je strel zadel obraz le malo in možgani niso nič poškodovani. Toda živčno je ves razrvan in njegove duševne muke so strašne. V prvih dneh in nočeh je moral pa tudi telesno grozno trpeti. Pozna se mu, revežu, kaj je prestal; toda njegovo krepko telo in čisto, zmerno življenje bi bila najboljša poroka za hitro ozdravljenje, če ne bi rastle njegove duševne muke, čim bolj popuščajo telesne bolečine, in se ne bi bolj in bolj zavedal svoje slepote. Zanj pomenja vid če mogoče še več ko za druge ljudi. Saj je skoz in skoz slikar. O svoji izgubi ni maral in ne mara dosti govoriti. Pogumen je in močan, toda temperatura se mu je začela sumljivo spreminjati; kazalo je, da se mu bo omračil um — podrobnosti ne bom razkladal — z eno besedo, potreben je bil bolj zdravnika za živce ko za oči. Zato so me tudi poklicali.«

Zdravnik je premolknil, premaknil nekaj knjig na mizi in potegnil k sebi posodico s šopkom vijolic. Nekaj časa je zamišljeno gledal cvetlice, potem pa porinil posodico nazaj ter nadaljeval:

»V splošnem sem zadovoljen. Česar je najbolj potreboval, je bila prijateljska beseda, ki si je presekala skozi grozno temo pot do njega, in prijateljska roka, ki mu je z razumevanjem segla v desnico. Ni zahteval sočutja in razburjalo ga je, če mu je kdo govoril o njegovi izgubi, ne da bi razumevno dojemal,

kaj pomeni zanj ta izguba. Potrebno je bilo, da je prišel k njemu prijatelj in mu dejal: ‚Bijete obupen boj, toda Bog bo pomagal, in zmagali boste. Laže bi bilo za vas, če bi umrli, bolj častno pa, če živite in zmagate‘. Tako in podobno sem mu govoril ter ga hrabil. In ob nekih besedah — samo vam povem in Floweri — se mu je obraz čudežno spremenil. Najteže ga je bilo spraviti do besede. Kar ni si upal spregovoriti, naj se je godilo okoli njega že karkoli. Neke moje besede ‚o milosti po Bogu‘ so ga pa očitno ganile in zbudile v njegovi duši odmev. Čul sem razločno, kako jih je večkrat ponovil in potem dostavil: ‚V telesni bedi nas krepčaj‘. Nato je počasi okrenil glavo in obraz mu je ozarjeno zasijal. ‚Zdaj se spet spominjam‘, je rekel. ‚In to je melodija‘ — pri tem so se mu gibali prsti po odeji, kakor bi ubirali akorde. Tiho, vendar čisto razločno je ponovil nato celo kitico iz prošnje pesmi Veni creator spiritus. Nikoli v svojem življenju še nisem čul kaj bolj ganljivega in v srce segajočega.<

Zdravnik je spet obmolknil; Jana si je zakrivala obraz z rokami in krčevito ihtela. Ko se je nekoliko pomirila, je nadaljeval: »Tako sem našel sled, ki me je vodila naprej. Kadar zadene človeka taka nesreča, je vera edina opora, ki mu še ostane. Čim globlje kdo notranje živi, tem laže prenaša tudi telesno trpljenje. Dalmain živi iz Boga bolj, kakor bi se dalo pri površnem znanju z njim misliti. Po vsem tem sva se mogla dobro pomeniti med seboj, in pregovoril sem ga, da se je uklonil nekaterim mojim potrebnim odredbam. Pravih sorodnikov nima, razen nekaj bratrancev, ki se pa ne brigajo dosti zanj. Čisto sam je tam zgoraj; četudi ima kopico znancev, živi vendar v stanju, ko ga smejo obiskati — in še ti izjemoma — le najožji prijatelji, zakaj četudi bi se zdelo, da je Garth malo več ko odrasel deček, ki ga pregledaš na prvi hip, se sprašujem zdaj, ali od nas sploh kdo pozna resničnega Gartha — mislim njegovega notranjega človeka.<

Jana je dvignila glavo in rekla preprosto: »Jaz ga poznam.«

»Dobro,« je dejal zdravnik, »razumem. Kakor sem rekel, navadnih znancev ne moremo puščati k njemu — utegnilo bi mu to bolj škodovati ko koristiti. Ko je prišla n. pr. k njemu na obisk lady Ingleby, sama in ne da bi prej naznanila, jo je doktor Mackenzie sprva zelo sumljivo ogledoval; biti je moralo kaj smešno, dokler ni pridobila starega Roba zase s svojo ljubeznivostjo, kakor pridobi pač vsakega. K Dalu pa tudi nje ni pustil; in tako je mogla tolažiti samo staro Marjeto, ki se ji je razjokala na prsih. Pa da se vrnem spet k svojim odredbam: Doslej je imel Garth v teh poslih izvežbanega strežnika, ki se je menjaval pri delu z njegovim slugo. Nič namreč ni hotel slišati o bolniški sestri. Misel, da bi mu stregla ženska, se mu je zdela neznosna, kakor je trdil. Zato so mu ugodili ter mu dali strežnika. A zdaj ga ne potrebuje več, in jaz sem vztrajal pri tem, da mu pošljem izurjeno strežnico — ne toliko, da bi telesno skrbela zanj, to je posel njegovega sluge, temveč da bi pri njem sedela, mu brala, mu pisala pisma, z eno besedo, biti mu v pomoč, da bo spet začel živeti, četudi je slep. Za to je potrebno dosti spretnosti in znanja, in danes sem najel, mislim, pravo osebo za takšen posel. Nova strežnica je dama skoz in skoz, je že večkrat stregla zame, in se ume s prav posebno nežnostjo vživeti v posamezen primer. Razen tega je zala osebnica s prikupnim vedenjem, prav takšna, kakršno bi rad imel Dal, če bi jo mogel videti. Natančno sem jo popisal doktorju Mackenziu, da more pripraviti nanjo svojega bolnika. Po jutrišnjem bo odpotovala v Gleneesh. Kakor vidite, Jeanetta, se stvar dobro uravnava. — Zdaj mi morate pa vi povedati, kaj vam teži srce, pazno bom poslušal. A prej še pozvonim, da nama prineso čaj. Prosim tudi, da me za hip oprostite, povedal bi rad ženi, da ne bodo zaman čakali na naju.«

Kakor da je spet otrok, je skoro obšlo Jano, ko

je četrť ure pozneje nalivala čaj sebi in svojemu dolgoletnemu prijatelju. Kolikokrat sta nekđaj pila čaj v učilnici njene rojstne hiše, ko je kot dvajsetleten mladenič preživljal doma svoje počitnice! Kako vesela sta posedala pred ognjem v levi in si pekla kostanj, pri čemer je Deryck skrbno pazil, da je jemal sam vroči sad iz ognja, hoteč jo tako varovati pred opeklinami. Na tihem je vedno občudovala njegove ozke prste, ki so prijemali tako rahlo, in bili vendar tako močni. Molče ga je opazovala, ko ji je šilil svinčnike ali ji risal vse mogoče podobe v zvezke, in si je pri tem predstavljala v duhu, koliko človeških življenj bodo rešile s svojo spretnostjo, kadar bo kdaj pozneje izvrševal z njimi težke operacije. V tistih davnih dneh se ji je zdel mnogo starejši ko ona sama. Potem pa je naglo dorasla in bila malone tako velika ko on, tako da je razlika v starosti domalega čisto izginila. Z leti se je začela ona čutiti starejšo in mu tega tudi ni prikrivala. Potem se je pojavila Flower in z njo čudni zapletljaji. Jana je opazovala, kako je hujšal in so mu na sencih sivali lasje. Globoko je sočustvovala z njim in mu tega vendar ni smela kazati. Pa se je vse obrnilo na dobro, njegovo hrepenenje se je izpolnilo tako v poklicu kakor v družabnem življenju — predvsem, da je smel odpeljati ljubljeno Flowero na svoj dom. Jana se je tega odkritosrčno veselila, čutila se je pa poslej še bolj osamljeno. Vendar sta ostala z Deryckom prijatelja slej ko prej, le Flower se jima je kot tretja pridružila — hvaležna družabnica, ki ni želela ničesar bolj, kakor učiti se od ženske, ki je bila njenemu možu tako draga prijateljica. In Jana se je navezala na oba, toda ob njuni sončni sreči jo je večkrat prešinil občutek trpke osamelosti.

V uri njene stiske bi ji ne mogel nihče biti trdnejša opora ko Deryck. In doktor je čutil, da je prišel čas, ko ji bo mogel povrniti njeno dolgoletno vdanost.

Samovar je šumel na mizi pred njima in obema je nehote vstajala preteklost pred očmi. Spomnila sta

se, kako sta pekla kostanj, in se smejala brezupnim prizadevanjem uboge gospodične Müller, ki ju ni mogla krotiti, na um so jima prihajale vse zviijače, ki sta si jih bila izmišljala, da bi se izmuznila njeni čuječnosti. Vsa leta poslej so potonila v pozabo, in Jana se je čutila čisto domačo pri tovarišu svoje mladosti.

Ko je pa zdravnik odrinil čajno mizico stran, je Jana vendar nekoliko oklevala, preden je spregovorila.

»Vse bi vam rada povedala,« je zaječala, »in govoriti želim o svojem srcu, čustvih in mislih, kakor bi šlo za kosti, mišice ali pljuča. Bodite mi za trenutek zdravnik in spovednik.«

Zdravnik je ogledoval svoje prste; zdaj se je bežno ozrl na Jano, pokimal in se obrnil z glavo proti prasketajočemu ognju v levi.

»Sami veste, kako samotno mi je teklo življenje, Deryck,« je nadaljevala. »Nikoli nisem bila komu potrebna za srečo in nikoli ni kdo našel poti do mojega srca. Še poskušal tega ni nihče.«

Zdravnik je odprl usta, da bi spregovoril, toda nobena beseda mu ni prišla čez ustnice, samo krepeke jih je nato zaprl in molče prikimal z glavo.

»Nihče me ni nikoli ljubil, kakor ljubijo tiste, ki jim pomenijo vse na svetu, in nikoli nisem sama ljubila moškega. Rad imeti in ljubiti je dvoje, in med obema velik razloček.«

»Imela sem dosti prijateljev, in med njimi zares dobre može; večino od njih mlajše ko jaz, ki so mi pravili v obraz ‚gospodična Champion‘, za hrbtom me pa imenovali ‚dobro staro Jano‘.

Doktor se je nasmehnil. Sam je bil večkrat čul ta vzdevek; a krilo se je v njem le neko posebno spoštovanje in ljubezen, ne kaj drugega.

»Navadno se razumem z moškimi bolje ko z ženskami. Velika sem in močna in pravim lopati lopata, ne vrtno orodje, zato me imajo ženske za robato. Med mojimi moškimi prijatelji je bil tudi Garth Dalmain.«

Jana je obmolknila, pa tudi zdravnik se ni oglasil z nobeno besedo.

»Zanimala sem se zanj, deloma ker je bilo njegovo vedenje prav izvirno, drugačno ko vsakega moškega, deloma pa tudi« — njena od sonca ožgana lica so temno zardela — »no, četudi se tega takrat nisem zavedala, mislim, da me je vlekla k njemu njegova lepota. Tudi drugače je bilo med nama dosti sličnega. Sama na svetu, premožna, nikomur odgovorna, kaj počneva ali ne počneva, sva imela dosti istih prijateljev in se pogosto zadrževala po delj časa pri tej ali oni družini. Tako se je zgodilo, da sva sčasoma postala bolj in bolj domača in mi ni bilo nikjer tako dobro ko v njegovi družbi. In neveste sem mu izbirala ter resnično želela, da bi se odločil za kakšno njemu primerno dekle. A nekega dne se je nenadoma vse spremenilo. Takrat, ko sem pri tetinem koncertu nadomeščala obolelo pevko Velmo.«

»Takrat torej,« je rekel zdravnik.

»Pela sem Rožni venec, pesem, za katero me je bila prosila Flower, ko sem bila zadnjikrat tu pri vas. Ali se spominjate?«

Zdravnik je prikimal.

»Od takrat je bilo med menoj in Garthom vse čisto drugače. Sprva nisem dojemala, za kaj gre. Videla sem, da mu je segla moja pesem globoko v srce, toda menila sem, da ga je razvnelo petje samo in da se bo čez noč tisti dojem spet razblinil. Toda dan je minil za dnevom, čudna sprememba je pa ostala. Nihče izmed družbe je ni opazil, ali meni se je zjasnilo prvikrat v življenju, da sem potrebna nekemu za njegovo srečo. Naj sem prihajala ali odhajala, vedno in povsod sem razločno čutila njegovo bližino. Zavedala sem se tega, vedela pa nisem, da je to ljubezen — pa naj se vam zdi še tako čudno. Pripisovala sem vse neki medsebojni duhovni naklonjenosti in ljubezni do glasbe, ki naju je tako tesno družila. Kaj naj bi si tudi mislila drugega? Saj sem bila vendar tako malo

vabljiva in tako stara, on pa bleščeče mlad! — A on, šele pozneje sem vse razumela, je mislil drugače. Rekel mi je, da sem mu z Rožnim vencem razodela vse svoje notranje življenje; doslej da me je smatral samo za dobro tovarišico, zdaj pa mu je padla mrena z oči. Kakor se vam bo gotovo čudno zdelo, Deryck, zatrjeval mi je, da je našel v meni vzor ženske.«

Jana je utihnila in se zazrla v žerjavico. Brand je počasi okrenil glavo ter rekel:

»Nič čudno se mi to ne zdi.«

»Za nekaj dni sva se ločila, jaz sem odšla k vama v London, on v Shenstone. Tam sva se spet sešla in se tega oba razveselila. Med gosti v Shenstonu je bila tudi dražestna majhna Američanka Pavlina Lister in govorilo se je, da je ona bodoča Garthova nevesta. Tudi jaz sem bila o tem prepričana, da, hudo sem ga priganjala, naj se odloči zanjo. Že prvi večer v Shenstonu me je prosil za sestanek; dejal je, da mi želi povedati nekaj važnega. Mislila sem, da gre za Pavlino, in sem rada ugodila njegovi želji. Po večerji sva se sešla na ploščadi pred hišo in tedaj, Deryck, se je zgodilo.«

Jana se je oprla s komolci na kolena in si zakrila obraz z rokami.

»Ne bom vam vsega na drobno razlagala. Njegova ljubezen se je razlila čezme kakor raztopljeno zlato. Tedaj je bilo konec mojega miru, ognjena reka njegove ljubezni ga je odplavila. Na vsem božjem svetu ni bilo zame nič drugega kot ta čudežna ljubezen, ki je bila čisto moja. In potem, Deryck, je klečal Garth pred menoj ter se me oklepil, in v tistem hipu sem bila njegova vsa, in je to čutil, razločno vedel. In potem mi je rekel tiste besede, ki so me opojile in — iztreznile. Garth Dalmain me je poželel za ženo.«

Jana je počakala, da bi se Brand začudil, toda on je dejal čisto ravnodušno: »Kaj naj bi bil po vsem tistem mogel drugega reči? In kaj ste storili vi, ko ste bili sprevideli, za kaj gre?« je vprašal.

»Vstala sem in ga odrinila od sebe. Na mah me je prešinila zavest, da pri mojem odgovoru ne sme odločati čustvo, temveč razum. Beseda božja se glasi po vrstnem redu: um, duša, telo in ne tako, kakor se pogosto krivo navaja: telo, duša, um. Tega sem se spomnila, in ga prosila za nekaj ur premisleka. Bil si je tako svest svoje zmage, da mi ga je neutegoma dovolil. Obljubila sem mu, da se snideva sledeči dan v vaški cerkvi, kjer se je rad vadir na orglah. Prišla sem in ga čula igrati, veselo pričakovanje je trepetalo v njegovi igri. Potem sem mu pa pred oltarnimi stopnicami v suhih besedah povedala, da ne morem sprejeti njegove ponudbe, in navedla vzrok, ki mu ni mogel oporekati. Brez besede je zapustil cerkev in odslej ga nisem več videla.«

V posvetovalnici je zavladata gluha tišina. Zdravnik je kot moški skušal dojeti Garthovo srčno gorje v tistem trenutku in vendar ni maral soditi, dokler ne izve vsega.

Jana se je med pripovedovanjem zagrizla spet v misel, da je ravnala takrat prav, in da tudi zdaj ne sodi drugače.

Končno je spregovoril zdravnik. Ostro jo je pogledal, da mu ni mogla umakniti oči, ter dejal skoro strogo:

»Zakaj ste odbili njegovo ponudbo?«

Jana je proseče stegnila roke proti Brandu:

»Deryck, skušala vam bom pojasniti, kolikor morem. Sodim, da nisem smela ravnati drugače, četudi sem s tem zavrgla najdražje, kar mi je moglo kdaj dati življenje. Dovolj poznate Gartha in dobro veste, kako živi ves za lepoto in da brez nje biti ne more. Preden sva si bila tako blizu, mi je o tem odkrito povedal svojo misel.

Govorila sva nekoč o grdem pridigarju, ki ga je Garth do najvišje mere občudoval zaradi njegovega značaja in notranje lepote, a vendar rekel o njem: »Seveda ni bil to obraz, kateremu bi rad dan za

dnem sedel pri mizi nasproti; toda ta muka — in zares bi bila zame muka — mi je bila itak prihranjena. Deryck, ali sem še smela potem priklepati Gartha na svoj malo prikupni obraz? Ali sem smela tega lepote željnega človeka izpostavljati dan za dnem takšni izkušnji v potrpežljivosti? Dobro vem, da se pravi: ‚Ljubezen je slepa.‘ Toda v resnici velja pravilo samo dotlej, dokler ljubezen ni dosegla svojega namena. Zakonci pa niso slepi za napake drugega. Več ko enkrat sem opazovala to po družinah. Vem, da v tistih zlatih dneh Garth ni videl nedostatka lepote pri meni, ker me je želel imeti. Utegne tudi biti, da bi ga za nekaj čas zadovoljevala moja notranja vrednost, če je res kaj imam. Toda pozneje v vsakdanjem življenju, ko bi mu bila sedela nasproti in opazila, kako bi me pogledal in se ozrl stran — ko bi se morda ob nalivanju kave pri mizi hipoma zavedela, da sem manj lepa ko kdaj prej, da se je torej za mojega ljubega pričela tista muka, ali bi bila mogla to prenesti? In nazadnje bi utegnilo še tisto malo moje lepote popolnoma izginiti in bi postala iz zagrenjenosti, razočaranja, morda celo ljubosumja naravnost grda, ali bi bila kos takšnim bremenom?«

Zdravnik je napeto opazoval Jano z očmi psihiatra; potem je rekel: »Kako prav sem vas vendar presodil, ko sem vas poslal na potovanje! Priznati si moram . . . če pomislim, kako malo sem vedel. . .«

»O Deryck,« mu je Jana nepotrpnost segla v besedo. »Ne govorite o meni, kakor da sem neka vaša bolnica. Ravnajte z menoj kakor s človeškim bitjem, ki ga mori dušna stiska, povejte mi, kakor bi govorili mož z možem, ali sem smela priklepati Gartha Dalmaina k svojemu nelepemu obrazu?«

Zdravnik se je zasmel. Veselilo ga je, da je nekoliko razvnel Jano. »Če bi bili moje vrste, Jeanetta, in bi govoril z vami kot mož z možem, bi vam moral povedati marsikaj trpkega. Pa tudi tako vam hočem odgovoriti prostodušno. Lepi v navadnem smislu te

besede niste — nihče, ki vas ima rad, ne bi trdil nasprotno, ker bi se vam pač nihče ne maral lagati. Če hočete, bom rekel celo, da ste nelepi, četudi bi mi takšno priznanje neki vaši znanci in prijatelji zamerili. Dokler ste takšni, kakršni ste, so vaši prijatelji povsem zadovoljni. Obenem bi pri tej priliki rad dostavil, da je bil čas, ko bi bil rad prehodil dobršno pot, da bi videl vaš ljubi obraz. Če ga ni bilo, sem si ga želel, in če je bil, me ni obšla nikoli misel: O da bi bil že proč!«

»Toda vam ni bilo treba dan za dnem sedeti z menoj za mizo, Deryck,« je pripomnila Jana resno.

»Na žalost ne; ali tembolj mi je šla jed v slast, kolikorkrat ste mi delali družbo.«

»Ne norčujte se, Deryck,« je prosila. »Pomislite, da gre za najvažnejše vprašanje mojega življenja, in če mi ne morete v tem primeru dati modrega nasveta, je bila zaman moja mučna izpoved.«

Zdravnik se je takoj zresnil. Nagnil se je naprej in prijel Jano za roko: »Oprostite, če sem po videzu vzel stvar malo na lahko. Poslušam vas z vsem srcem. Le nekaj bi vas še rad vprašal. Kako se vam je posrečilo prepričati Dalmaina, da je vaša zunanost nepremostljiva ovira za ženitev?«

»Nisem navedla tega vzroka.«

»In kaj ste mu rekli?«

»Vprašala sem ga, koliko je star.«

»Ali je mogoče, Jana? To ste ga vprašali, ko je željno čakal vašega odgovora?«

»Da; ko sem potem o tem premišljevala, se mi je sami zdelo strašno; toda pomagalo je.«

»Nič ne dvomim? In dalje?«

»Povedal je. Jaz sem pa odvrnila, da se čutim štideset let staro, on pa se vede dostikrat kot devetleten deček, in z negodnim mladičem da se ne morem poročiti.«

»Pa on?«

»Sprva se je zdel ko omamljen. Potem je dejal,

če ga smatram za negodnega mladiča, ga res ne morem jemati za moža. Doslej da ni nič mislil nase in da se vda mojemu sklepu. Nato je odšel za vedno.«

»Jana,« je rekel zdravnik, »čudim se, da vas ni spregledal. Saj ne znate lagati, posebno ne v obraz možu, ki ga ljubite, pa še v cerkvi.«

Jana je temno zardela.

»O Deryck, saj ni bila čista laž, le napol je bila.«

»S celo lažjo opraviš kmalu, a pol laži in pol resnice, to ti zadaja hude muke,« je navajal zdravnik.

»Da, in zato ni prišel do konca, ker je vedel, da se skriva v mojem odgovoru nekaj resnice. Tri leta je mlajši ko jaz, po značaju pa še več. Baš njegova mladostna lepota me je strašila. Bilo je več laži ko resnice v mojih besedah in do čistega sem se zlagala, ko sem trdila, da je zame samo negoden mladič. Toda temu ni mogel oporekati, ker je bil preveč prese-nečen. Ves čas sem se popolnoma zavedala samo sebe, on pa nič. Samo name je mislil, jaz pa sem se bolj bavila s seboj ko z njim.«

»Da,« je pritrdil zdravnik, »kar ste od tiste ure prestali, ste pošteno zaslužili.«

Jana je sklonila glavo: »Vem.«

»Lagali ste sebi in niste bili odkriti proti njemu. Sebe in njega ste ogoljufali in oropali. Ali ne vidite zdaj, kaj ste zagrešili? Dalmain je imel zalih obrazov že davno dovolj. Bil je kakor vajenček v slaščičarni. Sprva se ne more do sita najesti tistih neštetihi sladkarij, toda že po kratkih dneh mu diši samo domač kruh. Vi ste bili Garthov domač kruh. Žal mi je, ako vam primera ne ugaja.«

»Prav zelo mi ugaja,« se je nasmehnila Jana.

»Bili pa ste zanj še mnogo več,« je nadaljeval zdravnik. »V vas je videl vzor prave ženske — vzor zakonske žene. Vaša značajnost, ženska nežnost, re-snicoljubnost in ljubeznivost so ga popolnoma zajele. Njegova, vsem vtisom tako lahko dostopna umetniška narava s svojo izredno zmožnostjo za zvesto, strastno

predanost je našla v vaši ljubezni pristan, varno zavetišče, vi pa ste ga pahnili spet v razburkane valove. Težko krivdo ste naložili nase, Jana. Po tem, kako je stvar sprejel, ga spoznate najbolje. Da bi se nekoliko porogal svojim duševnim mukam, se ni lovil za drugimi ženskami, tudi se ni iz kljubesti do vas poročil z drugo, ki bi mu nič ne pomenila. Storil bi lahko to ali ono — nihče bi mu tega ne mogel zameriti. In če pomislim, kako se revež zdaj v svoji trdi temi sam bori ter se zaupljivo obrača k Bogu: ‚Pred nami hodi, vodi nas,‘ Jana, potem moram reči, če bi bili moški, bi vas najraje izbičal.«

Jana se je vzravnala in odvrnila skromno: »Izbičali ste me duhovno bolj, kot bi me mogli telesno, Deryck. Vem, da mislite z menoj dobro, in se nič ne branim. Odkrito povem, dobro mi je delo, če je še tako bolelo, kar ste mi rekli. — Zdaj vam pa moram, menim, tudi povedati, da mi je velika piramida nenadoma dala novo spoznanje; doslej sem presojala vse krivo. Ali se spominjate razgleda z nje, razgleda s tisto ostro mejo? Tostran reka in najbujnejša rast, plodnost, pravi raj božji — onstran neizmerne planjave, vse brez sledu kakšne rasti, brezplodne, suhe, puste. Na mah sem dojela, da je to prava slika mojega sedanjega življenja. Po Garthovi ljubezni prešinjeno bi utegnilo postati vrt božji, tako sem pa obsodila njega in sebe v puščavsko življenje, za kar vsaj jaz ne čutim nobenih sposobnosti. Ko sem se bila vrnila s piramide, sem se posvetovala s sfingo. Njene mirne, tajnostno v bodočnost zroče oče so mi govorile: ‚Samo kdor ljubi, živi resnično.‘ Še tisti večer sem sklenila, da ne bom več blodila po svetu; naravnost domov se vrnem, sem si rekla, povem Garthu čisto resnico in ga poprosim, naj mi dovoli popraviti mojo napako. Deset minut nato sem čula o njegovi nesreči.«

Zdravnik si je zakril obraz z rokami in dejal resno:

»Čas teče vedno naprej — nikoli nazaj.«

»O Deryck, včasih teče vendarle tudi nazaj,« je vzkliknila Jana. »Vi sami in Flower sta to doživela.«

Zdravnik se je otožno nasmehnil in rekel: »Dobro vem, da ima sleherno pravilo svojo izjemo.« Potem je hitro dostavil: »Brez dvoma je veliko vredno za vašo lastno notranjo zavest, da ste spoznali svojo krivdo, še preden ste čuli o Garthovi nesreči, in da ste se odločili, povedati mu vse.«

»Ne vem,« je odvrnila Jana, »če sem se razločno zavedala svoje krivde, ne takrat in se ne zavedam sedaj, vedela sem pa, da brez njega ne morem več živeti, in sem bila pripravljena, da tvegam življenje z njim. Zdaj je Dalova nesreča sploh vse pomisleke razblinila in je stvar zelo preprosta.«

»Preprosta?« je ponovil zdravnik, namrščil obrvi in se ozrl v Jano.

Potem se je zamišljeno zagledal v ogenj in čez čas spregovoril. Glas mu je zvenel mirno, a Jana je opazila, da so mu poteze na obrazu čudovito oživele.

»In kaj nameravate sedaj, Jeanetta?« je vprašal.

»Kaj nameravam? Oditih hočem naravnost h Garthu. Prosila bi vas rada samo za svēt, kako naj to najbolje napravim, da bi ne škodovalo njegovemu zdravju, ako pridem k njemu kar tako iznenada. Tudi bi ne tvegala rada, da bi me ne pustil k njemu zdravnik ali strežnica. Moje mesto je pri njem. Ničesar drugega si ne želim za življenje, kakor da smem za vedno biti v njegovi bližini. Zato nočem, da bi se mešali v to tuji ljudje. Brzobjavite mu, gotovo bo zadosti.«

»Menite tako?« je dejal zdravnik počasi. »In kadar pridete tja, kaj potem?«

Jani se je utrnil z lica prečudno ljubezniv nasmeh. Neizrekljiva nežnost se ji je zrcalila v potezah in ožarila njen obraz. Takšnega bi moral videti nekdo drugi, toda tisti je bil za vedno slep.

»Kaj potem, Deryck? Ljubezen bo že ubrala pravo pot. Podrla bo vse ovire in me združila z Garthom.«

»Ah, Jana,« je dejal zdravnik s svojim najbolj prijateljskim glasom: »Vi presojate vse s stališča ženske, res najbolj preprostega in morda prav zato najboljšega. Toda ob bolniški postelji Gartha Dalmaina bi spoznali stališče moža, in ne bi se izkazal vašega zaupanja vrednega, ako bi vam dajal goljufive nade. — S stališča moža vas je pogrešek pred tremi leti spravil danes v grozno težek položaj. Če Garthu sedaj kar ponudite svojo ljubezen — zaklad, ki se je pred tremi leti boril zanj, pa ne dobil — bo seveda sklepal, da je vaša ljubezen zgolj sočutje, in Garth Dalmain ni mož, ki bi se zadovoljil s sočutjem, ko ni mogel doseči ljubezni. Prav tako ne bi dovolil nobeni ženski — najmanj taki, ki mu je bila vzor — da se priklepa na slepca, če ne bi bil globoko notranje uverjen, da je to resnično vse, česar si njeno srce želi. Kako pa morete pričakovati od njega, naj vam to verjame, ako pomislite, da ste ga odbili v času, ko je bil še takšen, kakršnega si le more želeti žensko srce? Če mu pa razložite, zakaj ste tako ravnali, vam bo odgovoril: ‚Verjeti niste mogli, da vam bom zvest, ko sem imel še svoje svetle oči, in zdaj prihajate, naj vam slepec izpričam svojo zvestobo. Kako naj vem, da mi zaupate, ko ne morem storiti več tega, česar ste se bali, niti vam dokazati, da sem boljši, kot ste mislili?‘ Tako, Jeanetta, sodi moški, in on še mnogo bolj ko jaz, ker priznam, da je od mene Garth Dalmain močnejši po značaju. Če bi bil takrat v cerkvi na njegovem mestu jaz in vas prosil za ženo, bi bil obklečal na tleh in vam obljubil, da bom zrasel do vas. Garth Dalmain pa je bil močan dovolj, da se je obrnil ter odšel, ko ga je ženska pred njim odbila, češ da je zanjo — preotročji. Zato se bojim, da ni nobenega dvoma, kako bi sedaj sprejel vašo ponudbo.«

Janin blede, presenečeni obraz se je zdravniku zasmilil.

»Toda Deryck,« je vzkliknila, »ne smete pozabiti, da me ljubi«

»Prav zato, Jeanetta, se ne bi mogel zadovoljiti z ničimer drugim kot z najboljšim.«

»Pomagajte mi, Deryck! Povejte mi, kaj naj storim?« je rekla in obupana zrla vanj.

Zdravnik se je globoko zamislil in molče razglabljal. Končno je spregovoril: »Samo nekaj bi utegnilo voditi do uspeha. Pripraviti bi ga morala do tega, da bi se z nekom odkritosrčno porazgovoril o vsem, kar ga v tej zadevi teži. Njegova sodba bi vam potem mogla kazati pot za vaše nadaljnje ravnanje. Seveda bi pa niti slutiti ne smel, da ste o njej poučeni, in ravno v tem je težava. S samo vašo izpovedjo ni nič, kakor sem vam že rekel; drugače bi bilo, ako bi mogli biti vedno v njegovi bližini, ne da bi vedel za to, in narediti to, kar bi zahtevala prilika. Tako bi mogla povedati vsak svoje in se spet zblížati, in vi bi mogli nežaljivo zanj popraviti, kar ste nad njim zagrešili.«

Jana je skočila s svojega stola in vzkliknila: »Imam jo, Deryck! Pošljite me k njemu namesto dame, ki ste jo bili namenili zanj. Niti v sanjah mu ne bo prišlo na um, da bi utegnila biti to jaz. Nad tri leta je že minilo, odkar je zadnjikrat slišal moj glas, in razen tega misli, da sem še vedno v Egiptu ali kje drugje. Tudi nihče od mojih znancev ne vé, da sem se vrnila. V strežniških poslih sem pa dovolj izurjena, kakor veste. Stregla sem ranjencem in jim pomagala ne le telesno, temveč tudi duhovno. O Deryck, pošljete me k njemu kot bolniško sestro!«

»Žal mi je, gospodična Jana, toda ni mi jasno, kako bi se dala vaša misel izvesti,« je odgovoril zdravnik mirno. »Ne morete se prikazati tam kot neka sestra tako in tako; če bi že šli, bi morali iti kot sestra Rožamarija Gray; ta je najeta za Dalmaina in razložil sem že doktorju Mackenziju, da mu jo naznani ter nadrobno opiše, kar je brez dvoma že tudi storil. Tudi je ne morem zavračati sedaj, ko sem jo že na-

prosil. Res ni vaša misel brez vablјivosti, a zdi se mi v vsem tako tvegana, da bi na takšen način težko vodila do uspeha. — In še nekaj. Preden sem se bil poslovil od Dalmaina, je vprašal po vas, kje ste in kako se vam godi. Povedal sem mu, da vas je meni nekaj neznanega strašno mučilo in ste po mojem nasvetu odšli na potovanje. Beseda o vašem trpljenju ga je čudno dirnila. In potem bi bil še rad vedel, ali ni med kopico pisem, izražajočih mu sočutje v njegovi nesreči, katero tudi od vas. Pogledal sem in rekel, da ga ni, pristavil sem pa, da o nesreči še nič vedeti ne morete, drugače bi se gotovo oglasili.«

»O Deryck, ne morem več vzdržati — moram k njemu, moram!«

Zapel je telefon. Zdravnik je segel po slušalo.

»Halo!« je rekel. »Kdo je pri telefonu? — A tako, gospa predstojnica? Kdo prosim? — Gotovo. Važna zadeva, še nocoj naj se oglasi pri meni! — Kaj? — Že odpotovala in na napačen naslov? Kam pravite, v inozemstvo in za delj časa? — Že prav, gospa, vi ste pač pri tem čisto nedolžni. — Za sedaj hvala, ukrenil bom drugače, če bom katero še potreboval, se oglasim. — Zbogom, in srčna hvala za obvestilo!«

Zdravnik je obesil slušalo nazaj in se nasmehnil proti Jani: »Na slučaje nič ne dam, Jeanetta. Verujem pa v Boga, ki vodi naša dejanja in nehanja, in nam ponuja prilike, da izvršujemo Njegovo voljo. Odšli boste h Garthu Dalmainu.«

Sestra Rožamarija Gray

Gospodični Jani Champion se je torej le ponudila priložnost, da bo smela kot bolniška sestra oditi k svojemu Garthu. Sestro namreč, ki si jo je bil izprosil doktor Brand za to mesto, je njen zavod pomotoma namesto k Dalmainu poslal v povsem drug kraj.

Seveda je pa morala Jana z obleko, primerno za bolniško strežnico, spremeniti tudi ime. In njen prijatelj doktor Deryck je zahteval, da si je privzela ime sestre, ki ji je bilo to mesto namenjeno, zakaj zdravnik je bil ime že naznanil doktorju Mackenziu in ta brez dvoma Garthu. In tako se je Jana Champion prelevila v bolniško sestro Rožomarijo Gray, četudi bi si bila sama rajši privzela kakšno drugo, ne to skoro ukradeno ime, kakor je menila.

Pređen je zapustila London, sta se z Deryckom še o mnogočem razgovarjala. Povedal ji je, da jo je v poročilu stanovskemu tovarišu Mackenziu opisal kot drobno, nežno, zalo osebito, kakršna je prava Rožamarija Gray v resnici. Seveda je razlika med opisom in njo samo bolj ko očitna, toda stari Mackenzie je po rodu Škot, in škotski duh dela zelo počasi, četudi varno. Zdravnik razlike morda niti opazil ne bo; kvečjemu bo utegnil misliti, da znam jaz ženske kaj slabo opisovati, je dejal Deryck Jani. Ako bi pa le kaj sumil, ji je svetoval, naj mu med štirimi očmi pove čisto resnico. Za vsak primer ji je dal na pot še pismo, ki naj ga izroči doktorju, ako bi se kaj zapletlo. V njem je pojasnil to stvar, in da se godi vse po njegovem naročilu.

In potem sta se domenila še, kako naj se nova sestra Rožamarija vede proti Garthu Dalmainu, da je ne bi prepoznal, posebno kar zadeva njen glas.

»Ah,« je rekla Jana, »kar strašno mi je, da se moram spuščati v takšno varanje in slepiti Gartha — Gartha, ki nekdam njegovim bistrim očem nič ni ušlo.«

»Če vam je lastna in njegova sreča pri srcu, se ne boste izdajali,« je odgovoril zdravnik. »In še nekaj, na vašem mestu bi vojvodinji povedal čisto resnico. Njeni pametni nasveti utegnejo biti za vas zelo dragoceni. Pa tudi za bodoče se zavarujete s tem za vsak primer. Tako, in zdaj srečno pot, draga Jana.«

Vstala sta in si nekaj časa molče gledala iz oči v oči. Potem je rekla Jana:

»Deryck, bili ste mi vedno najboljši, najzvestejši prijatelj. Zgodi se karkoli, tega vam ne bom nikdar pozabila.«

»Tiho!« je rekel zdravnik. »Kjer gre za poravnavo starih dolgov, ni mesta za hvaležnost,« in se je takoj spomnil na njeno prtljago: »Vzemite s seboj samo preprosto kovčeg kakor prava bolniška strežnica. Ne pozabite tega!«

»Hvala, Deryck,« je zašepetala Jana. »Vi mislite na vse.«

»Mislim na vas,« je odvrnil zdravnik. Na te prijateljeve besede se je Jana v težkih dneh, ki so sledili zanjo, še dostikrat spomnila in se z njimi tolažila.

Sestra Rožamarija Gray je dospela v Gleneesh. Ko je bila na zapuščeni postajici stopila s svojim skrinjastim kovčegom iz železniškega voza, jo je obšlo čustvo, kakor da je padla iz oblakov na nov svet in je sebe pustila čisto nekje drugje.

Pred postajnim poslopjem je čakal nanjo avtomobil, in za trenutek se je bala, da jo bo vozač spoznal, toda mož je malobrižno obsedel na svojem prostoru in se ni dosti zmenil ne zanjo ne za njen kovčeg. Zanj je bila Jana samo neka bolniška strežnica, ki jo mora s prtljago vred spraviti v Gleneesh.

Cesta, ki je tekla sprva ob prijetno dišečih vresiščih in mimo sivega skalovja, je zavila potem na nedogledno barje.

Jana je že dostikrat čula o Garthovem škotskem gradu, ki ga je bil podedoval po svoji materi, videla ga pa ni še nikoli in ji zato ni bilo nič znanega o njegovi slikoviti lepoti in mogočnosti. Ko se je vozila po vzpetini proti gradu in zagledala pred seboj poslopje s preperelimi stolpiči ter prekrasnimi smrekovimi gozdovi v ozadju, se je spomnila Garthovih besed: »Želel bi, da bi videli moj grad Gleneesh, gospodična Champion. Razgled s ploščadi na smrekove gozdove in barje bi vam bil gotovo zelo všeč.« Rade volje mu je bila svoj čas obljubila, da ga obišče na

njegovem domu, če jo povabi morda na domačo zabavo, in kako drugače se je zdaj vse zgodilo! Zdaj leži Garth slep sredi teh krasot, in ona prihaja k njemu, ne da bi smel za to vedeti, kot bolniška strežnica in tajnica.

Na vratih v grad jo je sprejel Simpson, osebni sluga Gartha Dalmaina. Tudi tu je šlo brez nevarnosti; sluga je ni še nikoli videl.

Jana se je zložno razgledovala po obširni veži, kakor dela navadno gost, ki pride prvikrat v prijateljsko hišo. Tedaj je zapazila, da je sluga že krenil po hrastovih stopnicah in čaka, da odide za njim. Zgoraj jo je sprejela stara Marjeta. Že brez batistnih rokavcev, črnega atlasnega predpasnika in višnjevih trakov bi Jana uganila, da ima pred seboj staro škotsko varuško, gospodinjo in prijateljico Gartha Dalmaina. En sam pogled v prijazen, drobno naguban obraz, star po videzu in zdrav po barvi, je zadoščal, da jo je notranje spoznala. Ko je peljala Jano v njeno sobo, je starica kramljala o tem in onem, očitno v prizadevanju, da bi zbudila v tujki občutek domačnosti. Na koncu vsakega stavka, s katerim se je obračala nanjo, jo je imenovala »sestra Gray« in Jano je njeno škotsko narečje tako zabavalo, da bi ji bila najraje rekla: »Dobra mamica, kako mi bo vaša družba olajšala moje delo tu v gradu!« O pravem času se je pa spomnila, da tuja bolniška strežnica ne sme tako zaupljivo govoriti z grajsko gospodinjo, in je molčala. Skromno je sledila svoji vodnici v odkazano sobo, pohvalila udobno domačnost v opravi in mirno odgovarjala na vsa vprašanja; priznala je tudi, da je lačna in da bi ji kopel po popotni utrujenosti dobro dela.

Po zajtrku in kopeli je stala pri oknu, uživala lepi razgled in čakala na doktorja Mackenzia, Garthovega zdravnika.

Oblečena je bila zdaj kakor prava bolniška sestra v modro katunasto krilo z belim ovratnikom in zapestniki ter z belim oprsnim predpasnikom z velikimi žepi.

Na glavi je imela lično čepico, kakršno je nosila nekda v zavodu, kjer se je bila izučila za strežnico pri bolnikih. Opustiti ni hotela ničesar, kar bi utegnilo doktorju Mackenziju vzbujati sum, da ni bolniška sestra po poklicu. Na žalost jo je pa vsa ta oprava kazala še večjo, kot je v resnici bila. Upala je samo, da bo Deryckova sodba o počasnih mislih doktorja Mackenzia držala.

Tedaj je ugledala voz, bližajoč se po cesti proti gradu. »Gotovo prihaja zdravnik«, si je rekla. »Zdaj se bo odločilo.«

Jana se je spustila na kolena in prosila Boga, naj jo okrepi in razsvetli za težko uro, ki jo čaka. Kakor bi ji vse plesalo pred očmi, se ji je zdelo. Celo ljubljenečev obraz ji je utonil v neki megli, da se ga na noben način ni mogla jasno ovedeti. Jasno ji je bilo samo eno, da jo bodo vsak trenutek poklicali k njegovi bolniški postelji. Po dolgem času bo smela spet zreti v obraz, ki ga je videla zadnjikrat v overdenski cerkvi — obraz, s katerega je takrat hipoma zginilo veselo zaupanje, da bi naredilo prostor grenkemu razočaranju. O n a bo smela gledati dragi ji obraz, o n pa ne bo videl njenega, trpeti mora celo, da se mu lažno predstavlja za neko drugo osebo.

Potrvalo je in Jana je odprla. Na pragu je stal Simpson in rekel: »Doktor Mackenzie je v knjižnici, sestra. Prosi, da bi prišli dol k njemu.«

»Pojdiva«, je odvrnila Jana mirno in odšla za slugo.

Doktor Mackenzie

Ko je Jana stopila v knjižnico, je stal doktor Mackenzie, ali kakor so mu rekli prijatelji navadno »doktor Rob« ali »stari Robbie«, na medvedji koži pred kaminom in si grel hrbet ob plapolajočem ognju.

Bil je majhen mož zajetne postave, z rdečim pegavim obrazom, s kvišku privihanim nosom, dvojnimi podbradkom in z brki peščene barve. Pomembne pri tem možu vsakdanje zunanosti so bile edinole njegove prodirne modre oči, ki so domalega čisto izginile pod košatimi obrvmi, čim so se pazno zagledale v nekoga, in se potem svetile ko dva turkiza.

Jana je brž opazila na možu še to posebnost, da pozablja, kadar razmišlja, popolnoma na svoje telo, ki potem samogibno počenja najbolj čudne reči. Njegovi prijatelji so imeli navado praviti: »Robbie razgrize ducat dobrih držal, ko si doktor Mackenzie izmišlja najboljši recept.«

Ko je Jana stopila v sobo, je gledal v odprto pismo, o katerem je nagonsko vedela, da je Deryckovo. Ko se je naposled ozrl po njej, je opazila, da se je presenečen zdrznil. Odprl je usta, da bi nekaj spregovoril, in Jana se je nehote spomnila na neko tetino zlato ribo, ki je široko zevaje prišla vedno na površje, če je vrgel kdo skorjico kruha v vodo. Toda doktor se je očitvidno premislil, zakaj zaprl je usta, ne da bi kaj rekel; spet je začel strmo gledati v Deryckovo pismo in Jano je prešinil občutek, kakor da je ona sama tista skorja kruha, ali bolje, kar cel hlebec, ki ga zdravnik skuša pogoltniti.

Vtem ko je potrpežljivo čakala, kdaj se bo zljubilo doktorju spregovoriti, se je spomnila na Deryckove besede: »Škotski duh dela počasi, a varno. Po korenitem preudarku bo dozorel v možu sklep, da znam kaj slabo presojati ženski spol.«

Malemu možu so uhajali pogledi vedno znova proti Jani, ali bolje, visoko gor proti Jani.

»Sestra... kako?« se je naposled odkašljal in ostro uprl vanjo oči.

»Rožamarija Gray,« je odgovorila Jana kar moči skromno.

»Aha, razumem,« je zamomljajal doktor Mackenzie. Potem je zapičil pogled v preprogo na tleh, pre-

prečkal urno sobo, se sklonil po košček slame, ki je očitno padla iz metle, jo nekaj časa skrbno motril, vtaknil nato stebelce v usta in ga začel gristi.

Jana je premišljevala, ali naj kam sede ali pa naj rajši stoje počaka, kaj bo, in se odločila potem za zadnje. Robbie je mirno grizel svojo slamico, dokler ni popolnoma izginila, nakar se je spet oglasil doktor Mackenzie: »Torej ste prišli, sestra Gray?«

»Škotski duh je zares počasen,« si je mislila Jana. Vendar je bila za sedaj zadovoljna, ker je iz zdravnikovih besed sklepala, da se ne budi v njem nobena sumnja o njeni osebi.

»Da, gospod doktor,« je zato samo kratko odgovorila.

In spet je bilo tiho v sobi, dokler se ni oglasil zdravnik: »Vesel sem, da ste prišli, sestra Gray.«

»Tudi jaz, gospod doktor,« je rekla resno. »Mala komedija se razvija čisto dobro«, si je mislila pri sebi.

Vendar je v hipu opazila, da je doktor Mackenzie s svojimi mislimi nekje drugje; šele čez dobršen čas se je spet ovedel ter spregovoril:

»Če prav razumem,« je dejal, »so vas poslali k našemu bolniku bolj za duhovno ko za telesno pomoč. Poučen sem o tem. Doktor Deryck Brand je ukazal, naj se najame za gospoda Dalmaina sestra, ki mu bo opravljala posle družabnice in tajnice; zadovoljen sem z njegovo izbiro.«

Jana se je priklonila, toda spet jo je prešinil občutek, da igra čudno smešno burko.

»Kar se tiče ravnanja z našim bolnikom v podrobnem, vam menda ni treba dajati kaj dosti navodil. Doktor Brand vas je gotovo že o vsem poučil. Glavno je, da zbudite v bolniku spet zanimanje za zunanji svet. Ljudje, ki nenadoma oslepe, zapadejo le preradi izkušnji, da se popolnoma zapro v svoj notranji svet in živijo bolj v svoji preteklosti, v svojih spominih in umislekih kot v stvarni sedanjosti.«

Jana je prisluhnila. Kdo ve, ali se ne bi utegnila

od malega Škota le kaj več koristnega naučiti, kakor si je bila domišljala?

»Da,« je rekla. »Povejte mi, prosim, kaj več o tem.«

»Imeli boste z njim sprva dovolj težav. Zdi se, da je za zunanji svet popolnoma odmrli. Nobenih obiskov ne trpi in tudi ne dovoli, da bi mu brali pisma, ki prihajajo vsak dan. Dostikrat minejo cele ure, ne da bi spregovoril besedo. Včasih obide pri njem človeka misel, da ni zgubil samo pogleda, temveč tudi govor. Ako bi utegnil kdaj, kadar bova oba pri njem, izraziti željo za pogovor z menoj na samem, ne odhajajte iz sobe, temveč se le nekam umaknite. Koristilo vam bo pri postrežbi. Kakor sem dejal, glavno je, da ga vrnete spet dejavnemu življenju — res da življenju slepca, o katerem pa ni treba misliti, da bi bilo brezplodno. Zdaj ko je minila nevarnost glede ran, bo smel vstajati in se gibati, pri tem mu bosta služila najbolj sluh in tip. Po poklicu je umetnik, in četudi je zdaj konec s slikanjem, je na svetu še mnogo drugega, s čimer se bo mogel kljub svoji slepoti koristno baviti.«

Za trenutek je pomolčal, potem pa, kakor bi mu šinila v glavo dobra misel, hitro vprašal:

»Ali igrate na klavir?«

»Nekaj malega,« je odvrnila Jana.

»In gotovo tudi nekaj malega pojete?« je vprašal mali mož.

Jana je prikimala.

»V tem primeru vam odločno svetujem, draga gospodična, da gospodu Dalmainu niti nekaj malega ne igrate niti nekaj malega ne pojete,« je dejal doktor. »Če človek vidi, že še prenese, če mu kdo nekaj malega igra in mu dokazuje, kako malo je tisto nekaj malega; medtem gleda namreč lahko okoli sebe in se zabava s čim drugim. Pri slepcu, in še pri umetniku povrh, ki je živčno silno občutljiv, takega poskusa ne smemo tvegati. Še znoreti bi utegnil pri njem. Žal

mi je, gospodična, ako se vam zdim nevljuden, toda bolnikovo zdravje je prvo.«

Jana se je nasmehnila. Doktor Rob ji je ugajal bolj in bolj.

»Varovala se bom, da bi mu igrala ali pela,« je rekla prijazno.

»Dobro,« je odvrnil doktor Mackenzie. »Toda nekaj bi sčasoma smeli poskusiti. Če bo kdaj prav pri volji, ga odvedite h klavirju in mu pripravite udoben, toda varen sedež. Na klaviaturi mu z zarezo označite srednji C. Potem naj izlije svoje prepolno srce in vse, kar ga zdaj teži, v glasove. Videli boste, da se bo predajal tem užitkom po cele ure, in dobro mu bo storilo. In pozabljal bo po malem na svojo nesrečo. — Za Škota ne govorim slabo, sestra Gray, kajne,« se je nasmehnil.

Toda Jani ni bilo do smeha. Bila je zanjo prežalostna podoba, če si je v duhu predstavila slepega Gartha, kako sedi pri klavirju in sklanja svojo lepo glavo nad klaviaturo ter tipaje išče zareze pri srednjem C.

»Tako,« je nenadoma udaril v njene misli glas doktorja Mackenzia, »in zdaj, sestra Gray, bo mislim prav, če vas odvedem h gospodu Dalmainu.«

Jana je čutila, kako ji je vsa kri zginila iz obraza in zaplala proti srcu, da je skoro čula, kako je bilo. Vendar se je obvladala in čakala.

Doktor Mackenzie ji je položil roko na ramo. »Pojdiva k njemu, sestra. Sprva govorite tako malo kot le mogoče. Mislite na to, da vsak nov, nenavajen glas, ki plane v njegovo temo, povzroča bolniku strašne muke. Govorite torej tiho in malo, in vsemogočni Bog naj vam vdahne pravo pamet za vaše ravnanje!«

Nekaj častitljivega je prevzelo malo zdravnikovo postavo. Ko je šla za njim, je razločno čutila, da se notranje opira nanj in da jo njegova prisotnost krepi. Njegove zadnje besede, podobne molitvi, so ji vlile

novega poguma. S trdnim, vendar neslišnim korakom je šla za doktorjem Mackenziem v sobo, kjer je brez moči, slep in izkažen ležal njen Garth Dalmain.

Glas v črni noči

Temna glava na vzglavju je bilo vse, kar je ugle-
dala Jana prvi hip, ko je stopila v svetlo sobo.

Podzavestno si je bila Jana predstavljala, da bo našla Gartha v zastrti sobi; ni bila namreč pomislila, da sta bila luč in tema zanj eno in isto in da mu sonce s svojimi zdravilnimi in poživljajočimi žarki ni moglo nič škodovati, pač pa koristiti.

Po njegovi zahtevi so mu postavili postelj v skrajni kot sobe, najdelj od vrat, kamina in oken in s stranico ob steni, da jo je mogel otipati in se zavarovati po svoji volji pred pogledi prisotnih v sobi; tako je ležal tudi zdaj z obrazom proti steni in se ni ganil, ko sta prišla v sobo zdravnik in Jana.

Doktor Mackenzie je stopil k postelji in položil desnico bolniku na ramo. Svoj nekoliko prodirni glas je pritajil in govoril tako božajoče in tiho, da Jana tega skoro verjeti ni mogla, če se je spomnila, kako je malo prej ostro sekal besede, ko je bil dajal navodila njej.

»Dobro jutro, gospod Dalmain,« je dejal. »Simpson mi je sporočil, da ste noč izvrstno prebili, tako dobro kot še nikoli doslej. To me veseli. Menda vam je dobro delo, ker je odšel strežnik in vam je pomagal samo sluga. Strežnik hoče dostikrat preveč narediti in prav s tem vznemirja človeka. Danes sem vam privedel osebo, ki vam bo vedno uslužno v pomoč, ne da bi vas nadlegovala — o tem sem prepričan. To je sestra Rožamarija Gray, ki vam jo pošilja gospod Deryck Brand, da vam bo delala družbo, opravljala pošto in brala, z eno besedo, da vam bo pri roki za

vse, česar boste želeli, dvoje novih oči, bi rekel, z razsodno pametjo in dobrim, sočutnim ženskim srcem, ki vodi um in ga nadzoruje. Sestra Rožamarija Gray stoji tu ob meni pri postelji, gospod Dalmain.«

Z bolniške postelje ni bilo nobenega odmeva. Bolnik je potipal z roko po steni in jo spustil potem spet onemoglo na odejo.

Jana se skoro ni zavedala, da je ‚sestra Rožamarija‘ ona sama. Bila je vsa pri Garthu in ga pomilovala v njegovi težki usodi, izročeneža čisto tujim rokam. Ta trenutek niti vedela ni, zakaj je prišla.

»Sestra Rožamarija Gray je v sobi,« se je oglasil spet doktor Mackenzie. Tedaj je pri Garthu Dalmainu zmagala zavest viteštva. Ni sicer okrenil glave, toda z roko je napravil kretnjo, ki bi naj očitno veljala za neki pozdrav, in dejal nato s tihim, vendar razločnim glasom: »Dober dan, sestra. Zelo ste prijazni, da ste zavoljo mene napravili takšno dolgo pot. Upam, da vam ni bilo pretežavno.«

Jani so se ustnice gibale, toda nobenega glasu ni bilo z njih.

Namesto nje se je podviral z odgovorom doktor Rob: »Gospodična Gray je potovala zelo dobro in je čila, kakor da bi prespala vso noč. Očitno je gospodična precej utrjena.«

»Naj ji dá in odkaže Marjeta, kar potrebuje, da ji bo udobno. Povejte ji,« se je čul motni glas, in Garth se je popravil proti steni, kakor bi želel, naj ga ne motijo več.

Doktor Rob si je začel sukati brke in je molče gledal nekaj časa predse.

Potem je stopil proti oknu in dejal Jani: »Prosim, pridite za trenutek sem, sestra. Rad bi vam pokazal stol, ki smo ga dali izdelati za gospoda Dalmaina. Tu je opora za glavo, poljubno spremenljiva za vsako lego; takole se naravnajo mizice in stojala, kakor je pač potrebno, mislim, da je vse zelo udobno. Ali ste že kdaj videli kaj podobnega, sestra Gray?«

»Nekaj sličnega smo imeli v bolnišnici,« je odgovorila Jana.

Kakor bi obupno kriknil na pomoč potapljajoči se človek, je odjeknil tedaj po prostoru glas Gartha Dalmaina:

»Kdo je v sobi, doktor?«

Z obrazom se je obračal bolnik še vedno proti steni, toda napol se je bil v postelji dvignil in je tako napeto čakal na odgovor.

Doktor Mackenzie je mirno odvrnil: »Nikogar ni tu, gospod Dalmain, razen mene in sestre Gray.«

»Biti mora tu še nekdo,« je nadaljeval Garth ostro. »Kako si drznete, da me hočete varati! Kdo je prej spregovoril?«

V hipu je bila Jana ob bolnikovi postelji. Roke so ji drhtele, toda glas je imela popolnoma v oblasti.

»Jaz sem bila,« je rekla, »jaz, Rožamarija Gray. In lahko si mislim, zakaj vas je moj glas tako presunil. Na to me je bil pripravil že doktor Brand; dejal je, da se vam bo moj glas zdel bržkone zelo podoben glasu neke vaše in njegove znanke. Tudi njemu se je tako zgodilo.«

Garth se ni ganil, a videlo se je, da premišlja. Končno je dejal počasi: »Ali je tudi povedal, kateremu glasu je vaš podoben?«

»Tudi to je povedal, saj sem ga vprašala. Dejal je, da glasu gospodične Champion.«

Garthova glava je omahnila nazaj na blazine. Ne da bi se obrnil, je dejal z glasom, iz katerega je Jana čutila, da je ljubo ji lice razžaril smehljaj: »Oprostite mi, gospodična Gray, da sem se tako prestrašil in razburil. Veste, slep biti je zame še čisto nekaj novega, in slednji glas, ki mi udari v tej črni noči na uho, ima zame mnogo večji pomen, kakor bi utegnil govornik ali govornica slutiti. In vaš glas je tako podoben glasu tiste dame, ki vam jo je omenil doktor Deryck, da sem bil prvi hip trdno uverjen o njeni navzočnosti v sobi, četudi mi je znano, da je v ino-

zemstvu. Prosim torej vas in doktorja Mackenzia, da mi oprostita.« S temi besedami je stegnil roko proti Jani.

A Jana je krčevito stiskala roke za hrbtom.

»Prosim, sestra,« se je tedaj iznenada oglasil doktor Mackenzie, »rad bi vam še tole razložil.«

Malo se je še pogovarjal z njo, potem pa pogledal na uro in rekel: »Čas je, da odidem.«

»Še nekaj besed bi želel govoriti z vami, doktor,« je dejal tedaj Garth na postelji. »Toda na samem.«

»Počakala bom na vas spodaj, doktor Mackenzie,« je rekla Jana in se okrenila, da bi odšla; toda doktor Rob ji je z odločno kretnjo ukazal, naj ostane tam, kjer je, in naj molči. Nič ji ni bilo po volji, da mora že spet varati Gartha, ker ni vedela, čemu naj bi bilo v tem trenutku dobro. Toda mali mož je ukazoval tako odločno, da ga je nehote poslušala. Zdravnik je tiho stopil proti durim, jih odprl in spet zaprl, ter se vrnil nato k postelji.

»Kaj bi želeli, gospod Dalmain?«

Garth se je dvignil v postelji in se obrnil proti zdravniku: »Opišite mi mojo novo strežnico, doktor. Natančno bi rad vedel, kakšna je po svoji zunanosti.«

Njegov glas je pričal o skrajno napetem pričakovanju. In je še kakor v molitvi sklenil roke, da bi še bolj poudaril svojo prošnjo. Medli, ozki beli obraz mu je bil čudovito ganljiv v svoji nemoči.

»Popišite mi to sestro Rožomarijo Gray, kakor jo imenujete, doktor,« je zaprosil ponovno.

»Nisem jaz, ljubi gospod, ki ji je dal to ime,« je odvrnil zdravnik. »Gospodična se v resnici tako piše, in sodim, da je to čisto mično ime. Ali ga ni najti tudi nekje pri Shakespearju?«

»Popišite mi jo,« se je proseče oglasil Garth že v tretje.

Doktor Mackenzie se je ozrl proti Jani. Toda obračala mu je hrbet, da ne bi videl solz, ki so ji lile

po obrazu. O, kakšen je bil zdaj njen Garth — Garth s svojimi žarečimi očmi!

Doktor Rob je potegnil Deryckovo pismo iz žepa in se zagledal v pisanje. Potem je rekel: »Strežnica je mična, nežna, drobna stvarca, prav takšna, kakršno bi imeli radi, ako bi jo videli.«

»Kostanjeva ali plavolaska?«

Spet se je ozrl doktor Rob proti Jani. »Plava.«

Jana se je zdrznila in se ozrla. Strašno, te laži iz ene v drugo!

»In kako nosi lase?«

»Čakajte malo, da se spomnim,« je odvrnil zdravnik. »Večidel so skriti pod čepico, brez tega bi se dalo misliti, da so kodrasti in svileni, kakor jih tako pogosto vidimo pri odličnih mladih dekletih.«

Ječeč se je spustil Garth nazaj na blazine in si pokrill slepe oči z rokami:

»Doktor,« je začel čez nekaj časa, »vem, da sem vam prizadel že dosti truda, in zdaj boste utegnili misliti, da sem ob pamet. Toda če hočete, da v resnici ne ponorim, vas prosim, da pošljete tega dekleta stran. Nič več naj ne pride k meni.«

»Preudariva stvar malo natančneje,« je rekel zdravnik potrpežljivo. »Proti gospodični sami menda nimate nič, le njen glas vas vznemirja. Ali je bila lastnica tega glasu tako neprikupna?«

Garth se je trpko zasmeljal: »O ne, bila je zelo prikupna!«

»Zakaj bi vam pa potem sestra Rožamarija Gray ne vzbujala prijetnih spominov?« je vprašal doktor Rob. »Meni zveni njen glas pristno žensko in zelo prikupno, in to pomeni posebno za vas prav mnogo. Pomislite samo, če bi vam postrežnica v sobi neprijetno vreščala namesto blagozvočno govorila.«

»Toda, gospod doktor, prav ta glas mi budi spomine, ki jih ne morem prenašati. Glas sam je seveda lep, toda ko mi je zadonel na uho, sem mislil — ona

— druga da je prišla, da bi mi...« Glas mu je odpovedal.

»Ona prikupna oseba torej?« je vprašal doktor Rob. »Zdaj vas razumem. Doktor Brand mi je zadnjič rekel, da bi bilo za vas, gospod Dalmain, zelo dobro, če bi se mogli odločiti, da bi sprejemali obiske. Zdi se mi, da imate kopico prijateljev, ki bi radi prišli, da bi vas nekoliko raztresli in razvedrili. Kaj bi bilo, če bi tisti dami pisali in jo povabili na obisk? Brez dvoma bi prišla takoj. In če bi posedela ob vaši postelji in bi z njo govorili, vas bi potem sestrin glas ne vznemirjal več.«

Garth se je zopet dvignil. Slednja poteza na njegovem obrazu je govorila proti zdravnikovemu predlogu. Jana se je obrnila in ga opazovala.

»Za vse na svetu ne, doktor,« je vzkliknil. »Ona je pač najzadnja, ki bi jo vabil, naj pride k meni!«

Doktor Mackenzie se je nagnil naprej in pazno upiral oči v posteljni prt, kakor da vidi prav tam nekaj važnega. »Zakaj ne?« je vprašal.

»Dama bi v svojem velikodušju gotovo sočustvovala z mojim bednim stanjem, a prav njeno sočutje bi mi bilo neznosno. Bilo bi zadnji žebelj v moj težki križ. Nosim svoj križ, doktor, in Bog bo dal, da se ga bom naučil nositi v bodoče še bolje, tako kakor se možu spodobi, a njeno sočutje bi me zmrvalo. Utonil bi v popolno temo tudi duhovno in bi se ne mogel dvigniti nikoli več.«

»Razumem,« je odvrnil zdravnik rahločutno. »Ubogi mladi mož! Ne maram si nakopavati takšne odgovornosti nase. Dama ne sme priti k vam.«

Doktor Mackenzie je še malo počakal, odrinil potem stol in se dvignil.

»Za sedaj se smem pač zanesti na vas, gospod Dalmain,« je rekel, »da boste prijazni s sestro Rožomarijo Gray in ji ne boste delali neprilik pri njenem poslu. Nazaj je ne smem pošiljati. Izbral jo je doktor Brand in on naj odloči. Pomislite pa tudi, da bi ubo-

go sestro prehudo zadelo, ako bi morala oditi samo zaradi svojega glasu. Prosim vas, bodite plemeniti in potrpežljivi z njo vsaj za nekaj časa.«

Garth je nekaj trenutkov okleval, potem pa rekel: »Ali mi prisežete, da se vaš opis gospodične Gray natančno ujema z njo samo?«

»Ne prisegaj, se glasi zapoved!« je navajal zdravnik. »Tako me je učila mati, ki je bila pobožna žena. Toda nekaj drugega vam morem povedati. To namreč, da sem samo prebral, kako je opisal sestro doktor Brand. Jaz sam se nič ne spoznam na ženske, mene bi morali vprašati samo o konjih in psih. Nisem se zato zanesel na lastne oči, temveč sem prepustil sodbo svojemu tovarišu, in njegova sodba bo gotovo zanesljiva, kajne?«

Garth je molče preudarjal.

Jana se je obrnila in se trdno oprijela stola. Vse je bilo zdaj na tem, kako se bo odločil Garth Dalmain.

Naposled je spregovoril bolnik obotavljajoč se in počasi: »Če bi le mogel ločiti glas od osebe. Če bi le vedel, da si kljub čudoviti podobnosti glasov nista podobni tudi osebi.«

»Prepričajte se o tem,« mu je svetoval zdaj zdravnik drzno. »Pokličiva sestro nazaj, poklekne naj tu ob postelji, potem ji lahko z roko otipljete lase in obraz in se sami uverite, ali je ta sestra v svojem modrem krilu in belem predpasniku prav takšna oseba, kakor jo opisuje doktor Brand.«

To je pomagalo. Garth Dalmain se je zasmel. »Dobro ste jo uganili« je rekel. »No zdaj mislim sam, da sem si podobnost umišljal večjo, kot je v resnici. V nekaj dneh morda tega niti opazil ne bom. Povejte gospodični Gray, naj se udomi pri nas, kakor ji najbolj prija; Simpson in Marjeta in vsi drugi naj ji gredo pri vsem na roko.«

»Tako mi ugajate, dragi prijatelj. In zdaj zбоgom. Ko se bom vračal s svojih bolniških obiskov, se

utegnem pozneje še enkrat oglasiti pri vas. Ne bilo bi napačno, ako bi poskusili malo vstati in posedeti na novem stolu; mislim, da bi vam dobro storilo.« In mu je segel v roko.

Doktor Mackenzie je odprl duri in Jana je neslišno odšla pred njim iz sobe.

Spodaj v knjižnici jo je brez ceremonij potisnil v naslanjač in se postavil pred njo. Svetlomodne oči so se mu vlažno lesketale pod košatimi obrvmi.

»Oprostite mi morate, moja draga,« je rekel. »Neokreten sem in zavozim jo, če se le dá. Ponevedoma sem vam pripravil nekaj težkih trenutkov. Seveda ste morali misliti, da je na tehtnici že kar vaša služba, ko se je tako obotavljal. Toda ne jemljite si preveč k srcu, če vam zveni glas kakor gospodični Champion in je to njemu neprijetno. V nekaj dneh bo pozabil na vse in potem mu boste odtehtali za deset gospodičen Champion. Uverjen sem, da se ne bodete trudili brez uspeha in da bom mogel že prav kmalu poročati o njem doktorju Brandu. Jaz moram zdaj oditi, gospodu Dalmainu sem svetoval, kakor ste čuli, naj poskusi nekoliko vstati in se gibati, dobro mu bo delo. Na povratku pogledam spet k njemu.«

Četrť ure pozneje je videla Jana, da se je odpeljal na svojem vozičku, in si mislila: »Deryck ima prav. Kakšna čudna mešanica bistrourmja in omejenosti, in kako podpira vse to najine načrte.«

Ako bi pa mogla čuti, kaj je brundal doktor Rob predse, ko je poganjal svojega kuštravega ponija, bi se gotovo precej začudila. Mali mož je imel navado, da je na poti od enega bolnika do drugega rad govoril sam s seboj. In tako je začel tudi zdaj:

»Le kaj je moglo nagniti gospodično Jano Champion, da je prišla sem?« je vprašal doktor Rob.

»Vedi vrag,« je odgovoril doktor Mackenzie.

»Ne preklinjaj, fant,« je posvaril doktor Rob. »Tako te ni učila tvoja pobožna mati.«

Jana piše doktorju Brandu

»Ljub moj Deryck!

Doslej sem vam bila sporočila samo še toliko, da sem srečno pripotovala na grad Gleneesh. Zdaj ko sem tu že štirinajst dni, je pač čas, da vam pišem nekoliko obširneje. Ne smete pa pri tem pozabiti — kar vam je sicer davno znano — da sem za pisanje kaj slaba. Vendar si ne želim ničesar bolj, kakor da bi mi vsaj to pot dobro teklo pero, zakaj popolnoma se zavedam, da sem doživela izkušnje, ki le redkokdaj doletijo žensko.

Sestra Rožamarija Gray napreduje izvrstno. Nepogrešljiva postaja bolniku, njegovo zaupanje do nje raste v tolikšni meri, da se ji širi srce bolj in bolj.

Uboga Jana pa do te ure ni prišla dalje, kakor da je čula iz njegovih ust, da je ona pač zadnja oseba na svetu, ki bi se mu v njegovi bolezni smela približati. Ko je slišal predlog, naj bi jo povabil na obisk, je ogorčen vzkliknil: »Nikoli!« Jana jih dobiva torej s šibo, Deryck ... in sicer kakor po navodilih tistega previdnega, razumnega sodnika, po deset udarcev v treh presledkih — tako da ni tpepa bolj, kakor more enkrat prenesti, toda dovolj, da ji srce neprestano krvavi ter se njen duh boji in trepeti. Vi, dragi, modri doktor, se pa smete pobahati, da ste položaj popolnoma pravilno ocenili. Bolnik trdi, da bi bilo Janino sočutje zadnji žebelj v njegov že itak težki križ, ki ga mora nositi. In zato more sočustvovati Jana le sama s seboj, ker se je tako brezupno ujela v mrežo svoje krivde.

Ali se še spominjate iz svetega pisma opisa, kako so bili Izraelci ujeti med Migdolom in morjem? Vedela sem, da pomeni Migdol »stolpi«, toda nikoli nisem dobro razumela tistih svetopisemskih besed, dokler nisem sama stala na onem puščavskem kraju; pred menoj in na levici se je širilo Rdeče morje, na desnici gorovje Gebel Attaka, nezavzemno kipeč pod nebo in puščajoč le en izhod, namreč cesto, po kateri

so ubogi Izraelci pravkar pribežali iz Egipta in po kateri so se drevili zdaj za njimi njihovi zasledovalci s svojimi vozovi in prhajočimi konji. Tako, Deryck, bega zdaj izmučena Jana po svojem puščavskem koščku sveta, ki se oži tem bolj, čim bolj raste njen obup. Migdol pomeni zanjo trdno prepričanje, da je njena ljubezen le sočutje in nič drugega. Rdeče morje je izpoved, v katero se mora neizogibno pognati. A v mrzlih morskih valovih njene izpovedi se bo utopila njegova ljubezen, valovi dvoma in nezaupanja jo bodo zagrnili. Zato se te izpovedi boji. Toda zadaj se žene Faraonova vojska — nenadna naključja na kolesih razmer in okoliščin. Vsak hip se utegne pripetiti kaj, kar bo brezpogojno zahtevalo odkrito priznanje, in potem bo on takoj zbežal z opraskanimi rokami in krvavečimi nogami na skalnati Migdol nezaupanja — uboga Jana pa bo obležala na dnu morja. O kaj bi dala za Mozesa, ki bi s svojo mogočno palico presekal pot, po kateri bi se mogla rešiti oba v obljubljeno deželo razumevajoče ljubezni. Ljubi moj Deryck, ali bi ne hoteli biti vi zame in zanj ta mogočni Mozes?

Ah, zaneslo me je in utegnili si bodete misliti, da pišem članek za Bădeckerja, namesto da skromno poročam o dogodkih.

Lahko si mislite, da v takšnih razmerah hujša Jana bolj in bolj; in to kljub izvrstni ovseni kaši, ki jo dan za dnem vsi pomagamo kuhati stari Marjeti že za naslednje jutro.

Toda spet sem krenila v stran. Dragi Deryck, rana v mojem srcu je tako globoka in tako boleča, da se bojim celo dotika vašega nežne roke! Kje sem torej ostala. Rekla sem, da Jana hujša in ji dobra Marjetina kaša nič ne pomaga; toda sestra Rožamarija Gray uspeva na vso moč dobro in je še vedno tista mična, nežna osebeca s kodrastimi svilenimi lasmi, kakor jo je opisal doktor Rob. A stojte, niti slutila nisem, kako je ta mali mož zares izviren! Dosti sem se naučila od doktorja Mackenzia, in doktorja Roba imam zelo rada,

razen včas, ko bi ga najrajši pograbila za škrice in ga pognala ven skozi okno.

Kar se tiče zunanosti sestre Rožemarije, sem se uverila, da je najbolje, ako natočim obema služabnima čistega vina. Niti misliti si ne morete, kako mučno in nevarno je bilo včas, dokler tega nisem storila, kakor n. pr. takrat, ko je hotel iti Garth prvokrat v knjižnico in je ukazal Simpsonu, naj gre po lestvico za gospodično Gray. Že je dobri sluga skoro bleknil, da more sestra Gray udobno doseči najvišjo polico, če se le nekoliko vzpne, ko se je na vso srečo pravočasno spomnil, kaj se za izvežbanega služabnika spodobi, in je rekel samo: ‚Da, gospod!‘, mene pa motril kot osebo, ki očitno iz gole zabave povzroča ljudem delo. Bog vé, kaj bi se zgodilo, če bi bila v knjižnici namesto Simpsona stara Marjeta s svojim urnim škotskim jezikom.

Tako sem zvečer nato povabila k sebi Simpsona in Marjeto in jima povedala, da so me iz tehtnih zdravniških razlogov opisali njunemu gospodu precej drugače, kakršna sem v resnici. Gospod Dalmain misli zato, da sem majhna in drobna, plavolasa in zelo zala; in je zelo važno, da mu za sedaj še ne povemo resnice, ker bi se utegnil drugače čisto zmesti, kar bi mu gotovo škodilo. Simpson se ni izdal z nobeno potezo, kaj si o stvari misli; vljudno je poslušal in rekel samo: ‚Gotovo, gospodična. Čisto prav‘. Obraz stare Marjete je pa kazal med mojim pripovedovanjem odtenke najrazličnejših misli, dokler se niso naposled združile vendarle vse v pritrdilen nasmeh: ‚Tudi jaz sodim tako; gospod Garth je vedno zelo gledal na lepoto. Kolikokrat sem mu rekla, kadar je čakal na povabljene goste in pregledoval srebrni pribor in kozarce in porcelan, ali je vse čisto in svetlo — kolikokrat sem mu rekla: »Master Garthie, zdi se mi, da gledate bolj na skledo kot pa na juho v njej«. Zato mislim, da je najbolje, ako mu nič ne razkladamo teh stvari in ga ne vznemirjamo, gospodična Gray‘. In ko se je Sim-

pson nato obzirno odkašljajl za svojo dlanjo, in sunil s komolcem Marjeto, je dodala sočutno: ‚Zakaj če se nam utegne tudi najbolj nelep obraz s svojim prijaznim izrazom prikupiti, tega izraza vendar na noben način ne moremo raztolmačiti slepemu človeku‘. Te Marjetine besede, ki pozna svojega Gartha že izmlada, so mi jasno povedale, da bi se stara služabnica gotovo popolnoma strinjala z odgovorom, za katerega sem se bila odločila pred tremi leti.

Toda kaj bi s tem! Samo poročati hočem! Kakor ste vedeli že vnaprej, sem imela s svojim glasom zares hude težave, in nekaj trenutkov sem se bala, da načrt ne bo uspel; četudi je bil namreč Garth zadovoljen z mojim pojasnilom, me je potem vendar poslal ven in dejal doktorju Mackenziju, da bo znorel, ako bo ne-prestano slišal moj glas. Toda doktor Rob je bil položaju kos in je zmagal. In zdaj Garth tega ne omenja več. Toda včasih opazim, da tenko prisluškuje in se vdaja vsakovrstnim spominom.

Toda vtem ko se uboga, preplašena, koprneča Jana ne sme približati, uživa sestra Rožamarija Gray prelepe ure. Njen bolnik ne more prebiti brez nje, zanaša se nanjo, razodeva pred njo svojo notranjost, izmenjava z njo svoje misli in je najboljši družabnik, ki si ga more sestra Rožamarija misliti. Pogovor z njim je ne samo zabava, temveč resnično uči in poživlja.

In če sliši zunaj v temi prezebajoča Jana, kako se onadva med seboj pogovarjata, se šele prav zave, kako malo je bila poznala prekrasni dar, ki ji ga je bil položil Garth k nogam, in kako površno je bila dojela dušno življenje in značaj moža, ki ga je imenovala negodnega mladiča, otroka, ter ga odbila. In vtem ko ga zdaj spoznava bolj in bolj sestra Rožamarija, se vdaja uboga Jana v svoji strašni puščavi obupu.

In zdaj šele bi vam rada razodela, zakaj vam pišem; skoro bi to glavno dostavila v pripisu, kakor pač imamo ženske navado.

Deryck, ali ne bi mogli priti kmalu sem, da bi obiskali svojega bolnika in govorili s sestro Rožomarijo? Mislim namreč, da ne bom vzdržala več dolgo, če se kako ne preokrene, njega bi pa s svojim obiskom gotovo zelo razveselili, ker bi vam mogel pokazati, česa se je medtem že naučil. Morate se pa z dobro besedo zavzeti pri njem tudi za Jano; vsaj toliko, da bi spravili iz njega, kaj o njej misli. O Deryck, žrtvujte nama nekaj ur! Gorski zrak bo tudi vam dobro storil. Razen tega sem si izmislila majhen načrt, ki ga pa ne morem izvesti brez vas. Prosim, prosim, obiščite naju!

Vaša

vas zelo potrebna Jeanetta.<

Sir Deryck Brand v Londonu sestri Rožimariji Gray na gradu Gleneesh na Škotskem:

»Moja ljuba Jeanetta!

Gotovo pridem. Odpotujem v petek zvečer in ostanim pri vama v soboto in skoro celo nedeljo.

Storil bom, kar bom le mogel, žal pa nisem Mozes in nimam čudodelne palice ter se mi vse tako zdi, da boste morali požreti še marsikako grenko kapljo morske vode, preden boste oteti.

Vendar pa ne obupujem, temveč upam, kar svetujem tudi vam. Ob misli na vas mi je v zadnjem času večkrat prišla na um beseda: ‚Ljudem, ki Boga ljubijo, se obrača vsaka stvar na dobro.‘ Dobrota rodi dobroto sama po sebi, toda iz slabega napraviti dobro — da bodo vsi vaši pogoški, zmote in nespamet obrodili dober sad, to premore samo naš nebeški Oče, Jana Čim bolj se je človeško srce zapletlo v mreže svojih zmot, tem bolj je potrebno, da si jemlje za življenje pravilo: ‚Zaupaj v Gospoda iz vsega srca in ne zanašaj se na svoj razum! Izpoveduj ga na vseh svojih potih, in prav te bo vodil.‘ Star, zelo preprost, toda pravilen in zato večni ukaz za življenjsko pot.

Veseli me, da je Rožamarija tako sposobna; menda se mi ni treba bati, da vama prinese to novo težavo. Če bi se najin bolnik n. pr. kdaj utegnil zaljubiti v to zalo, drobno sestro Rožomarijo Gray, kaj bo potem z ubogo Jano? Puščava bo morala zazijati in jo požreti. Takšno nesrečo morava na vsak način preprečiti.

Draga moja Jeanetta, ne bi se upal tako šaliti, če ne bi imel namena, prihiteti vam na pomoč.

Dovolj je že zmešnjav, da se od njih človeku kar blede. Če pomislim na vas, svojo ljubo staro prijateljico Jano! Možje so pač navadno nori ali slepi, in v tem primeru je on oboje. Zanesite se name, da mu bom to dokazal — sebi in njemu v zadoščenje — seveda, če se bo nudila prilika za to.

Vaš od vsega srca vdani

Deryck Brand.<

Sir Deryck Brand doktorju Robertu Mackenziu:

»Ljubi Mackenzie!

Ali se vam ne zdi primerno, da bi spet obiskal najinega bolnika in se osebno uveril, kako mu gre? Če se ne naključni nič posebnega, odpotujem koncem tedna proti severu.

Upam, da ste s sestro, ki sem vam jo bil poslal, zadovoljni.

Z najodličnejšim spoštovanjem

vaš Deryck Brand.<

Doktor Robert Mackenzie siru Derycku Brandu:

»Ljubi gospod Brand!

Dama, ki ste jo poslali za strežnico in družabnico našemu bolniku, je v svojem poslu izvrstna. Bolnik ne potrebuje ne vas ne mene. Sodim pa, da bi bilo zelo primerno, če bi čimprej obiskali sestro samo, ki hujša iz dneva v dan, da me obhaja že kar groza.

Ne glede na odgovornost, ki jo ima, jo mora gristi še neka tajna skrb. Morda se zaupa vam bolj ko meni.

Vaš popolnoma vdani

Robert Mackenzie.«

Tajnica

Sestra Rožamarija je sedela s svojim varovancem v sončni grajski knjižnici. Na mizici med obema je ležala kopica pisem, ki naj bi jih ona odprla, glasno prebrala in dala njemu, ako je bilo vmes katero, ki ga je želel sam otipati ali obdržati pri sebi.

Sedela sta tik odprtega okna na ploščad; krepilen zrak jima je vel nasproti in jutranje sonce je sijalo v prostor. Garth je v svoji beli flanelasti obleki udobno ležal v naslanjaču in krepko vsrkaval vonj pomladnega cvetja ter užival blagodejno toploto sončnih žarkov.

Sestra Rožamarija je brala nanjo naslovljeno pismo, ga potem zganila in ga z občutkom olajšanja vtaknila v žep.

»Moško pismo, gospodična Gray,« je dejal nadoma Garth.

»Uganili ste,« je rekla sestra Rožamarija. »Po čem veste?«

»Ker ima samo en list,« je odgovoril Garth. »Kadar piše v važni zadevi ženska, potrebuje redno dva, tri ali še več listov. In pismo vam prinaša važne vesti.«

»Spet ste zadeli,« se je nasmehnila sestra Rožamarija. »In zopet, po čem ste skleпали?«

»Ker ste si olajšano oddahnili, čim ste prebrali prve besede, in potem zopet, ko ste pismo zganili in ga vtaknili v žep.«

Sestra Rožamarija se je zasmejala in menila

hudomušno: »Tako zelo napredujete, gospod Dalmain, da vam kmalu ne bomo mogli ničesar več prikriti. Pismo pošilja...«

»O prosim, nikar mi ne pravite,« je zaklical Garth urno in odmahnil z roko. »Nočem vzbujati videza, da sem radoveden in se vtikam v vaše zasebno dopisovanje. Vesel sem samo, ker vam morem s tem dokazati, kako že znam to in ono uganiti, ne da bi me moral kdo posebej napeljati na sled.«

»O povedala bi vam bila tudi brez tega, kaj stoji v pismu,« je rekla sestra Rožamarija. »Piše namreč gospod Deryck Brand in pravi, da naju v soboto obišče.«

»Zelo lepo,« se je očitno razveselil Garth. »Kako se bo čudil spremembam pri meni! In jaz bom vesel, ko mu bom mogel poročati o strežnici, tajnici, bralki ter nad vse potrpežljivi družabnici in vodnici, za katero se moram zahvaliti njemu.« Potem ga je pa nenadoma zaskrbelo, kar je razodeval njegov glas: »Pa ne morda, da bi prihajal po vas, kaj?«

»Ne, še ne,« je odgovorila sestra Rožamarija. »Toda, gospod Dalmain, jaz sama bi vas rada vprašala, ali bi mi ne mogli dovoliti dva dni dopusta — po mojem najbolje medtem, ko bo gospod Deryck pri vas na obisku. Če odidem v petek zvečer, bom v ponedeljek zopet nazaj — ravno prav do jutranje pošte. Medtem bi me mogel nadomestovati doktor Brand, in bo gotovo izvrstno opravljal moj posel.«

»Prav,« je dovolil Garth, trudeč se, da bi kar najbolj prikril svojo osuplost. »Sicer bi me veselilo, če bi se mogli vsi trije med seboj porazgovoriti, razumem pa, da si želite nekoliko oddiha. Ali odidete daleč?«

»Ne,« je odgovorila sestra Rožamarija. »Prijetelje imam prav blizu. Ali smem zdaj pričeti s pošto?«

»Da,« je rekel Garth in stegnil roko. »Čakajte, vmes je tudi časnik, diši še po črnilu. Tega pustite, seziva kar po pismih.«

Sestra Rožamarija je izločila časnik in položila pisma pred Gartha.

»Koliko jih je!« se je razveselil. »Potrpite, gospodična Gray, iz teh najraznovrstnejših slogov v pismih se boste kmalu toliko naučili, da vam ne bo delalo nobenih preglavic, izdati na svetlo obširen spisovnik. Ali se še spominjate, kako je pisala mrs. Parker Bangs? Mislím, da sva se takrat dovolj nasmejala. Stara, dobra duša! Samo omeniti ne bi bila smela, da se je tisti svetopisemski slepec potopil sedemkrat v vodo. Bolje je, če se ogibljemo takšnih primerjav, ako ne poznamo dobro besedila. Zdaj...« Garth je nenadoma umolknil.

Jemal je bil eno pismo za drugim v roko in vsakega skrbno otipal, preden ga je položil pred sebe na mizo, in zadel pri tem na zapečateno pismo iz inozemstva. Utihnil je sredi stavka, podržal pismo za trenutek molče v roki in počasi otipal pečat.

Sestra Rožamarija ga je boječe opazovala. Nič ni rekel, položil je samo pismo na stran in segel po drugem. Končno je porinil vsa pisma pred Jano tako, da je bilo zapečateno pismo prav spodaj.

Tako sta začela. Garth si je prižgal cigaro — eno prvih stvari, ki se jih je bil naučil opravljati sam — in začel zadovoljno kaditi. Pepelnik si je pomaknil bliže k sebi.

Sestra Rožamarija je vzela prvo pismo, prebrala besedilo na poštnem žigu in opisala rokopis na ovoju. Garth je ugibal, kdo bi ga bil utegnil pisati, in je bil zelo vesel, če je uganil. Pisma so bila bolj ali manj zanimiva, oglašali so se prijatelji, dve ali tri dame iz njegovega poznanstva, ki so želeli priti na Gleneesh, brž ko bi gospod Dalmain bil pripravljen na obiske, eno je bilo iz zavoda za slepe s prošnjo za podporo, in še ta ali ona poslovna drobnjav.

Sestri Rožimariji je zadržala roka, ko je segla po zadnjem pismu. Zdajci je Garth urno zavihtel

roko in spretno vrgel ogorek cigare skozi okno, se naslonil nazaj in si zasenčil obraz z dlanjo.

»Ali sem dobro meril?« je vprašal.

»Prav dobro, gospod Dalmain,« je odgovorila. »Pismo nosi egiptovski žig in prihaja iz Kaira. Zapečateno je z rdečim voskom in grb na pečatu je šlem s spuščnim naličnikom.«

»In pisava?« je vprašal Garth mehanično in zelo mirno.

»Je precej drzna in razločna, brez zavitin in okraskov. Naslov je pisan s prirezanim peresom.«

Sestra Rožamarija se je odkašljala; glas ji je domala odpovedal. Odprla je pismo, ga razgrnila in rekla:

»Podpis se glasi ‚Jana Champion‘.«

»Preberite mi ga, prosim,« je rekel Garth mirno.

»Ljubi Dal!

Kaj naj vam pišem? Ako bi bila pri vas, bi vam imela pač dosti povedati, toda pisanje se mi v teh razmerah zdi skoro nekaj nemogočega

Vem, da je nesreča, ki vas je doletela, za vas težja, kakor bi bila za kogarkoli od nas. Toda vi ste tudi bolj hrabri in preboleli jo boste, in spet vam bo življenje lepo in znali boste napraviti lepega tudi drugim. Zame ni bilo lepo nikoli, dokler me niste vi v Overdenu in pozneje v Shenstonu naučili, da sem začela spoznavati njegovo lepoto. Odslej sem pri vsakem sončnem vzhodu in vsakem sončnem zahodu, pri pogledu na modrozeleno valove Atlantskega oceana, na škrlatne gorske vrhove, na penasto Niagaro, na japonske črešnje v cvetju, na zlate egiptovske puščave — skratka povsod, kjer sem zagledala kaj lepega, mislila na vas in umela iz vašega pouka vse bolj ceniti. O Dal, kako rada bi prišla k vam in vam vse opisala in vam dala gledati po mojih očeh; in govorila bi o tem in obzorje bi se mi širilo, da bi dojemala še vse globlje.

Kakor čujem, ne sprejemate obiskov. Ali ne bi smela veljati zame izjema?

Pri veliki piramidi sem bila, ko sem slišala o vaši nesreči. Sedela sem po večerji pred hotelom in se vdajala spominom, ki jih je budila v meni mesečina. Prav ko sem se bila odločila opustiti vožnjo po Nilu navzgor, vrniti se naravnost domov in vas v pismu prositi, ali me bi hoteli obiskati, se je pojavil general Loraine s časnikom in pismom in...

Ali bi bili prišli k meni, Garth?

In zdaj, prijatelj, zdaj ko ne morete vi priti k meni, ali smem jaz priti k vam? Recite samo besedico: Pridite, in tisti hip se odpravim na pot, pa naj me zateče dovoljenje kjerkoli na svetu. Ko boste prejeli moje pismo, ne bom več v Egiptu — ne ozirajte se zato na poštni žig. Brzovjavite ali pišite mi na tetin naslov v Londonu. Vsa moja pisma prihajajo tja in jih prejeman od tam neodprta.

Dovolite, da pridem! In, o verjemite mi, da vem, kako je to za vas težko! A Bog vas bo podprl s svojo pomočjo.

Verjemite mi, da sem — bolj ko morem tu zapisati — vaša

Jana Champion.<

Garth je vzel roko z obraza in dejal:

>Ako niste preutrjeni, sestra, bi vam rad odgovor na to pismo takoj narekoval, dokler mi je vsebina še živo v spominu. Ali imate pri sebi papir? Hvala! Ali smem pričeti?

Draga gospodična Champion!

Vaše dobro, sočutno pismo me je globoko ganilo... Izpričali ste mi z njim svojo veliko prijaznost, da ste mi pisali tako od daleč iz krajev, ki so pač takšni, da bi izlahka odvrnili vašo pozornost od prijateljev v domovini.<

Nastopil je dolg odmor. Sestra Rožamarija Gray je čakala s peresom v roki in upala, da se burno utripanje njenega srca čuje onstran mize pač manj ko tostran.

»Veseli me, da se niste odrekli vožnje po Nilu — toda —«

Zgodnja čebela je pribrenčala mimo okna, drugače je bilo v sobi mrtvaško tiho.

»— toda, če bi mi bili pisali, naj pridem, bi bil gotovo tudi storil.«

In spet je nastal odmor; potem je narekoval Garth mirno dalje:

»S svojim predlogom, da bi me obiskali, dokazujete, kako zelo ste dobri, toda —«

Sestri Rožimariji je zdrknilo pero iz roke in iz ust ji je ušel vzklík: »O prosim, gospod Dalmain, dovolite ji, naj pride!«

Garth je začuden okrenil glavo proti njej in dejal z glasom, ki ni trpel ugovora:

»Ne želim tega!«

»Pomislite, kako težko jo bo zadelo, ko bo brala, da ne sme pomagati svojemu prijatelju v sili!«

»Samo srčna dobrotá vas priganja, da tako govorite, gospodična Gray. Gospodična Champion je moja stara znanka, in bi bila žalostna, če bi me videla takega, kakršen sem sedaj.«

»Očitno ne smatra tega za žrtev,« je ugovarjala sestra Rožamarija. »Ah, ali ne umete nič brati med vrsticami? Ali pa more žensko pismo prav razumeti samo žensko srce? Ali vam ga smem prebrati še enkrat?«

Garthovo čelo se je zamračilo, in rekel je strogo:

»Morda ste pismo res prav razumeli, toda prav ni, da o tem govorite. Čutiti moram, da smem svoji tajnici narekovati pisma, ne da bi ji moral pojasnjevati vsebino.«

»Prosim, da mi oprostite, gospod Dalmain,« je rekla sestra Rožamarija ponižno. »Pregrešila sem se.«

Garth je stegnil roko čez mizo in jo pustil za trenutek počivati na njej; toda nobena druga roka ni segla po njegovi.

»Nič si ne ženite k srcu te stvari, moja dobra mala vodnica,« se je nasmehnil na svoj prikupni način. »Vaši nasveti so zame odločilni navadno v vseh stvareh, samo ne v tem primeru. In zdaj končajva! Kje sva ostala?«

»S svojim predlogom, da bi me obiskali, dokazujete, kako zelo ste dobri, toda —«, je odgovorila sestra Rožamarija komaj slišno.

»Prav; v resnici ravna dobrotno! Kako zelo, moreva vedeti samo midva, ona in jaz! Dalje torej: — toda sedaj ne sprejemam nobenih obiskov in jih tudi za naprej ne želim, dokler si ne bom toliko opomogel, da ne bo pri tem mučno ne gostu ne meni. Čez poletje se bom skušal stopnjo za stopnjo živeti v svoj novi položaj, kar storim najbolje v popolni samoti. Uverjen sem, da bodo moji prijatelji to željo upoštevali. Pri sebi imam bolniško sestro, ki mi pomaga z največjo ljubeznivostjo in potrpežljivostjo — Čakajte malo. Tega rajši ne bom rekel. Utegnila bi krivo razumeti. Ali ste morda že zapisali? Ne! Katera je bila zadnja beseda? Da — ,upoštevali'. Pika. Zdaj dovolite, da pomislim.«

Garth si je zakril z dlanjo obraz in se zamislil.

Sestra Rožamarija je čakala. Z desnico je držala pero, levico si je pritiskala na srce. Oči so ji z nepopisno nežnostjo počivale na njegovi sklonjeni glavi.

Zdaj jo je dvignil:

»Vaš resnično vdani

Garth Dalmain.«

Doktor Rob pride na pomoč

Nekoliko zadušljivi molk, ki je sledil po Garthovih besedah v pismu, je pretrgal s svojim prihodom doktor Rob.

»Oho,« je zaklical veselo, »kdo je pa danes bolnik, gospod ali dama? Nobeden, če vidim prav. Oba sta videti tako zdrava, da se mora zdravnik osramočen umakniti. Zunaj je pomlad, tu poletje,« je besedil, vtem ko se je sam spraševal, zakaj sta oba obraza pred njim tako bleda in je v sobi tako zagatno. »Flanelasta obleka,« je nadaljeval, »budi spomine na vožnjo s čolni in na piknike, in sestra Gray je zamenjala svojo toplo zimsko obleko z lahko pomladno. Dobro se vam prileže, toda pazite, da se ne prehladite, in jejte obilno! V našem ostrem zraku se moramo pošteno hraniti, in vi ste zadnji čas nekoliko shujšali. Le preveč tenko in majhno tudi ni lepo.«

»Zakaj dražite gospodično Gray vedno radi njene postave, doktor?« se je skoro vznejevoljil Dalmain. »Uverjen sem, da ni tako majhna in suha, da bi zbujala pozornost.«

»Ako vam je ljubše, jo bom zanaprej dražil z njeno velikostjo,« je dejal zdravnik in navihano pomežiknil proti Jani, ki je v vsej svoji obilnosti stala pri oknu in grajaje motrila malega Škota.

»Najljubše bi mi bilo, da bi nikoli ne cikali na njeno postavo,« je dejal Garth malo osorno, toda dostavil takoj prijazneje: »Veste, meni je gospodična Gray ljuba, zvesta vodnica! Sprva sem si skušal ustvariti o njej neko podobo, a se mi ni hotelo prav posrečiti — in tako se omejujem zdaj na to, da se okoriščam z njenimi prekrasnimi lastnostmi, opuščam pa vse, česar si vendar ne morem prav predstaviti. Ali niste še nikoli pomislili, da je ona edina oseba, ki se giblje neprestano v moji bližini, pa je še vendar nikdar nisem videl; čujem samo njen glas, a ne morem

mu dati postave. Sčasoma se bo nabralo gotovo več takih glasov, za sedaj je njen edini.«

Doktor Rob je zasledil medtem pismo s tujim žigom.

»Oho,« je zaklical, »piramide? Egiptovski žig? Zanimivo. Ali imate tudi tam doli prijatelje, gospod Dalmain?«

»Pismo je iz Kaira,« je odgovoril Garth, »mislim pa, da je pisateljica — gospodična Champion — zdaj že nekje drugje.«

Doktor Rob si je začel sukati brke in zamišljeno strmeti v pismo. »Champion?« je ponovil. »Ime ni posebno razširjeno. Ali je dopisnica nazadnje celo gospodična Jana Champion?«

»Prav ona mi piše,« je osupnil Garth. »Ali poznate to damo?« In glas mu je zadrhtel.

»Seveda,« je dejal zdravnik počasi in preudarno. »Poznam njen obraz in glas, njeno postavo in njen značaj. Vem, kakšna je doma, in kakšna daleč proč od svoje domovine. Videl sem jo v ognju, česar ne more o sebi trditi mnogo njenih znancev. Enega pa doslej nisem poznal — njene pisave. Ali si smem nekoliko bliže ogledati to kuverto?«

Drzni mali Škot se je obrnil vprašujoče proti oknu, kjer je stala sestra Rožamarija, toda njegovo premeteno zročje oko je zagledalo samo širok moder hrbet. Sestra Rožamarija je bila menda vsa zatopljena samo v razgled tam zunaj. Zato se je zdravnik obrnil spet h Garthu, ki je molče prikimal; na obrazu se mu je očitno bralo, da bi rad čul še več, ne da bi mu bilo treba spraševati.

Doktor Mackenzie je segel po kuverti in pazno motril pisavo. »Da, prav značilna je — jasna in odločna kakor oseba sama. Da, da, mladi moj prijatelj, to je redka ženska, in če je vaša prijateljica, utegnete ob njej zlahka pogrešati marsikaj drugega.«

Garthova bleda, shujšana lica je zalila rahla rdečica. Kako pogosto je koprnel, da bi v svoji trdi temi

čul le besedo o njej, ki se je gibala v življenju luči. In stari Rob bi mu bil mogel praviti o njej, če bi bil on le vedel, da jo pozna. Proti Brandu je moral biti zelo oprezen, da ne bi izdal svoje in njene skrivnosti; pred Robom in sestro Rožomarijo se mu ni bilo treba tajiti.

»Kdaj in kje?« je vprašal.

»O prav rad vam povem svojo in njeno zgodbo, če so vam vojne zgodbe všeč. Z gospodično Jano Champion sem se bil seznanil namreč v vojski, v burski doli v Afriki. Jaz sem služil prostovoljno, da bi si nabiral izkušenj v kirurgiji, ona je bila bolniška strežnica — strežnica pravega izbora — ne izmed tistih, ki s kolonjsko vodo prepojenimi čipkastimi robci otirajo obraze, katere je bil že prej umil sanitejec, in ki najmilostljiveje kramljajo z okrevajočimi, pa se plašno ogibljejo umirajočih in mrtvih. Tega bi Jani res ne mogel nihče očitati, kakor tudi ne drugim sestram v njeni bolnišnici, zakaj gospodična Champion je vodila bolnišnico, in mirno smem reči, da je svoje ljudi znala držati v redu. Zdravniki in sanitajci so jo spoštovali v najvišji meri. In kaj šele ranjenci! Preneki mladenič, ki se je daleč od domovine in svojih ljudi poslavljal tam doli od življenja, je umrl z nasmehom na ustnicah in z občutkom, da bdi nad njim materino oko, ker so ga objemale roke gospodične Champion in mu je glava počivala na njenem srcu. Nikoli ne bom pozabil, kako je znala govoriti z ubogimi fanti. Kdor bi jo slišal oštevaty može in žene, ki so zanemarjali svoje delo, in bi jo hip nato čul govoriti s težko ranjenim vojakom, bi skoro svojim ušesom ne mogel verjeti. Njeno široko, ljubezni polno srce je moralo pač dostikrat krvaveti, toda bila je vedno pogumna in vesela. Samo enkrat jo je premagalo. Ko je namreč nekoč držala med operacijo čisto mladega fanta v rokah; z zadnjimi sredstvi so mu skušali rešiti življenje. Ko se je pa izkazalo, da je vse zaman in je vojak obležal pred njo

nezavesten, se ni mogla več obvladovati: ‚O doktor... saj je skoro še otrok, in takšno trpljenje in takšna smrt!‘

S temi besedami ga je pritisnila nase in se razjokala nad njim, kakor se ne bi njegova lastna mati. Ganilo je najtrša srca. Ali, kakor sem dejal, to je edini meni znani primer, da je gospodična Champion obnemogla.«

Garth si je zakril z roko obraz. Napol dogorela cigara mu je padla na tla, ne da bi opazil. Roko, s katero jo je bil držal, je krčevito stiskal v pest na kolnih. Sestra Rožamarija je slonela pri oknu, in oči so ji zaskrbljeno počivale na Garthu.

›Jaz sem prehajal iz kraja v kraj,‹ je nadaljeval doktor Rob, ›in nisem dobil prilike, da bi kaj prida govoril z gospodično. Nekoč sem moral v mesto po novo zalogo kloroforma. Ko sem se mudil v dvorani, sem videl gospodično Champion klečati ob možu, ki mu je bila zadnja ura. Trudila se je, da bi mu olajšala bolečine, in ga je obenem prijazno tolažila. Nenadoma je zahreščalo, potem še enkrat, in gospodično Champion in njenega bolnika je zasul omet in treščevje! Sovražnikova granata je udarila na streho prav nad njunima glavama! Mož se je vzel in zakričal od strahu. Kdo bi zameril revežu? Umiral je in še morfij je doprinesel svoje. Gospodična Champion je pa komaj trenila z očmi. ‚Lezite spet mirno nazaj, dragi‘, mu je prigovarjala. ‚Ne tu‘, je ihtel on. ‚Dobro‘, je odvrnila, ‚zanesemo vas kam drugam‘. S temi besedami se je obrnila in me zapazila. Oblečen sem bil tako, da Bog pomagaj, in vrh tega na debelo zaprašen od temena do nog. ‚Pridite sem, seržant!‘ je rekla. ‚Pomagajte mi nekoliko. Ubogi fant se ne sme še enkrat prestrašiti!‘ To so bile edine besede, ki so veljale granati. Ni čuda, da so jo možje skoro oboževali! Zanesla sva umirajočega po hodniku v lično izbico in ga položila na udobno postelj. Začudil sem se; bila je njena postelj. Gospodična je pa rekla: ‚Preden jo bom po-

trebovala, ne bo več živel.' To imenujem pogum. Kmalu po tem dogodku sem se vrnil domov in se nisva tam doli več videla.«

Garth je dvignil glavo: »In tudi doma je niste več srečali?«

»Pač,« je odvrnil doktor Rob, »videla sva se še, a se me ni več spominjala. Kako tudi? V vojski sem nosil uniformo, pa ne zdravniške, temveč seržantsko, tudi bril se nisem, saj nisem nikoli utegnil. — A zdaj mi dovolite, da se poslovim. Marjeta pravi, da bi me rada nekaj vprašala zaradi želodca, češ da ji nagaja.«

»Gospod doktor,« se je oglasila zdaj tihó Rožamarija, »tudi jaz bi rada spregovorila z vami nekaj besed, v obednici prosim, takoj pridem za vami. Saj smem, gospod Dalmain?«

Ko je prišla Jana v obednico, je stal doktor Mackenzie kakor pri prvem njunem srečanju na preprogi pred levo.

Z razprostrtima rokama mu je stopila nasproti. »Ah, ljubi, dragi, stari seržant! Vsega je kriva vaša strašna uniforma takrat, kakor je mojih težav sedaj krivo ime druge ženske. Poznali ste me torej ves ta čas, od prvega trenutka?«

»Da, od prvega trenutka,« je odvrnil zdravnik.

»In zakaj mi tega niste povedali?«

»Ker sem sklepal, da ne prihajate sem pod izmišljenim imenom brez tehtnih vzrokov, in me stvar prav za prav ni nič brigala.«

»Nu prav, toda zakaj ste sedaj izpustili mačko iz vreče?«

Doktor Rob ji je položil roko na ramo in dejal: »Jaz sem že star lisjak, moja draga, in uganem nekatere stvari, ne da bi moral čakati na dolga razkladanja. Dovolj se vam pozna živčna napetost, ki jo prestajate. Tajiti se morate ne samo proti bolniku, temveč tudi proti nam vsem. Vedel sem, da vam bo laže, ako boste v svoji stiski imeli nekoga, ob katerem bi vsaj kdaj pa kdaj mogli biti vi sami. Ko

sem torej danes opazil, da ste mu pisali odtod, in pismo poslali zaradi poštnega žiga v Kairo, da ste potem čakali dan za dnem, kdaj se bo vrnilo, in ste ga sami prebrali in si sami morali odgovoriti — vajina obraza sta mi dokazovala, da je bil odgovor neugoden — se mi je zdelo primerno, da se vam razodenem in vam pomagam, kolikor se pač dá.«

Jana ga je hvaležno pogledala. Govoriti ni mogla.

»In zdaj mi povejte,« je nadaljeval doktor Rob, »zakaj se vas mladi mož tako trdovratno brani?«

»Ah, doktor,« je odvrnila Jana, »ne zaupa mi, in sama sem tega kriva. Ko se pogovorite z Marjeto, vas pospremim skozi park in vam povem, kaj je zavalilo to oviro med naju. Dobro poznate človeka in človeško srce, pa mi boste morda mogli modro svetovati, kako naj se oba z Garthom srečno rešiva iz te zagate; kajti resnično sva kakor zaprta med Migdolom in morjem.«

Ko je Jana krenila čez vežo, da bi šla po klobuk, jo je nenadoma obšla tiha skrb za Gartha. Kaj, če mu Robovo pripovedovanje ni seglo preveč do srca in ga čez mero razburilo? Ne sme odhajati iz hiše, dokler se ne uveri, da se počuti dobro. In vendar jo je plašilo, da bi silila k njemu prav sedaj, ko gotovo želi biti sam.

V svoji skrbi je storila Jana nekaj, kar bi ji sicer nikoli ne kanilo v glavo. Odprla je vrata na ploščad in se neslišno zmuznila okoli hiše do odprtega knjižničnega okna. Nekoliko jo je plašilo, da se tako krade v njegovo bližino, a potolažila se je z izredno okolnostjo.

Jana je pogledala v sobo. Garth je sedel po strani na stolu in zakrivajoč si z rokami obraz ihtel, kakor je bila včasi čula ihteti može, ki so brez glasu prestajali najhujše operacije in jih je bolečina premogla šele potem.

»Moja žena, moja žena, moja žena!« se je trgalo vedno znova z njegovih ustnic.

Jana se je spet tiho splazila proč. Kako je to zmogla, sama ni vedela. Toda neki notranji glas jo je svaril, naj se ne izdaja, ker bo sicer vse izgubljeno. Deryckove besede so ji zazvenele v ušesih: »Ako vam je njegova in vaša sreča res pri srcu...«

Razen tega ne bo trajalo dolgo. Prav po tem viharju mora pri mirnem preudarku prevladati v njem zavest, da jo neobhodno potrebuje. Pismo je napisano, pa še ni odšlo, gotovo bo potem narekoval novo. Prosil jo bo, naj pride — in v naslednjem hipu se mu bo privila v objem.

Jana je zato neslišno odšla. Ko je bila pospremila doktorja Roba in se uro pozneje vrnila v hišo, je našla Gartha pri oknu; stal je tam in prisluškoval neštevilnim glasovom zunaj, ki jih je zdaj že znal razlikovati. Ko je stopila v sobo, se je obrnil proti njej in rekel prijazno: »Ali je bilo lepo v gozdu? Simpson mora tudi mene odvesti po jedi tja ven. Medtem bi pa mogla dokončati najino delo, ako niste preutrujeni, gospodična Gray.«

Kmalu so bila pisma napisana. Tedaj je opazila Jana, da njeno pismo nanjo še vedno leži na mizi; samo znamko je bilo še treba pritisniti na kuverto. Za hip ni vedela, kaj bi. Končno je vprašala:

»In kaj bo s pismom za gospodično Champion? Ali ga naj odpošljem, kakor je?«

»Seveda,« je odvrnil Garth. »Ali pa še ni končano?«

»Menila sem,« je rekla Jana boječe, »morda boste po pripovedovanju doktorja Roba...«

»Doktorjeva zgodba nima z odgovorom v pismu nobene zveze,« je dejal Garth zelo odločno, toda dostavil takoj prijazneje: »Spomnila me je samo...«

»Na kaj?« je vprašala Jana, ker je obmolknil, in si pritisnila roko na srce.

»Spomnila me je samo, kako sijajna ženska je gospodična Champion,« je odgovoril Garth Dalmain in puhnil moder oblak cigarnega dima v zrak.

Ko je Deryck Brand na mali zapuščeni postaji stopil iz železniškega voza, je s precejšno gotovostjo pričakoval, da bo našel tam Jano. Pa kakor tudi se je razgledoval na vse strani, ni opazil drugega ko svoj kovčeg, ki ja sameval na tleh, ob koncu vlaka, kjer so ga iztovorili. Iz postajnega poslopja je prišel uslužbenec, en sam.

Nihče ni izstopil. in videti ni bilo nobene druge prtljage. Sprevodnik se je vzel spet v svoj voz, dočim se je začel vlak počasi premikati.

Stari vratar si je pred jutrnjimi žarki zasenčil oči in gledal za vlakom, ki se je krivil na ovinku in po malem izginjal; nato se je mož leno nameril proti kovčegu. Ko je Deryck Brand videl, da bo na ta način še dolgo trajalo, preden bo imel svojo prtljago v rokah, je rekel: »No, ali bo kmalu?«

»Kako izvolite?« je menil vratar.

»Svoj kovčeg bi rad!«

»Mar je to vaš kovčeg?«

»Moj, seveda! In lahko bi se že odpeljal, če bi se malo podvzivali.«

»Grem po cizo,« je dejal vratar preudarno. Toda ko se je vrnil s svojo cizo, so drveli zdravnik, kovčeg in avto že daleč tam po cesti.

Mož si je spet zasenčil oči, pogledal po cesti in menil pri sebi: »Bo menda že njegov kovčeg, ka-li.« Potem se je vrnil k svoji ovseni kaši.

Medtem je brzel avto z zdravnikom proti Gle-neeshu. Deryck je komaj čakal, da bi se sestal z Jano in čul, kako so se stvari v zadnjih dneh razvile. Da je ni bilo na postaji, ga je nekoliko skrbelo. Poznal je Jano in je zato sklepal, da bo prišla ponj in se pogovorila z njim na samem, preden bi došel v grad. Morda ni kaj v redu?

Naposled je ugledal grad in njegove stolpiče. Avto je zavozil vkreber in se ustavil pred poslopjem.

Med vežnimi vrati je sprejel Derycka Simpson.

»Gospod Dalmain je v knjižnici, sir Deryck,« je rekel, in zdravnik je vedno bolj se čudeč odšel za njim.

Garth se je dvignil s svojega stola in stopil gostu z iztegnjeno desnico ter smehljam v obrazu nasproti. Bližal se mu je tako trden v korak in tako naravnost, da je moral Deryck pogledati v njegove ugasle oči in se prepričati, da je veseli, okretni mladi mož pred njim resnično tisti slepec, ki mu je zbuval pri prvem obisku toliko sočutja. Šele sedaj je opazil rjavo svileno vrvico, napeljano od Garthovega stola do vrat; Dalmainova levica je rahlo drsela po njej, ko je šel svojemu gostu nasproti.

Zdravnik mu je segel v roko in jo prisrčno stisnil:

»Kako čudovita sprememba, moj ljubi mladi prijatelj!«

»Kajne?« je odgovoril Garth veselo. »In vse je delo izvrstne male strežnice, ki ste mi jo bili poslali. Odlična je, da bolj biti ni mogoče.« Medtem je dospel spet do svojega sedeža, in ne da bi dosti tipal okoli, porinil proti zdravniku stol, kjer je navadno sedela Jana. »Tudi to je njena misel,« je nadaljeval in izpustil vrvico, vendar tako, da je obvisela na stolu in jo je mogel poljubno spet potegniti k sebi. »Ena teh vrvic me pripelje h klavirju, druga k oknu. Kako bi ju neki vi razpoznali eno od druge, doktor?«

»Po barvah,« je odvrnil doktor Brand. »Ena je rjava, druga je višnjeva in tretja oranžna.«

»Tako da! Vi jih razločujete po barvah, jaz pa po neznatno različni debelosti in po tem, kako so spletene. Oko tega ne opazi, jaz pa takoj čutim razloček. Tudi raznobarvne in prav takšne vrvice je izbrala samo zato, ker je v svojem bistrem rahločutju takoj doumela, kako ljubim harmonijo barv, četudi jih ne vidim.«

»Povedali niste, kdo je izbral,« je rekel zdravnik.

»Menda mislite sestro Rožomarijo Gray. Veseli me, da se je tako dobro obnesla.«

»Dobro obnesla!« je vzkliknil Garth. »S tem ste

rekli mnogo premalo. Samo njej gre vsa hvala, da sem na novo oživel. Sram me je, če pomislim, kako sem bil obupan, ko ste bili prvič tu pri meni, doktor. Gotovo ste me imeli za resničnega norca in figamoža.«

»Ne za tega ne za onega, moj dragi,« je odgovoril Deryck. »Bili ste sredi boja, kakršen je usojen le malokateremu človeku. Hvala Bogu, da ste ga tako zmagovito dobojevali!«

»Hvala gre po večini vam, doktor, in še bolj sestri Rožimariji Gray. Želel bi, da bi bila tu in bi jo mogli videti. Žal mi je, da je odšla.«

»Odšla? J... prav zdaj?« je vzkliknil doktor Brand tako presenečen, da bi se bil domala izdal.

»Da, odšla je sinoči na neke obiske tu v sosedstvu,« je odgovoril Garth. »V ponedeljek se vrne. Zdi se, da si je želela malo spremembe, in ker je vedela, da boste vi pri meni, je menila, da je to najbolj ugoden trenutek za odmor. Sicer pa ravnate zelo ljubeznivo in prijazno, ker se niste ustrašili dolgega pota in ste me obiskali v moji samoti. Pri tako zelo zaposlenem možu pomeni to izredno dosti. Hvala vam!«

»Zaradi moje prijaznosti ni take sile,« je menil zdravnik. »Četudi sem prišel predvsem zaradi vas, imam vendar še neki drug opravke tu v sosedstvu. Tako si vam ni treba delati preveč skrbi, češ po nepotrebem ga nadlegujem.«

»Hvala,« je odvrnil Garth. »To me nekoliko tolaži, ne da bi zmanjševalo vašo dobroto. A zdaj vas ne smem dlje zadrževati, gotovo ste lačni. Žal mi je, Brand« — Garth je zardel ko mlado dekle in se za hip obotavljal — »zelo mi je žal, da vam zaradi odsotnosti gospodične Gray ne bo mogel nihče delati pri obedih družbe. Jaz jem sam zase. Niti pojmiti ne morete, kako je strašno, če moram iskati jedi po vsem krožniku in nikdar za gotovo ne vem, ali ni padlo kaj na prt ali na obleko, ko brodim s priborom sem in tja.«

»Ne, tega si ne morem predstavljati,« je dejal

zdravnik, »kakor si ne more nihče, ki nima lastnih bridkih izkušenj. Ali kako to, da vam je za strežaja pri jedi bolj pogodu Simpson nego sestra Rožamarija Gray?«

Garth Dalmaine je spet temno zardel. »Veste, Simpson me brije, oblači in vodi na sprehod, in če mi to tudi ni lahko, se vendar počasi tej strežbi privajam. Rekel bi lahko: Simpson mi nadomešča telesno, gospodična pa duhovno oko. Simpsonova roka je edina, po kateri morem seči v svoji temi — zakaj, pomislite le — gospodična Gray se me ni še nikoli dotaknila, niti toliko, da bi mi segla v roko. In zelo sem ji za to hvaležen. Pozneje kdaj vam povem, zakaj — če smem. S tem se mi tako rekoč nikoli ne utelesi in dojem imam, ko da je ona samo glas, ki me ravna — in to čudovito prijazen, dobrotljiv glas.«

Garth je pozvonil Simpsonu.

»Odvedite gospoda Derycka v njegovo sobo in mu postrezite. Ko bo vse opravljeno, bi odšel jaz rad malo na sprehod. In potem sem ves vaš, Brand. Nočem pa vas nič nadlegovati, če bi se želeli odpočiti ali porabiti kako drugače čas zase.«

Pri zajtrku in še potem je zdravnik razglabljal, kaj neki se je moglo zgoditi Jani, da je tako nepričakovano odšla. Tedaj je s skrivnostnim obrazom stopila v sobo stara Marjeta. Brand jo je pohvalil zaradi okusnega zajtrka in jo vprašal, kako kuha kavo, da je tako izvrstna.

»Ta kuha ima svoje muhe,« je odvrnila oskrbnica in dostavila: »Ali ne bi bili tako dobri, gospod doktor, in bi šli z mano — tiho, kolikor mogoče?«

»Čisto tiho,« je ponovila, ko sta šla čez vežo. Nekaj stopnic više se je obrnila in zašepetala proti Derycku: »Ni toliko važno, v čem, nego kako jo pripravljate.« In po nekaj nadaljnjih stopnicah se je spet okrenila ter nadaljevala: »Vse je odvisno od besedice p r a v k a r,« potem je šla naprej, da bi vrh stopnic sopihajoč dostavila: »Pravkar pražena — prav-

kar zmleta — v pravkar zavreli vodi —« Nato je zavila v temen hodnik z debelimi tekači na tleh ter starinskim orožjem in podobami pradedov po stenah.

»Kam pa greva prav za prav, mati Marjeta?« je vprašal zdravnik, ko je z drobnimi koraki tekla malo pred njim.

»Boste že videli, ko prideva tja,« je menila skrivnostno. »Toda nikoli ne sme priti v stik s pločevino ali čim podobnim, gospod doktor. Denite jo v lončeno posodo, nalijte nanjo vrele vode, pomešajte z leseno žlico, odstavite jo za deset minut na hladno ognjišče, da se usede — nato jo nalijte. Lahko se mirno zanesete, da bo potem čista in močna. Že njen vonj sam je velik užitek. Toda, kakor sem rekla, skrivnost je v besedici: pravkar, pravkar, pravkar.«

Starka je zdaj obstala pred nekimi vrati na koncu hodnika, rahlo potrkala, pri tem s svojimi zvestimi očmi preseče pogledala zdravnika ter rekla: »Kajne, na leseno žlico ne boste pozabili, gospod Deryck?«

Zdravnik se je ozrl v njen prijazni stari obraz in odgovoril resno: »Ne, mati Marjeta, prav zares ne bom pozabil.« Tedaj je starka pritisnila na kljuko in zašepetala skozi polodprta vrata v sobo: »Gospod Deryck je tu, gospodična Gray.« In zdravnik je stopil v domače udobno sobico.

V odprti peči je veselo plapolal ogenj, pred njim je sedela Jana na stolu z visokim naslonilom.

»O Deryck,« je vzkliknila z izrazom velike hvaležnosti v glasu, »ali ste res vi? Stopite le brž v sobo in zaprite vrata. Ali sva sama? Dajte mi roko, drugače moram nerodno tipati okoli, da vas najdem.«

V hipu je bil zdravnik pri levi. Tam se je pri velikem naslanjaču zgrudil na kolena, objel nasproti mu stegnjene Janine roke v svoje dlani in zaklical: »Jeanetta! Jeanetta!« Kar je videl, mu je seglo globoko v srce.

Jana je imela trdo zavezane oči. Njena velika,

močna postava, sedeča tako sama zase in brez posla v svetli izbi, je bila v svoji nemoči čudno pretresljiva.

»Jeanetta,« je dejal naposled. »To naj bi bil vaš odmor?«

»Za spremembo sem za nekaj časa odšla v kraljestvo slepih,« je odgovorila Jana. »Nisem mogla drugače, Deryck. Ako mu hočem resnično pomagati, moram natanko vedeti, kaj se pravi biti slep — vse do najmanjših podrobnosti. Nikoli nisem bila prav močna v dojemljivosti za položaj drugega človeka. On pa nikoli ne toži in ne razklada, kaj je zanj najtežje. In tako moram z izkustvom najti vse sama. Stara Marjeta in Simpson sta mi zaveznika. Simpson pazi, da ne trčiva kje z Garthom skupaj, pri dveh slepcih bi se utegnilo to kaj lahko pripetiti. Marjeta mi pomaga pri vsem, česar ne morem sama, o Deryck, niti misliti si ne morete, koliko je tega. In ta strašna, strašna tema — ta grozni občutek, kakor da visi človeku pred očmi temen zastor ali celo debel zid, ali kakor da se pogreza v črno noč! In iz noči prihajajo glasovi. Če so močni, bobnijo kakor udarci kladiva na glavo, če šepetajo nerazločno, si ves iz sebe, ker ne veš in ne vidiš, čemu tako: Morda držijo ljudje kaj med zobmi ali pa sklonjeni iščejo kaj pod posteljo. Ker si stvari ne moreš sam razlagati, je tako strašno mučno, ako je glas zdaj takšen, in potem spet drugačen. Ah, in šele, kadar se zjutraj zbudiš — vedno v isti temi, ki si v njej prebil noč! Okusila sem to šele enkrat, kajti sinoči sem si zavezala oči, vendar vas zagotavljam, Deryck, da se bojim že za jutri. In zdaj pomislite, kako mora biti, če se zbujaš tako jutro za jutrom, in veš, da ne boš nikdar več ugledal sončne svetlobe. In potem pri jedi...«

»Kako? Ali imate zavezane oči tudi med jedjo?« je vzkliknil zdravnik hripavo.

»Seveda,« je odvrnila Jana. »Ne morete si misliti, kako se čuti človek ponižanega, če nesmiselno lovi jed po vsem krožniku in nazadnje dožene, da je leži

nekaj na prtu; ali pa, kadar natanko veš, da si imel še nekje pred sabo grižljaj mesa, in ga potem najdeš na krilu. Ne čudim se več, da me moj ubogi Garth ne pusti jesti z njim. A odslej bo gotovo dovolil, ker vem, kako mu moram pomagati, da ne bo prišel v zadrego. Vidite, Deryck, nisem mogla drugače!«

»Da,« je odgovoril zdravnik mirno, »niste mogli drugače.« Mišice na obrazu so se mu zdrznile. »Po tem, kar ste, niste mogli drugače.«

»Veseli me, da sprevidite to tudi vi, Deryck. Bala sem se, da me boste ošteli, češ da sem neumna in domišljjava. Tudi se je moralo zgoditi zdaj, če sploh kdaj, ker upam — ako mi z vašo pomočjo odpusti — da ga ne bom nikoli več zapustila, pa naj bi bilo tudi le za kak dan.«

Bilo je dobro, da je bila Jana v tem hipu slepa. Zdravnik je pogoltnil neko besedo in potem rekel: »Menite? Toda če zgubim potrpljenje z Dalmainom, vama moj obisk ne bo prinesel kaj prida koristi. A zdaj še enkrat: ali ne vzamete obveze v resnici nikoli z oči?«

»Samo, kadar se umivam po obrazu. Dve minuti zdržim, da mižim in ne gledam okoli. In danes ponoči me je tako peklo v glavo, da sem se razvezala za kaki dve uri; a preden se je zdanilo, sem se spet prevezala.«

»In hočete ostati tako do jutri?«

Jana se je otožno nasmehnila. Vedela je, kaj nje-govo vprašanje pomenja. Vendar je odgovorila, ne da bi oklevala: »Do jutri zvečer, Deryck.«

»Toda Jeanetta,« je vzkliknil razdraženo, »vendar me boste pogledali, preden odidem? Ali ne gre to že malo predaleč?«

»Ne, ali ne razumete, Deryck, da moram prav zdaj pri vas pretrpeti to, kar bo pač najteže okušal on sam, kadar bodo kdaj pozneje prihajali in odhajali njegovi najdražji prijatelji, ne da bi jih mogel videti? Prav zato, ker mi je tako težko, da vas morem samo

slišati in ne videti, vem, kako dragocena je zame ta izkušnja. Garth mi ne sme kdaj pozneje reči: »Ti si ga vsaj videla, preden je odšel.« Mirno mu bom smela odgovoriti: »Prišel je in se poslovil, moj najboljši prijatelj, in jaz ga nisem videla.«

Zdravnik je stopil k oknu in se zagledal ven. Potem se je nasmehnil in stopil spet k Jani.

»Karkoli ste kdaj delali, ste opravili vsako stvar temeljito,« je dejal. »Polovičarstva ne poznate. Mislim torej, da se moram vdati.«

Jana mu je stegnila roko nasproti: »Prav tako, Deryck — zdaj mi boste pomagali. Toda odkar vas poznam, vas nisem videla še nikdar v takšni nevarnosti, da bi se pokazali sebičnega, kakor danes v tem trenutku.«

»Drugi možje so za nas vedno vprašanje zase,« je odvrnil zdravnik. »Možje smo že po naravi sebični in zahtevamo prvo mesto pri vseh ženskah, do katerih menimo, da imamo kakšno pravico. Tako ravnajo očetje proti svojim hčeram, tako bratje proti sestram, tako prijatelji proti prijateljicam. Če pride vmes kak drug možki, občutimo to kot nekaj grenkega, s čimer se težko sprijaznimo. — A zdaj za nekaj trenutkov zbogom! Pošljem vam Marjeto, da vam bo pomagala pri napravljanju, in vas vabim na kratek sprehod gor v gozdič nad grad. A pazite, da se kam ne zadenete, ali da ne podrete drobne Marjete. Pomislite samo, kaj bi bilo, če bi padli nanjo! Kuha tako izvrstno kavo, da bi je bilo res škoda.«

Stališče moža

Garth Dalmain in doktor Deryck Brand sta sedela v toplo zakurjeni gleneeshki knjižnici, udobno kadila vsak svojo cigaro in bila zatopljena v pogovor. V nadstropju nad njima je v svoji sobici sedela Jana

Champion z zavezanimi očmi ter se vdajala tihim razglabljanjem.

»Ah da,« je pravkar spregovoril Garth. »Rad bi vedel, ali so sestro Rožomarijo Gray v vzgajališču tako naučili, da ne sme segati v roke svojim bolnikom?«

»Kolikor jaz vem, jih tega ne uče,« je odvrnil zdravnik.

»Potem je morala gospodična Gray v nežni rahločutnosti tudi v tem pogledu sama uganiti, kaj mi prija in kaj ne — kajti nikoli mi še ni dala roke, niti se me ni z njo drugače dotaknila.«

»In to vas veseli?« je vprašal zdravnik in puhnil oblaček dima v zrak.

»Da, hvaležen sem ji za to,« je odgovoril Garth resno. »Ne brez vzroka. Tudi zame je bil nekoč čas, ko sem mislil drugače. Toda vidite, Brand, ako je prišel mož v dotiko z roko neke ženske, edine, ki mu je postala ideal, in mu ni ostalo od tega nič drugega ko spomin — spomin, ki mu razsvetljuje strašno temo in ga neizrekljivo tolaži v njegovi bedi, ali se boste še čudili, ako se umika vsakemu dotiku, po katerem bi utegnil ta spomin oslabeti?«

»Razumem,« je dejal zdravnik zamišljeno. »Če tudi tega nisem skusil sam, morem to vendar občutiti. Samo — ne zamerite mi, dragi dečko, — če tista edina, o kateri govorite, živi, bi bilo njeno pravo mesto vendar tu pri vas? Ali ne?«

»Gotovo, popolnoma se strinjam z vami, doktor. Samo to je, da bi mogli prav tako reči: Če je s terase lep razgled, naj ga uživam. Ni kriv razgled, krive so moje oči.«

»Z drugimi besedami,« je menil zdravnik, »če tudi je bila ona tista edina, niste bili vi tisti edini.«

»Da,« je odgovoril Garth trpko in komaj slišno. »Tako je — jaz nisem bil zanjo mož, ampak samo negoden mladič —«

»Ali bolje, sami ste tako mislili,« mu je segel zdravnik v besedo. »V resnici je namreč tisti edini

vedno pravi za ono edino, razen, če ga ni že nekdo drugi prehitel. Samo časa in potrpljenja je včasih treba, da ji to dokažeš.«

Garth se je vzpel in se začuden obrnil proti zdravniku. »To je čudna trditev! — Ali mislite v resnici tako?«

»Iz vsega srca. Če si odmislite denar, zemljo, naslove, pa tudi zunanje čare in razne ozire na sorodnike na primer, in postavite nasproti samo moškega in žensko, tako da more videti eden v dušo drugega, in če pod temi pogoji ženska moža tako prevzame, da iz vse svoje duše vzklikne: ‚Ta je tista edina in nobena druga!‘ — potem pravim, je tudi on zanjo tisti edini. Mora si pa moški toliko upati, da ji to tudi dokaže, zavedati se mora svoje vrednosti. Z a n j pride namreč spoznanje kakor razodetje, v n j e j se začenja le po malem jasni, kakor si utira dan po malem pot iz noči.«

»O Bog,« je zašepetal Garth predse, »tako je res bilo! Duša proti duši — nobenih skrivnosti — nobene bojazni. Na mah se mi je razodelo, da mi jo pošilja Bog za družico — mojo ženo — in poklical sem jo tako. Toda naslednje jutro me je imenovala ona negodnega mladiča, o katerem niti za hip ne more misliti, da bi ga jemala za moža. Kaj pravite na to, Brand?«

»Da je moja podmena popolnoma pravilna. Ne-pojmljiva sreča jo je zagrnila kakor valovi, obup jo je zgrabil, bala se je namreč, da ostaja daleč za svojim idealom, da ga ni vredna, in zbežala je — Eva pred Adamom — da bi se skrila. Ni nespametna moja podmena, nespameten je bil Adam, ki ni pohitel takoj za svojo Evo.«

Garth se je oprijel naslonkov pri stolu in se sklonil naprej. Prvič, odkar je bil pred tremi leti obrnil Jani hrbet in odšel iz shenstonske cerkve, se mu je zdaj pri zdravnikovih besedah zbudil dvom, ali je

takrat pač pravilno presojal položaj. Bil je smrtno-
bled v obraz in čelo mu je orosil mrzel pot.

»O Brand,« je rekel, »usmilite se me, jaz sem slep! In v temi je vse tako drugače, kakor če si ogle-
duješ stvari pri luči.«

Zdravnik se je zamislil in na lice mu je legel izraz kakor pri operaciji, kjer gre za življenje in smrt. Tudi tu je imel dvoje človeških življenj v rokah, in šlo je za to, ali bo njegova roka dovolj trdna in nežna obenem. Ta blede obraz pred njim mu je govoril zadosti razločno o najglobljih dušnih mukah, in kako je bilo Jani v njeni prostovoljni slepoti, si je lahko mislil. Nekaj časa je zamišljeno gledal v ogenj, nato pa spregovoril:

»Četudi ste slepi, Dalmain, ni treba, da bi bili nespametni!«

»Ali sem — ali sem bil nespameten?«

»Kako naj presodim?« je odvrnil zdravnik. »Razložite mi in opišite primer s svojega stališča, šele tako vam morem povedati svojo sodbo.«

Govoril je suhoparno in brez vneme, da ne bi vzbujal v Garthu suma.

Dalmain se je naslonil na stolu nazaj in roka mu je zdrsela čez prsi ter za hip obstala pri žepu v telovniku, kamor je bil shranil neko pismo. Ali sme tvegati in se izpovedati temu preudarnemu možu, da bi mu svetoval v njegovi stiski? Garth je tehtal vprašanje sem in tja. Ali bo znal tako jasno govoriti, da mu bo zdravnik mogel svetovati in vendar ne uganiti, da je Jana tista, za katero gre?«

»Brand,« je rekel, »ako si olajšam srce s svojo izpovedjo pred vami, ali mi obljubite, da ne boste skušali dognati, kdo je bila tista edina?«

Zdravnik se je nasmehnil: »Moj dragi fant, jaz nikoli ne grebem za tajnostmi drugih ljudi, ki žele, da ostane to in to njihova skrivnost. Tak šport mi ne prija, pa mi tudi nič ne koristi. Če osebo poznam, ni treba, da bi jo ugibal, če je ne poznam, bi mi tako

malo prihajalo na um, da bi iztikal za njo, kakor bi mi malo šinilo v glavo, naj vam ukradem denarnico.«

»Hvala,« je odvrnil Garth. »Zaradi mene je sicer vseeno, če bi vedeli. Toda nasproti njej se čutim dolžnega, da se njeno ime ne razve.«

»Brez dvoma,« je rekel zdravnik. »Če se vaša izvoljenka ne mara sama razodeti, naj ostane tudi zame za vedno prikrito, kdo je. In tako, mislim, ni nobene ovire več za vašo izpoved.«

In potem je doktor Brand čul povest, ki mu jo je s svojega stališča pripovedovala že Jana, le s to razliko, da se je Garth v svojem pripovedovanju skrbno izogibal besed, iz katerih bi utegnil doktor Deryck uganiti, o kom govori.

Pri opisu, kako ji je razkril svojo ljubezen, je dejal Garth preprosto: »Povedal sem ji vse,« kar je Branda živo spomnilo na Janine besede za isti prizor: »Tedaj se je zgodilo.« Potem je Garth nadaljeval: »Mislil sem, da me popolnoma razume, in sem moral vendar spoznati, da me ni razumela popolnoma nič, pokazala mi je samo svoje sočutje in dobroto.«

Zdravnik se je nemirno premaknil na svojem stolu.

»Ali ste popolnoma prepričani, da presoimate njeno ravnanje pravično?«

»Popolnoma sem prepričan. Čujte dalje. Imenoval sem jo takrat svojo ženo, za kar sem jo iz vsega srca želel imeti, in jo bom smatral za to, kolikor zadeva mene osebno, do konca svojih dni. Moja odkrita beseda ji je odprla oči, sedaj razumem njeno ravnanje, v tistem hipu ga pa nisem. Odrinila me je od sebe in si izprosila nekaj ur za premislek. Sešla sva se drugi dan v vaški cerkvi. Smatrajte me za bedaka, Brand, toda bil sem tako trdno uverjen o svoji zmagi, da sem jo, ko sva ostala sama v cerkvi, poklical pred oltarne stopnice, kakor bi bil v resnici že njen mož in bi imel pravico veleovati, naj pride k meni.

Prišla je, in ko sem jo poprosil za njen odgovor, do dna duše uverjen, da sva istih misli, mi je rekla: ‚Ne morem se poročiti z negodnim mladičem.‘

Pri zadnjih besedah je bilo, kakor da se je Garthu beseda zataknila v grlu. Obraz si je skrila v dlani. Saj se je zanj takrat končalo vse, kar je bilo poprej.

V sobi je bilo čudno tiho. Garthov mladostni glas je razlil po njej povodenj ljubezni, upanja in hrepenjenja, razkril je do zadnjih kotičkov človeško srce, v katerem je bila prava ljubezen za lepoto ustvarila večno mladost, razkril srce, ki si je ohranilo vzvišene vzore in se ni nikoli igralkalo z lažnim ljubimkanjem, pa je bruhnilo s prirodno silo na dan, ko je doživelo pristno ljubezen.

Zdravnik se je spričo te prirodne sile zgrozil, kakor da bi mu šlo skozi mozeg in kosti. Vedel je, koliko vse hujše je bilo, kakor mu je bil priznal Garth, ki je v svoji plamteči ljubezni najskrbneje pazil, da bi ne padla niti senca na ime njegove izvoljenke. Saj mu je Jana razodela vse in brez slehernega olepšavanja.

Doktor Brand je imel svoje napake, te pa gotovo ne, da bi na dolgo in široko govoril, ako ni vedel nič povedati.

Zato se je samo sklonil naprej, ljubeče položil roko Garthu Dalmainu na ramo in rekel: ›Ubogi dečko, ubogi, stari dečko!‹

Zdravnikova diagnoza

›Torej mu niste povedali svoje sodbe? nič pojasnili? mu pustili njegovo mnenje? O Deryck, in bi mu vendar mogli toliko povedati!‹

V tihoti škotskega nedeljskega dopoldneva sta se bila Jana in doktor Brand skupaj povzpela po stezi, vodeči izpred hišne ploščadi, na grič do jase v smrekovem gozdiču. Doktor je bil odvedel tu Jano na naj-

bolj sončen prostor, in sedla sta na štora, stoječa tam ne daleč vsaksebi. Potem ji je domala besedo za besedo ponovil razgovor, ki se je bil sinoči razpletel med njim in Garthom.

»Ne, nisem mu povedal svoje sodbe. Nič nisem pojasnjeval, temveč ga pustil v njegovi veri, da ga pač niste razumeli, in da vas ni vreden. Ob drugačnem ravnanju bi bilo izgubljeno vse. Kakor ste prav omenili, bi mu bil mogel mnogokaj odvrniti in ga zavriniti, a kdo vé, če se ne bi pozneje tega še bridko kesal!«

»O Deryck,« je vzkliknila Jana in ga ulovila za roko, »kar v glavo mi noče, kakšni ste danes. Ljubeznivi gotovo ne. Najprej ste mi razbičali srce, ko ste mi besedo za besedo ponovili, kaj vam je sinoči povedal Garth, celo tako — čast vašemu spominu! — da ste posneli ob pripovedovanju tudi odtenke njegovega glasu. In zdaj, namesto da bi me potolažili, me niste oprali krivde, in ste me pustili v zagati, kjer sem.«

»Kar se tiče krivde z vaše strani,« je odvrnil Deryck, »ne ugovarjam, v zagati vas pa nisel pustil. Nisem rekel, da nočem danes nič storiti — pravim samo, da sinoči nisem mogel nič opraviti. Težko ranjenega bitja ne moremo jemati v roke in ga v njih obračati, da bi mu raziskovali obisti in jetra. Ko sva si voščila lahko noč, sem mu dejal, da hočem stvar premisliti in mu danes povedati, kaj sodim. Če hočete, vam še povem, kaj sem pri njem doživel. Pogledal sem v najbolj skrito kamrico izredno lepega značaja in se uveril, kakšno gorje more povzročiti v življenju moškega ženska, ki jo ljubi. Zagotavljam vas, sinočnji večer ni bil zame nobena otroška igra. Zbudil sem se danes zjutraj z občutkom, kakor da sem do onemoglega stopen.«

»In kaj menite, kako more biti pri srcu meni?« je otožno vprašala Jana.

»Vedno še mislite, da imate prav vi — vsaj deloma,« je odvrnil zdravnik. »In dokler je tako, vam ne more nihče pomagati. Prebiti se morate tako daleč,

da boste odkrito priznali: ‚Kriva sem jaz‘, in da se boste ponizali do prošnje: ‚Ali mi morete odpustiti?‘

›Toda ravnala sem vendar v najboljši nameri,‹ je rekla Jana. ›Nisem mislila nase, ampak nanj. Bilo bi pač mnogo laže zame, da bi v trenutku zgrabila za srečo in pustila, naj prinese bodočnost, kar hoče!‹

›To ni odkritosrčno, Jeanetta. Mislili ste v prvi vrsti nase. Niste si upali vzeti v račun možnosti, da bi se utegnila sčasoma njegova ljubezen in občudovanje do vas ohladiti in celo povsem izginiti, ter se po tem ravnati. Če stvar dobro preudarim, moram reči, da ni, z izjemo materinske ljubezni, na svetu nobene ženske ljubezni, ki ne bi bila v prvi vrsti samoljubna. Za Dalmaina bi bilo najbolje, če bi mogla njegova nemoč zbuditi v vas materinsko ljubezen — potem bi bilo konec samoljubja!‹

›Ah,‹ je vzkliknila Jana, ›kakor izgubljena tavam v tej strašni temi! Nič ne vidim več jasno, nič se mi ne zdi več prav. Če bi vam mogla pogledati vsaj v vaše prijazne oči, Deryck, bi mi vaš trdi glas ne prizadeval takšnih bolečin!‹

›Pa si snemite prevezo in me pogledjte,‹ je svetoval zdravnik.

›Za ves svet ne!‹ je vzkliknila Jana odločno. ›Mar naj uničim vse, kar sem začela?‹

›Slepota, ki ste si jo naložili sami, Jeanetta, vam napenja živce,‹ je odvrni Deryck. ›Pazite, da vam poizkus ne bo več škodoval ko koristil. Močna sredstva‹

›Tiho,‹ je zašepetala Jana, ›korake čujem.‹

›V gozdu čujemo skoro vedno korake ali kaj podobnega, če le prisluškujemo,‹ je dejal zdravnik, toda govoril je tiho in potem napeto vlekel na uho.

›Čujem Dalove stopinje,‹ je zašepetala Jana. ›O prosim, Deryck, stopite tja na rob in pogledjte dol po stezi.‹

Zdravnik je odšel in se ozrl po poti, po kateri sta bila prišla sem z Jano. Potem se je vrnil na svoj

prostor in rekel: »Prav imate. Sreča nama je mila. Dalmain prihaja s Simpsonom sem gor. V dveh minutah bo tu.«

»In vi še trdite, da nama je sreča mila?« je odvrnila Jana. »Ljubi moj Deryek — kaj hujšega bi naju sploh ne moglo zadeti!« Segla je z roko po prevezi, toda zdravnik jo je še pravi čas zadržal.

»Nič tega,« je rekel tiho. »Sedaj pravim jaz, ne pokvarite si prav ob koncu svojega poizkusa. Menite, da ne zmorem vaju dveh slepih človečkov držati vsak-sebi? Zaupajte mi — in obsedite čisto tiho! Ali res ne razumete, zakaj sem rekel, da nama je sreča mila? Dalmain prihaja sem gor, da bi čul mojo sodbo o tej zadevi. Nu, pa jo čujta oba, in obenem! S tem si prihranim na času, vam bo pa samo koristilo, če boste slišali sami, kako bo sprejel moje mnenje. Zdaj pa čisto tiho! Pri najmanjšem šumu ali glasku, ki bi ga zagrešili, moram reči, da ste kunec ali veverica, in moram metati storže za vami.«

S temi besedami je zdravnik vstal in krenil počasi proti najbližjemu ovinku, ki ga je delala pot.

Jana je obsedela v svoji temi.

»Halo, Dalmain,« je čula klicati Deryeka. »Ali ste našli pot sem gor? Prekrasen prostorček, zares! Ali ne bi poslali Simpsona spet domov? Primate se me za roko!«

»Da,« je odvrnil Garth. »Rekli so mi, da ste tu gori, Brand, in sem odšel za vami.«

Medtem sta dospela oba na jaso.

»Ali ste sami?« je vprašal Dalmain in postal. »Bilo mi je, kakor bi čul glasove.«

»Tako je tudi bilo,« je odvrnil zdravnik. »Govoril sem z nekim dekletom.«

»S kakšnim dekletom?«

»Čisto svojevrstno bitje,« je rekel doktor med smehom. »Vsekakor mora biti zelo razdražljive čudi.«

»Ali veste, kako ji je ime?«

»Jana.«

»Ah da, lahko si mislim, kdo je bila,« je odgovoril Garth. »Očitno najstarejša hči mojega vrtnarja. Revico precej hudo morijo domače skrbi.«

»Res je bila videti pobita,« je rekel zdravnik. »Ali ne bi sedla tu na štor. Ali si morete razgled, ki se vam nudi odtod, priklicati v spomin?«

»O da,« je dejal Garth, »poznam ga natanko. Toda v splošnem se dostikrat prestrašim, ker mi videz te in one stvari ali postave tako čudno gine iz spomina — samo ena podoba mi ostaja vedno jasno v duši.«

»Katera?«

»Podoba tiste edine,« je odgovoril Garth.

»Čakajte, pravkar mi prihaja na misel, ali ne bi bil zdajle primeren trenutek, da izpolnim svojo obljubo in vam povem, kaj sodim o vsem, kar ste mi sinoči pripovedovali,« je pripomnil Brand. »Skrbno sem premišljeval o stvari in se dokopal do svoje sodbe. Ali ne bi kadila? Ob vonju božje travice se dá mnogo bolje kramljati.«

Garth je segel po cigarnici v naprsnem žepu, si izbral cigaro, jo skrbno prižgal in vrgel gorečo vžigalico naravnost Jani na sklenjene roke.

Preden je utegnil zdravnik šiniti kvišku, je Jana vžigalico smehljaje se zalučala stran.

»Kakšna jeklena volja,« je pomislil Deryck poln občudovanja. »Od sto žensk bi se jih gotovo devet in devetdeset zmedlo in vzkliknilo vsaj kakšen ah! Jana res zasluži, da zmaga.«

»Ali dobro veste, da sva sama, doktor?« je vprašal Garth. »Obide me dostikrat mučen občutek, kakor da bi stal nekdo neopazno poleg mene. Tako bi bil n. pr. zadnjič mogel priseči, da je tista edina prišla skrivoma v mojo bližino, me za trenutek otožno gledala in odšla nato molče proč.«

»Kdaj naj bi se to zgodilo?« je vprašal zdravnik.

»Pred nekaj dnevi,« je odvrnil Garth. »Doktor Rob mi je pripovedoval, kako se je bil seznanil z njo... ah, ne smem povedati kje, sicer bi uganili,

koga mislim. On in gospodična Gray sta me nato pustila samega, in v temi ter samoti sem razločno čutil, kako počivajo njene oči na meni.<

>Ljubi moj fant,< je rekel doktor Brand. >Ne smete se vdajati takim občutkom. Ljudje, ki nas imajo radi, so nam dostikrat v duhu zelo blizu, posebno kadar smo v stiski ali kadar nas muči kakšno gorje. Ne smete se nič čuditi, ako se vam večkrat dozdeva, da je tista edina v vaši bližini, zakaj tako sodim — in tega ne trdim kar tjavendan — mislim, da je vse njeno srce, vsa njena ljubezen in vse njeno življenje vaše.<

>O Bog,< je zaklical Garth, skočil kvišku in brez ciljno stopil naprej.

Zdravnik ga je urno zgrabil za roko, kajti v naslednjem hipu bi se bil Garth spotaknil ob Janino nogo.

>Sedite mirno, mladi mož,< ga je opomnil, >in me poslušajte. Nič vam ne koristi, če v temi skačete okoli. Dokazal vam bom, kar trdim. Toda pazno mi sledite. Čujte! V tem primeru stojiva pred psihološko uganko, in biti utegne, da vam to ni prišlo še nikoli na misel. Predstavite si v duhu tistega edinega in tisto edino, kako si stojita nasproti, reciva v svetli mesečni noči. In zdaj pomnite: Kadar se zaljubi moški, pozabi pri tem popolnoma sam nase. Kadar se zaljubi ženska, se ji z ljubeznijo šele prav odpre zavest o njeni osebi sami. V hrepenenju, da bi si jo za vsako ceno pridobil, misli moški samo nanjo, vtem ko njegova zahteva, naj mu ženska ljubezen vrača, provzroči v njej takoj presojo same sebe. Misli si: Ali mu bom mogla nuditi, po čemer on hrepeni? Ali bo našel v meni svoj vzor, ne samo trenutno, temveč za vedno? Čim bolj je bila prej preprosta in čim manj je razmišljala o sebi, tem bolj se bo ob takšni nepričakovani zahtevi zavedela sama sebe.<

Zdravnik se je ozrl proti Jani, sedeči na štoru le nekaj korakov proč. Dvignila je svoje roke in mu žarečega obraza prikimala.

Čutil je, da je na pravi poti. Toda slepčev obraz poleg njega se je zamračil in sence, ki so legale nanj, so bile vedno temnejše, čim dlje je govoril:

»Vidite, moj ljubi, mladi prijatelj, iz vaših lastnih besed sem sklepal, da dotična na zunaj ni med tistimi lepoticami, kakršne ste — kakor vedo vsi vaši znanci — tako radi gledali in občudovali. Ali bi torej ne bilo mogoče, da se je zbala svoje zunanosti, ki bi vam utegnila postati sčasoma v napoto?«

»Ne,« je odvrnil Garth zelo odločno. »Takšna misel ni nje vredna. Pa tudi, če bi jo bila za trenutek obšla, bi me mogla o tem samo povprašati. Moj odgovor bi jo bil popolnoma pomiril.«

»Ljubezen je slepa,« je rekel zdravnik mirno.

»Kdor to trdi, laže,« je vzkliknil Garth razvneto. »Nasprotno, ljubezen je tako bistrovidna, da prodre skozi lupino in se veseli notranje lepote, ki je drugim očem skrita.«

»Potemtakem se pridružujete moji podmeni?« je vprašal doktor Brand.

»Ne, ker mi ne more razložiti ne moje bolečine ne njenega ravnanja,« je odgovoril Garth. »Osebo, ki o njej govori, dviga že njen močni značaj visoko nad neke pomisleke o zunanjih nedostatkih. Kar ste pa povedali o ljubečem moškem, ki popolnoma pozablja sam nase, temu ne oprekam. Kako bi se sicer mogli mi možje kdaj predrzniti reči ženski, naj nas vzame? Če pomislimo, Brand, da silimo s tem v njeno skrito notranje življenje in zahtevamo, da se smemo, kadar nas je volja, dotakniti četudi le njene roke — bi tega nikoli ne zmoгли, če bi ljubezen do nje in misel nanjo ne uničila sleherne misli na lastno osebo. Pri meni vsaj je bilo tako. In šele ko mi je takrat v cerkvi rekla: ‚Koliko ste stari?‘ — ah, tega vam sinoči nisem povedal — sem se v hipu ovedel samega sebe ter se obenem začutil nje nevrednega v toliki meri, da mi je začelo giniti vse veselje in se sprevračati v grozo.«

V gozdu je bilo mrtvaško tiho. Zdravnik je čutil,

da mu preti nevarnost, da izgubi igro. Ni se upal ozreti na negibno postavo, sedečo na štoru njemu nasproti. Končno je dejal:

»Dalmain, na dva načina bi se utegnila rešiti vaša uganka. Ali bi ne bilo možno, da bi se bila vaša Eva v deviški sramežljivosti tajila, pričakujoč, da Adam ne bo odnehal?«

»Ne,« ga je zavrnil Garth odločno. »Najino razmerje je dozorelo že mnogo dlje. Razen tega bi vam takšna misel niti v glavo ne šinila, če bi osebo poznali. Mnogo preveč je poštena, odkrita in resnicoljubna, kakor da bi me hotela slepiti. Pa reciva, da je res, kar pravite, ali bi mi ne mogla v vseh teh dolgih letih, ko je spoznala, da sem njeno zavrnitev vzela resno, sporočiti, kaj je prav za prav nameravala.«

»Ali bi mar tedaj šli k njej?« je vprašal doktor.

»Da,« je odgovoril Garth počasi. »Šel bi bil k njej in ji odpustil, ker je moja. Toda nikoli več bi ne bilo tisto, kar je bilo prej. Bilo bi nevredno naju obeh.«

»Potem nama ostaja samo druga rešitev,« je nadaljeval zdravnik. »Sami ste priznali, da vaša izvoljenka ni bila posebno lepa, in da je bilo splošno znano, kako ste gledali pri ženski na zunanjo lepoto. Ali si ne morete misliti, da bi ji v tistih dolgih nočnih urah utegnil upasti pogum? Mogoče se je bala, da nima prav tega, česar ste si po obrazu in postavi želeli od tiste edine, ki naj bi vam dan za dnem sedela pri jedi nasproti, in da je zato nakljub svoji vroči ljubezni do vas in vaši do nje raje žrtvovala zaželeno srečo, kakor pa bi bila morala pozneje prènašati dušno trpljenje? Prav njena goreča ljubezen bi jo bila utegnila nagnati k tistemu sklepu.«

Tiha postava na štoru njemu nasproti je prikimala in prisluhnila. Deryck se je bil zanjo bolje, kakor bi bila mogla storiti to sama. Zdelo se je, da molči vsa narava in čaka na odgovor.

Slednjič je prišel. »Ne,« je dejal Garth. »V tem primeru bi mi bila povedala, kaj jo skrbi, in takoj bi

jo bil potolažil. Tudi ta misel je moje izvoljenke ne-
vredna.<

Veter je rahlo hlidel skozi drevje. Oblak je za trenutek zatemnil sonce. Oba človeka, sedeča v temi, je zamrazilo, toda nobeden ni spregovoril. Tedaj je zdravnik nadaljeval:

>Moj ljubi fant,< glas mu je zvenel neizrekljivo nežno, >trdim še vedno, da ste za svojo edino še vedno tisti edini. Pri vaši slepoti je njeno mesto vam ob strani. Kdo vé, ali ne koprni prav v tem trenutku goreče, da bi bila tu? Ali bi mi ne povedali njenega imena in mi dovolili, da jo poiščem in čujem tudi iz njenih ust vajino zgodbo, ter jo potem privedem k vam, da vam v vaši bridkosti dokaže svojo ljubezen, če je tako, kakor domnevam?<

>Nikdar in nikoli!< je zaklical Garth. >Nikdar in nikoli, dokler bom živ! Če si nisem mogel pridobiti njene ljubezni, ko sem imel še zdrave oči in vse, česar si žensko srce more poželeti, bi ji zdaj moja nemoč in slepota mogla vzbuditi največ tiho sočutje. Sočutja bi pa od nje ne mogel sprejeti. Ako sem ji bil pred tremi leti negoden mladič, bi ji bil sedaj samo slepec — človek, potreben usmiljenja. Če imate v resnici prav, in ona ni zaupala moji ljubezni in zvestobi, ji odslej ne bom mogel nikoli več dokazati, da mi je storila krivico in da sem ji zvest. Toda takšne misli naj mi podobe moje drage ne kale. Za svojo dopolnitev je potrebovala več, kot sem ji mogel nuditi jaz. Zavrnila me je, kar sem ji bil premalo. Ljubše mi je, da je tako. In pri tem naj ostane.<

>Toda s tem se obsojate v osamelost,< je odvrnil zdravnik žalostno.

>Ljubša mi je osamelost ko razočaranje,< je odvrnil mladi mož. >Čujte, h kosilu zvonil! Marjeti ni prav, če zamujam in se jed preveč ohladi.<

S temi besedami je vstal in se obrnil z obrazom proti goram.

>Ah, kako dobro vem, kako je tu lepo!< je dejal

čez čas. »Če posedava tu z gospodično Gray, mi pripoveduje, kaj vidi, in jaz jo opozarjam na vse, kar prezre, ker vem, da se vidi odtod. Zelo ljubi umetnost, kakor tudi največ drugega, kar je meni samemu pri srcu. Prositi vas moram za roko, Brand, četudi je pot široka in gladka. Že nekajkrat sem padel in moral zato gospodični Gray obljubiti... da, hoditi morava vstric, saj bi bilo tudi za tri prostora dovolj...«

»Za tri,« je ponovil zdravnik glasno, stopil malo nazaj, pomagal Jani na noge in ji pretaknil levo pod pazduho. »Tako, moj dragi,« se je obrnil nato h Garthu, »primite se me za desnico, da boste mogli obdržati palico v drugi roki.«

Tako so se odpravili skozi gozd proti domu — doktor z visoko dvignjeno glavo med obema človekoma, ki ju je združil in ločil obenem.

Iznenada je Garth obstal in prisluhnil. »V ušesu mi je, kakor da čujem še en korak razen najinih,« je rekel.

»Gozd je poln odmevov, kakor je polno odmevov človeško srce,« je odgovoril doktor. »Če stojite in prislušujete, boste čuli v gozdu in srcu vse, kar hočete.«

»Potem pa rajši ne postajajva,« je rekel Garth, »kajti včasih me je Marjeta večkrat pošteno okregala, če sem se zamudil k obedu.«

Srci se srečata v kraljestvu slepih

»Nikoli vam ne bom mogel dovolj pojasniti, kako cenim žrtev, ki ste si jo bili naložili zame.«

Garth je stal pri odprtem oknu v knjižnici in jutrnje sonce je sijalo v sobo. Zrak je bil poln cvetličnega vonja in ptičjega petja. Slepčev obraz je bil samozavesten in zaupno vesel. Stegnil je Rožimariji obe roki nasproti — bolj iz pohvale in hvaležnosti, kakor v pričakovanju, da bi mu segla vanje.

»Pa sem na tihem preudarjal, kako veselo preživljate svoje proste dni, in se spraševal, kdo neki so vaši prijatelji in kje prebivajo,« je nadaljeval Garth. »Vi pa ste medtem sedeli z zavezanimi očmi v sobi nad menoj. Z nobeno besedo se takšna dobrotljivost ne dá prav popisati. Toda povejte mi, gospodična Gray, ali niste malo čutili, kakor da je v vašem početju nekaj gledališkega glumaštva?«

In res, tak občutek je imela Jana že od svojega prvega dne na gradu Gleneesh, in nikoli se ga ni mogla prav znebiti. Odgovorila je zato, ne da bi se obotavljala: »Tako je, toda rekla sem vam, da ne grem daleč odtod. Prijatelji, o katerih sem govorila, sta bila Simpson in Marjeta, ki sta mi pomagala varovati skrivnost. Tudi nisem lagala, ko sem trdila, da grem odtod; kajti šla sem iz kraljestva luči v kraljestvo teme. In, ali nista to čisto ločena svetova?«

»Ah, kako resnično je vse to,« je vzkliknil Garth. »In kako težavno je, popisati ljudem brezmejno samoto teme in jim dojemljivo pojasniti, da prihajajo njih sočutni glasovi na videz kakor iz nekega drugega sveta in da izginejo potem spet bog ve kam, vtem ko moraš ostati sam v strašni zapuščenosti kraljestva slepih.«

»Da,« je pritrdila sestra Rožamarija, »in skoro se bojiš, da kdo pride, ker je po njegovem odhodu tema še hujša in samota še strašnejša.«

»Ah, tudi to ste izkusili?« je menil Garth. »Zdi se mi zares, da moje kraljestvo teme odslej ne bo več tako nepopisno pusto. Saj si bom mogel vedno reči: ,To je preizkusila zate ljuba, zvesta prijateljica, in čuti, kako ti je'.«

Pri teh besedah se je jasno zasmeljal kakor razigran deček, tako da je Jano vso prevzel čut materinstva in je tvegala zadnji poskus. Za trenutek so počivale njene oči na vitki postavi ob oknu, in čim dlje ga je gledala v njegovi moški lepoti v presunljivi ne-

moči, tem bolj se je zavedala, kako zelo je potreben vse bogate ljubezni, ki mu jo more dati.

»Gospod Dalmain,« je spregovorila, »mного drobnih stvari sem se naučila v kraljestvu slepih, toda preden vam o tem pripovedujem, hočem omeniti samo glavni nauk. Natanko namreč vem sedaj, da pomeni tema za enega človeka brezmejno zapuščenosť in praznino, da bi pa utegnila pomeniti za dva najlepši paradiz. Čutila sem, da bi utegnila biti tema v nekih primerih kraj, kjer bi moglo dvoje src živeti v najlepši ubranosti. Če bi ljubila moškega, ki je bil izgubil pogled, bi se veselila, da vidim sama in mu morem v potrebi pomagati, prav tako kakor bi mi bilo, če bi bila premožna in on reven, moje bogastvo dragoceno edino zato, ker bi hodilo njemu v prid. Vem pa tudi, da bi mi postala večkrat luč svetlega dne neprijetna zato, ker bi je ne mogel uživati tudi on. In ko bi se zvečerilo, bi mu rekla: ,Pogasiva luči in zagrniva pred luno zavese, da moreva sedeti skupaj v temi, zakaj tema naju druží še mnogo bolj ko luč.«

Ko je Jana tako govorila, je bledel Garth bolj in bolj; poteze na obrazu so mu čudno okamenele. Iznenada je do las zardel. Vidno se je ustrašil glasu, ki se mu je drznil tako govoriti. Z desnico je segel po oranžni vrvici, napeljani do njenega stola, in rekel z glasom, ob katerem so omahnile Jani stegnjene roke: »Sestra Rožamarija, zelo prijazni ste, da ste mi razodeli misli, ki vam jih je rodila tema, vendar upam, da srečnega moža, ki ga ljubite, ne bo doletela nesreča, da bi izgubil luč oči. Bolje bi bilo zanj, živeti z vami v kraljestvu luči, kakor pa bi moral okušati, kako prijazno se umete prilagoditi njegovi slepoti. — Ali ne bi sedaj začela brati pisem, došlih s pošto?« S tem vprašanjem je odšel Garth ob vrvici k svojemu stolu.

Jana je zdaj z grozo spoznala, kaj je bila storila. Brez sleherne misli na sestro Rožomarijo se je bila lotila tveganega poizkusa, da bi zbudila v Garthu razumevanje, kaj bi utegnila njena — Janina — ljubezen

pomeniti zanj v njegovi temi. Popolnoma je pozabila, da sestra Rožamarija ne more nič vedeti o neki Jani, in tako bo, ji je šinilo v glavo, Garth moral sklepati, da se mu drzno ponuja.

Jana ni zdaj vedela ne kod ne kam, in da bi svoje besede opravičila, je rekla: »Sodim, da mi je spomin nanj dal takšne misli v glavo. Toda prav zdaj sva z mojim zaročencem nekaj navzkriž. Niti za to ne vé, da sem tu.«

Gartha je takoj minila njegova zapetost, in rdečica, ki mu je šinila v obraz, je dokazovala, da ga je njegove sumnje sram.

»Ah, gospodična Gray,« je dejal živahno, »ne smete me smatrati za predrznega, toda že večkrat sem se vprašal, ali mar ni bil še noben moški tako srečen...«

Sestra Rožamarija se je zasmejala in mu hudomušno segla v besedo: »Ne vem, če je ravno zdaj posebno srečen, kolikor gre za najino razmerje. Vse moje srce je njegovo, če bi le verjeti hotel. Toda sprta sva — kriva sem jaz, edino jaz — in on mi noče dovoliti, da bi svojo krivdo popravila.«

»Kako je nespameten,« je vzkliknil Garth. »Ali sta zaročena?«

Sestra Rožamarija je za hip pomolčala, nato pa rekla: »Ne naravnost zaročena, mnogo drugače pa tudi ne. Ne eden ne drugi se ne smatra za prostega!«

Garthu se je pri teh besedah odvalil kamen od srca. Zadnje čase ga je večkrat tesnobno obšla misel, kakor da ne ravna popolnoma odkrito proti sebi in sestri Rožimariji. Spretna in vdana, kakor je bila, mu je postajala iz dneva v dan dražja ter bolj in bolj potrebna. Njuno razmerje je bilo zdaj že čisto družinsko domače, in predlog doktorja Roba, ki ga je bil izrekel oni dan, res kar naraven. Garth mu je na samem povedal, kako mu je gospodična Gray za njegovo srečo in udobje potrebna, in kako ga skrbi, da je ne bi poklicali nazaj v zavod. »Gotovo ne puščajo sester kar za vedno

pri bolnikih,« je rekel. »Toda morda bo dosegel doktor Brand, da bodo v mojem primeru naredili izjemo.«

»Jaz vem za mnogo boljši nasvet,« je rekel doktor Rob živahno. »Če jo želite imeti vedno pri sebi, jo vzemite. Trdno sem uverjen, da vas ne bo zavrnila.«

Garth si je izkušal potem ta predlog izbiti iz glave, a se mu ni hotelo prav posrečiti. Po malem se mu je začela vsiljevati še misel, da kuje tudi sestra Rožamarija svoje načrte in da se za njeno skrbljivostjo utegnejo skrivati kaki globlji občutki. Kakor tudi se je teh misli otresal, so mu neprenehoma znova silile v glavo.

In neke noči je začel skušnjavi popuščati: Zakaj prav za prav ne bi poslušal doktorjevega nasveta? Zakaj se ne bi oženil s to izvrstno, vdano postrežnico, da bi jo v svoji slepoti imel vedno pri roki? Ta ga gotovo nima za negodnega mladiča. In kaj ji more dati? Prekrasen dom, vsake vrste udobje, veliko bogastvo in po vsem videzu njej zelo prijajoče skupno življenje... Ko pa je izkušnjavec še dalje silil vanj ter mu prišepe-taval: »Nikoli nisi videl sestrinega obraza in nikoli ga ne boš videl, zato smeš njenemu glasu prisoditi obraz in postavo svoje izvoljenke — smeš se oženiti s sestro Gray in ohraniti pri tem v srcu Jano,« se je prestrašen uprl: »Proč, zapeljivec!« — in je zmagal.

Nekoliko ga je pa vendar še razburjalo, da bi utegnila kakšna misel nanj kaliti sestri Gray njen mir. Bilo mu je zato v veliko uteho, ko je čul, da je njeno srce že oddano, četudi se mu je pri tem budilo v duši nekaj ljubosumnju podobnega. In zdaj je zvedel, da trpi ona prav zaradi svojega zaročenca, kakor on radi Jane.

Zato ga je prešinil občutek, da mora za vselej odstraniti, kar se je zadnji čas začelo v njegovem duhu dvigati ko neka ovira med obema. Dejal si je, da mora čisto odkrito govoriti z njo, da bi poslej ne bilo med njima nobene skrite misli.

»Gospodična Gray,« je dejal in se z njemu lastnim prikupnim nasmehom nagnil proti njej, »zelo pri-

jazno ste ravnali, ko ste mi razodeli nekaj o sebi, in četudi moram priznati, da sem nekoliko ljubosumen na mladega moža, ki si je bil osvojil vaše srce, me vendar spet veseli, da je nekje; zakaj neki nedostatek pomeni v našem življenju, ako nismo nikoli doživeli čudeža, kaj se pravi, biti nekemu vse. Želim pa vam, svoji ljubi prijateljici, povedati nekaj tudi jaz, kar zadeva naju oba — prosim samo, preden nadaljujem, da si seževa v roko; znak mi bo, da sva tesneje ko kdaj prej zvezana med seboj. Vi, ki ste bili v kraljestvu slepih, morate pač vedeti, koliko pomeni tam, če moreš prijazno stisniti nekemu roko.«

Garth je stegnil desnico čez mizo in napeto pričakoval odziva.

»Ne morem se odzvati, gospod Dalmain,« je rekla sestra Rožamarija s pritajeno drhtečim glasom. »Opekla sem si roke. O nič hudega! Nič se ne bojte! Samo z vžigalico. Da, ko sem bila slepa. In zdaj mi povejte, kaj zadeva naju oba.«

Garth je umaknil roko in si z obema objel kolena. Naslonil se je v stolu nazaj ter se zagledal kvišku. Njegov obraz je bil tako čist in tako vzvišen nad sleherno izkušnjava, lastno ljudem nizke miselnosti, da so Jano posilile solze. Čim dlje ga je gledala, tem bolj je dojemala, kaj je iz dragega Gartha napravila ljubezen do nje in težka šola trpljenja.

Pričel je tiho, ne da bi se obračal naravnost proti njej: »Ali vam pomeni on dosti?«

Janine oči se niso mogle dovolj napasti na njegovem dragem obrazu. Globoka ganjenost je zvenela iz njenega glasu: »Ljubši mi je ko vse drugo na svetu.«

»Ali vas ljubi, kakor zaslužite, da ste ljubljeni,« je poizvedoval dalje.

Jana je sklonila glavo in poljubila mesto na mizi, kjer je prej počivala Garthova desnica. Potem je odgovorila sestra Rožamarija: »Ljubil me je mnogo bolj, kot sem zaslužila.«

»Zakaj pravite ‚ljubil me je‘? Ali ni ‚ljubi‘ bolj prav?«

»Ne,« je skrušeno dejala sestra Rožamarija, »zakaj bojim se, da sem zapravila njegovo ljubezen s tem, ker mu nisem zaupala in se nisem izkazala njega vredne.«

»To ni mogoče!« je vzkliknil Garth. »Ljubezen nikoli ne umrje. Utegne biti na videz mrtva, za nekaj časa celo pokopana — toda ko napoči velikonočno jutro, vstane tudi ljubezen iz groba! Užaljena ljubezen je podobna ptici z mokrim perjem. Ptica ne more leteti in se dvigniti v višave. Toda z vsakim prhutom se ofrese več kapelj; z vsakim trenutkom, ki ga prebije ptica na soncu, se posuši nekaj njenih peres in ne traja dolgo, ko že lahko vzleti na vrh drevesa, in še bolje po kopeli, ki jo je bila na videz oropala vse moči.«

»Ah, če bi si le mogel moj dragi osušiti perje,« je zašepetala sestra Rožamarija. »Toda bojim se, da mu nisem kril le zmočila, temveč obrezala, dà, še huje, zlomila.«

»Ali vé, da tako bridko občutite svojo krivdo?« je vprašal Garth nežno.

»Ne,« je odvrnila sestra Rožamarija. »Noče mi dati priložnosti, da bi mu pojasnila, kako zelo škoduje sebi in meni s tem, da sodi moje ravnanje samo s svojega stališča.«

»Ubožica,« je rekel Garth s sočutnim razumevanjem. »Sam sem doživel tako bridko izkušnjo in vem, kako je človeku, ki se mu poruši sen življenjske sreče. Toda storite, kar vam svetujem, sestra Rožamarija! Pišite mu in se mu odkritosrčno izpovejte! Povejte mu, kako se je vse dogodilo. Če vas resnično ljubi, vam bo hvaležen za vsako pojasnilo. — Upam samo, da ne bo nato pritekel naravnost sem in mi vas odvedel,« je dodal nagajivo.

Jana se je v solzah nasmehnila.

»Če bi me hotel sprejeti, bi morala takoj oditi k njemu, gospod Dalmain,« je rekla.

»Bojim se dneva, ko boste prišli k meni in mi rekli: ‚Proč moram!« je odvrnil Garth. »In vedite — zdaj vam smem to odkrito priznati — večkrat sem premišljeval, ali vas ne bi poskusil popolnoma privezati nase. Tako zelo ste vredni vsega, kar bi vam mogel nuditi moški, njegove popolne ljubezni, da bi se mi zdela velika krivica, ponujati vam manj. In zato vam želim priznati, da nosim tudi jaz v srcu drago podobo. Vse druge po malem bledijo. V svoji slepoti si prikličem jasno v spomin komaj še kakšen dragi obraz, ki sem ga bil slikal ali občudoval. Vse je zbrisano, ne razločim več njihovih potez. Ta eden pa mi žari v duši tem jasneje, čim hujša je tema okrog mene. In spremljal me bo vse življenje; videl ga bom v smrtni uri — ta predragi obraz. Nikoli me ni ljubila, toda jaz jo ljubim tako iz srca, da ne morem nobenemu drugemu ženskemu bitju ponuditi nikoli več tisto »najboljše«. Če bi v samoljubnem namenu poprosil za roko kakšne druge ženske, bi ji prizadel neizrekljivo krivico. Njen nikoli poznani obraz bi mi ne pomenil nič, vtem ko bi mi obraz one prave izvoljenke v moji strašni noči vedno lebdel pred duhom in mi svetil v temi. Tudi glas bi mi bil ljub samo toliko, kolikor bi me spominjal njenega. Draga prijateljica, če molite zame, prosite Boga, naj me obvaruje greha, da bi kdaj podlo ponujal ženski navidezen zakon, kar bi zveza z menoj gotovo bila.«

»Toda,« je rekla Rožamarija, »ona — ona, ki je kriva, da nobeni drugi ne morete več ponuditi čiste ljubezni, ona, ki bi dobila lahko najboljše od pšenice, kleni klas...«

»Ga je odbila,« je odvrnil Garth. »Klas ji ni bil ne dovolj lep ne dovolj klen. Ni je bil vreden. O, draga sestra, ne morete niti prav pojmiti, kako je pri srcu moškemu, ki se izvoljenki ne zdi dovolj dober.«

Garth si je ječeč skril obraz v dlani. V knjižnici je zavladala gluha tišina.

Iznenada pa se je rahlo utrgalo z Garthovih ustnic, ne da bi dvignil glavo:

»Zdaj čutim spet, kar sem povedal Brandu — razločneje ko kdaj prej — z izjemo enkrat, ko sem bil sam v sobi.«

Oči, ki jim je Garth zaupal

»Zdi se mi, da se radi vozite z avtom?« je vprašal Garth.

Prvikrat sta bila napravila izlet z avtomobilom in sta sedaj skupaj pila čaj v knjižnici. Bilo je šele ponedeljek popoldne, a Jana je mogla uporabiti vendar že marsikatero izkušnjo iz svojega kraljestva slepih.

»Da, gospod Dalmain,« je rekla Rožamarija, »rada se vozim z avtomobilom, posebno ob lepem vremenu.«

»Ali ste bili mogoče že kdaj v hiši, kjer so imeli avto?« je vprašal Garth.

Sestra Rožamarija se je za trenutek obotavljala, potem pa srčno odgovorila: »O, že večkrat, in ob raznih prilikah so prišli pome na postajo z Brandovim avtomobilom, kadar me je klical k sebi, da bi mi dal potrebna navodila.«

»Biti mora krasno delati skupaj z možem, kakršen je doktor Brand,« je odvrnil Garth, »in vendar sem prepričan, da je najboljše, kar zmorete, vaša lastna misel. Ali vam je mogoče on svetoval, da bi odšli v kraljestvo teme, ali pa ste prišli na to misel sami? — Saj se mi je zdelo! Kakšen razloček ta vožnja z avtomobilom in druge krati! Ni mahoma zavozil počasneje, da bi se nečemu ognil; in ni trobil iznenada, ker je nekaj zapiralo pot, nič ni storil, preden mi niste povedali, kaj je na cesti ali kaj prihaja nasproti. Tako sem bil vedno pripravljen na vse in vožnja je bila zgolj veselje. Po vaši dobroti sem bil tako hitro obveščen o vsem, kakor da bi imel lastne oči.«

Jana si je pritisnila roko na srce. Kako bi mogla polajšati dragemu življenje, in koliko muk bi mu prihranila!

»Ko sem se včeraj popoldne,« je spregovorila, »peljala z gospodom Deryckom na postajo, sem sama na sebi skusila, kako neprijetno zajame človeka, če se vozi po cesti, ne da bi videl, kaj se dogaja okoli njega, in vendar nezavedno ves čas tenko prisluškuje, meri v duhu razdalje, ocenjuje hitrost vožnje in se pri slednjem obratu vzvoda sprašuje, kaj naj pomeni. Ako se bova še kdaj peljala skupaj na izprehod, mi morate vedno dovoliti, da vam bom nadomeščala oči.«

»Kako ste dobri,« je dejal Garth hvaležno. »Potem torej niste Derycka do zadnjega videli?«

»Sploh ga nisem videla. Stisnil mi je ob slovesu samo roko, sama sem pa obsedela v vozu in čula odhajati vlak.«

»Ali vam ni bilo težko, da je prišel in odšel, ne da bi ga videli?«

Jana se je nasmehnila. »Bilo mi je zelo težko,« je odvrnila sestra Rožamarija, »toda hotela sem poskusiti, kako je pri tem človeku.«

»Ah,« se je utrgalo kakor vzdih olajšanja s slepčevih ustnic. Zavest, da ga nekdo razume, mu je dela neizrekljivo dobro. In ta vzdih prav iz duše je bogato poplačal pogumno srce, ki je vztrajalo v boju s slepoto do zadnjega.

»Če bom poslej segal ob slovesu v roko prijatelju ali prijateljici, se bom vedno spomnil: ‚To trpkost je okusila zame tudi draga tovarišica,‘« je rekel Garth.

»In šele težave pri jedi,« se je zasmejala sestra Rožamarija. »Ali ni že kar smešno, pa bodi še tako žalostno?«

»Gotovo; doslej niste mogli razumeti, zakaj sem hotel biti pri jedi vedno sam. Zdaj veste tudi to, kako se človek trapi in je brez moči, kajne?«

»Dobro vem,« je odgovorila sestra, »navadno stvari, ki tipljemo za njo, ni nikoli pri roki, in jo po

dolgemu trudu najdemo tam, kjer bi jo najmanj pričakovali. Zdaj, gospod Dalmain, mi je padlo v glavo marsikaj, kar bo trud zmanjšalo. Če želite, bova odslaj jedla skupaj pri mizi in spoznali boste, da bo šlo vse gladko od rok. In če vas bo pozneje kdaj kdo obiskal, vam bom pri jedi sedela na levici ter vam pomagala tako, da ne bo nihče tega opazil.«

»O hvala,« je rekel Garth. »Ali naj vam povem, kaj me je te čase strašno mučilo in me sililo, da sem se vadil potrpežljivosti? Vedno sem se bal, ali ni v jedi ali kozarcu kakšne muhe. Že v deških letih me je stresla groza, če sem pomislil, da bi utegnil kdaj ponevedoma požreti muho, odkar sem pa slep, se mi je zajedla ta misel kakor klošč v glavo. Kljub temu se pa nikoli nisem mogel odločiti, da bi vprašal Simpsona, če je jed ali pijača čista.«

Sestra Rožamarija se je nagnila naprej in postavila skodelico tako, da jo je lahko udobno dosegel, in se pri tem prav narahlo dotaknila s podnosom njegove desnice. »Jevja vedno skupaj in obljubim vam, da boste varni pred muhami. Ali se zanesete name?«

Garth se je hvaležno nasmehnil: »Zanesem se v vsem na vaše dobre, zveste oči. — Ah, in s tem ste me spomnili na nekaj drugega. Rad bi vam zaupal neki posel, ki ga ne maram izročiti drugim rokam. Ali je še svetlo ali pa se že mrači?«

»Pila sva čaj prej ko po navadi in zunaj je še velik dan.«

»Prav dobro,« je dejal Garth. »Ali poznate mojo delavnico zgoraj nad nama? Gotovo, saj ste mi že prinesli iz nje sliko lady Brandove. Tam je v kotu več platnenih svitkov. Nekaj od teh je še praznih, drugi obsegajo osnutke in študije, nekateri že dogotovljene slike. Med temi sta dve, ki bi ju rad našel in uničil, gospodična Gray. Sam sem ju že iskal, a ju med vso kopico ne morem najti, Simpsonu teh stvari ne maram razkladati, gospoda Branda pa nisem mogel prositi, da bi mi ju poiskal, ker bi osebo na podobama

spoznal. Ko sem ju slikal, nisem niti slutil, da bi ju utegnilo gledati kdaj drugo oko razen mojega. Vi, ki ste moja tajnica in zaupnica, ste torej edina, ki se morem nanjo obrniti v tej stvari. Ali mi hočete izpolniti prošnjo?«

Sestra Rožamarija je vstala: »Seveda, gospod Dalmain. Zato sem pri vas, da vam pomagam.«

Garth je segel v telovniški žep po ključ in ga položil na mizo. »Mislim, da sta tisti sliki v kotu nasproti vratom, nekje za rumenim japonskim zaslonom.«

Gospodična Gray se je obrnila proti vratom. Potem se je okrenila nazaj: »Še to, prosim. Slikarstvo me zanima, kakor veste, ali si smem sliki podrobno ogledati, ali pa naj ju prinesem, brž ko ju najdem in prepoznam.«

Garth je, kakor vsak človek, rad videl, ako je kdo pohvalno priznaval njegovo delo. Odvrnil je: »Ogledujte si sliki po mili volji in dokler hočete. Mislim, da spadata k najboljšemu, kar sem kdaj napravil, četudi sem ju slikal iz spomina.«

Sestra Rožamarija še ni odšla: »Pozabila sem vas vprašati, po čem naj sliki spoznam?«

In Garth je odgovoril zasanjano, skoro bolj zase ko za svojo tajnico:

»Ženska in moški, sama na vrtu, toda okolica je samo bežno naznačena. Ona je v mehki, črni obleki z vlečko in čipkami. Podpis se glasi: Žena.«

»In druga slika?«

»Ista ženska in ista okolica, toda brez moškega; zanjo je namreč zdaj vedno blizu, naj ga vidi ali ne. V naročju drži ženska otroka. Podpis: Mati.«

Ko je govoril, je sedel Garth pri klavirju. Zdaj se je okrenil in udaril po tipkah akorde:

Čutilom našim luč prižgi,
ljubezen v srca naša vlij,
v telesni bedi nas krepčaj,
v slabosti vsaki moč nam daj.«

In za sestro Rožomarijo so se zaprla vrata.

Jana, kakor jo je videl
Garth Dalmain

Jana je našla v Garthovi delavnici za japonskim zaslonom največji nered. Poznalo se je, da je nekdo premetaval platnene svitke, nekdo, ki potem stvari ni mogel spraviti več v pravi red. Previdno je jemala Jana svitke v roke, jih pregledovala in postavljala v vrsto. Slike na njih so bile resnično umetniška dela, nekatere šele v zasnovah, druge že izvršene. Dva tri obraze je Jana spoznala, smehljali so se ji nasproti, se ji je zdelo. Toda slik, ki ju je iskala, ni bilo tu nikjer.

Vzravнала se je in se ogledala. V drugem kotu je zapazila novo kopico svitkov s slikami. Jana je stopila tja in je našla zdaj brez truda, kar je iskala. Na prvi pogled je spoznala postavo v mehki črni večerni obleki.

Zanesla je sliko k oknu in jo postavila v pravo luč; potem si je primaknila stol in sede začela motriti umetnino.

Plemenit lik plemenite ženske je bil Janin prvi dojem o sliki. Da, plemenita odličnost je bila, ki je žarela iz te velike postave na sliki, z visokega čela, iz vse pojave. Sledeči vtisk je izražal njeno moč — biti, kar naj bi bila, in moč, to tudi ostati. Če si pa nato pogledal obraz, te je presenetil. Iz njega je govorila ljubezen — najpopolnejši, najsvetejši vzor močne ljubezni, pri tem pa vendar v svoji nežnosti čisto človeška.

Poteze v obrazu so bile krepke, skladne z vso upodobljeno postavo, brez narejene lepote. Ni bil sicer grd ta obraz, nedostajalo mu je pa vsega, čemur navadno pravimo »lepo«. Splošno bi se dalo o postavi na sliki reči: naravna, neprikrivana nelepota, katere se pa lastnica ni sramovala. Čim dalje si pa gledal ta obraz, tem bolj ti je ugajal, tem manj si opažal njegove nedostatke — in tem bolj ti je sililo v zavest,

kakšna odkrita poštenost, čistost, moč značaja in plemenita preprostost je sijala iz njega. Sleherna poteza ti je govorila po svoje, pogledal si stran, da bi jo premislil, in se ozrl spet na sliko, da se prepričaš, če si bil videl prav, in potem se je zgodil čudež. V podobo se je ukradla od nekod luč, ki je prej ni bilo nikjer. Sijala ti je nasproti iz mirnih sivih oči, ki so zrle čez glavo pred njo klečečega moža, in pričale z izrazom popolne predanosti plemenite ženske duše o čustvu, ki je očitno prevzemalo vso postavo in jasno govorilo, da je ženska tudi v življenju takšna, kakršno predstavlja slika. Besede bi niti približno ne mogle izraziti vseh odtenkov, ki jih je bila umetnikova mojstrska roka s tolikšno izbrano nežnostjo pričarala v to žensko lice.

Ves lik je obdajal rahlo naznačen tesen okvir, po katerem so se na eni strani in zgoraj vile spenjavne vrtnice in visele na drugi strani v bohotnem šopku navzdol. To je bil edini okras na sliki.

Od teh majhnih podrobnosti se ti je pa oko obračalo vedno znova k mirnemu, ljubeznivo ozarjenemu obrazu in nehote se ti je zjasnilo, da je za to sliko upravičen samo podpis: Žena.

Jana je sliko dolgo in s trdno sklenjenimi rokami molče opazovala.

„Žena“ pred njo je bila ona sama, toda kako čisto drugačna od ženske, ki ji jo je kazalo zrcalo! Ko je gledala sliko, jo je enkrat ali dvakrat obšlo, kakor da jo zapušča pamet, in oko ji je čudno neprisebno viselo na tistih okrasnih posameznostih. Toda pod nepremagljivim čarom teh sivih oči so ji čimdalje bolj silila v spomin čustva, ki so jo prevzemala takrat na shenstonski ploščadi, in tiho je spregovorila predse: »Da, ne morem tajiti, slika izraža prav to, kar sem tedaj čutila; moral me je v resnici videti takšno!«

Čisto skrušena je zdrknila na kolena in zašepetala: »Takšna sem bila zanj in sem vendar odbila njegovo roko, kakor da je zame premlad. O Garth,

Garth, ali moreš razumeti, kaj me je k temu nagnilo, ali mi moreš odpustiti?«

Jana je segla po drugi sliki. Predstavljala je isto žensko, toda brez moža, in v naročju je držala otročiča, ki se ji je s svojo kodrasto glavico stiskal na prsi. In ženska se je sklanjala nadenj ter mu ljubeče zrla v obrazek.

Podobo so obraščale plezalne vrtnice ter se vile nad materjo in otrokom. Tudi na tej sliki ni bila ženska nič lepša, vendar čudovito nežna, in poteze na licu ji je ozarjala čista materinska ljubezen. Čim si jo pogledal, si moral priznati, da je ‚žena‘ več izpolnila, kakor je bila obljubljala. In z vzorom žene se je tesno družil vzor matere. Nič skritega ni bilo na njej; vse veselje se ji je spremenilo v osebno izkustvo, in smehljaj na ustnicah je izražal neizrekljivo srečo, najgloblje zadovoljstvo.

Otročiček se je s svojimi prstki trdno držal matere za mehke čipke. Z vrtnice vrhu obeh bitij se je bil utrgal listič in padel otroku na njegovo drobceno zapestje. Mati je dvignila roko, da bi ga odstranila, toda ko se je pri tem njen pogled srečal s temnimi, žarečimi otroškimi očmi, se je za trenutek obotavljala in se nasmehnila.

Jano so polile solze. ‚Negodni mladič‘ je bil zmožnosti, ki so spale v njej, dojel mnogo globlje in resničnejše ko ona sama. Potem, ko jo je bil za trenutek videl kot ‚ženo‘, si jo je umel tu predstavljati kot ‚mater‘. In spet je morala priznati: »Da, tako je — tako je v resnici.«

In potem se je spomnila, kako si je bila sama umišljala življenje z njim in kako krivo in usodno si je bila tolmačila njegove besede o nekom drugem: »Ni bil obraz, ki bi mu rad sedel sleherni dan pri jedi nasproti.« Ali je bil ta obraz tu — obraz, ki bi se ga utegnil moški naveličati, ali obračati od njega oči?

Temno je zardela in si pokrila obraz z rokami: »O moj predragi, odpusti mi! Kriva sem, strašno kriva.

Priznati hočem in z božjo pomočjo vse popraviti. In kajne, predragi, odpustil mi boš?«

Jana je stopila k oknu; sonce je zahajalo in potapljalo vse v žareč škrlat, ki je prehajal čim više tem bolj v rožnat sij, dokler se ni tudi ta izgubil v globoko sinje, neizmerno nebo.

Jana se je zazrla v škrlatno in zlato ožarjene gorske vrhove in ponovila poltiho: »In mesto je bilo iz čistega zlata — in ni potrebovalo ne sonca ne lune ne druge luči — zakaj sijaj Gospodov je bil v njem. In tam ne bo več smrti ne tuge ne ječanja ne trpljenja; zakaj staro je prešlo, glej, in se vse prerodilo v novo!«

Ah, koliko starega je prešlo, odkar je bila komaj pred kratko uro stala tu pri oknu! Življenje se je vrnilo spet v prave tirnice, privzelo je čisto drugačno lice.

Jana je dvignila oči proti nebu in okoli ustnic se ji je utrinjal pričakovanja poln smehlaj. »Za vedno in večno,« je zašepetala. Potem je zaprla okno, vzela v roko obe sliki in odšla z njima počasi po stopnicah.

Prošnja sestre Rožemarije

»Dolgo ste se zamudili, gospodična Gray,« je dejal Garth, ko je čul, da je stopila v knjižnico. »Skoro bi že bil poslal Simpsona pogledat, kaj je z vami.«

»Prav, da tega niste storili, gospod Dalmain. Našel bi me bil vso v solzah, kar bi se mi zdelo še bolj sitno ko vam ob vprašanju, ali ni morda v juhi muhe.«

Garth se je bil urno obrnil na stolu. V njegovo tenko uho je zazvenelo iz glasu gospodične Gray nekaj nevajenega.

»Zakaj ste jokali? je vprašal.

»Podobi sta mi tako segli do srca,« je odgovorila sestra Rožamarija. »Čudoviti sta in globoko presunljivi. In na njima najganljivejše od vsega, kako moj-

strsko se vam je posrečilo, da ste napravili neko nelepo žensko lepo.«

»Neko kaj?« je vzkliknil Garth.

»Nelepo žensko, da,« je odvrnila sestra Rožamarija mirno. »Jasno ste se gotovo zavedali tega, da ni lepa. In ste jo s svojo umetnostjo kot vzor ‚žene‘ tako notranje olepšali in s svojim vzorom ‚matere‘ tako ozarili, da po malem čisto pozabljam na njen nedostatek zunanje lepote in jo vidimo samo še kot žensko, ki ljubi in je ljubljena — kot ljubezni vredno in zato ljubko. V sliki slavi svojo zmago pristna umetnost.«

Garth je sklenil roke: »Zmago slavi resnica.«

»Naslikali ste njeno dušo; odtod ima nelepi obraz svojo lepoto,« je dejala sestra.

»Videl sem njeno dušo,« je odvrnil Garth, »in sončnosvetlo mi je prežarila življenje s svojo lučjo. Še sedaj mi spomin nanjo razsvetljuje mojo temo.«

V knjižnici je bilo zelo tiho.

Dnevna svetloba je ginila bolj in bolj.

Čez čas je spregovorila sestra Rožamarija tiho: »Gospod Dalmain, nekaj bi vas rada prosila. Ne uničujte slik.«

Garth je dvignil glavo in dejal: »Moram ju uničiti, draga. Ne smem tvegati, da bi ju videl kdo od ljudi, ki moja ... ki damo na slikah poznajo.«

»Vsekako ju mora videti ena oseba, preden ju uničite,« je nadaljevala sestra Rožamarija.

»Koga menite?«

»Damo samo,« je odvrnila sestra Rožamarija pogumno.

»Kako morete vedeti, da ju ni videla?«

»Ali ju je?« je vprašala sestra.

»Ne,« je spregovoril Garth kratko, »in ju tudi nikoli ne bo.«

»Mora ju videti!«

Ob glasu, s kakršnim je rekla te besede sestra Rožamarija, se je začudil.

»Zakaj?« je vprašal in tenko prisluhnil, kaj bo odgovorila.

»Za žensko, ki vé, da ni lepa, in se bo videla spremenjeno v tako lepo, je to neprecenljivega pomena, zato, gospod Dalmain.«

Garth je za trenutek pomolčal, potem pa, čudeč se, pretrgano ponovil: »Za žensko — ki vé — da ni — lepa?«

»Da,« je pogumno nadaljevala sestra Rožamarija. »Ali pa mislite, da je zrcalo te dame pokazalo kdaj njeno podobo samo približno takšno, kakršna je na sliki? Ako si čemernih obrazov pomerjamo klobuke in trakove in uravnavamo lase, gospod Dalmain, smo navadno tako malo prikupne, kar le mogoče, in dama, ki ste jo naslikali, bi v zrcalu ne bila prav nič lepa — to mi lahko mirno verjamete.«

Garth je molčal in sestra Rožamarija je nadaljevala: »Bodite uverjeni, gospod Dalmain, ta dama se v zrcalu ne vidi nikoli kot ‚žena‘ ali kot ‚mati‘. Oprostite, ako se vam zdim s svojim moledovanjem, da slik ne ugonablajte, nekoliko vsiljiva. Toda krivi sta sliki sami. Tako sta lepi — tako čudovito lepi.«

Gartha je ta pohvala očitno razveselila. »Ah, gospodična Gray,« je dejal, »ves ta čas že imava ti podobi v besedi, nanji sami sem pa kar pozabil. Ali ste ju prinesli? Prav. In sta vam resnično všeč? Ali bi mi ne hoteli opisati, kaj vam na teh mojih umetninah tako zelo ugaja?«

Jana je stopila k oknu. Vtem ko je vdihavala čisti zrak, ki ji je plal nasproti, je njena duša goreče prosila Boga, naj ji pomaga v teh težkih trenutkih, naj jo okrepi in razsvetli, da bo prav govorila. Njej sami sta sliki jasno dokazali, da je grešila. Zdaj pa mora ona o tem prepričati Gartha. Pripraviti ga mora do tega, da bo veroval v ljubezen, ki jo je bil s čopičem tako prevzemajoče upodobil.

Sestra Rožamarija je sedla poleg njega in napeto

prisluškujočemu umetniku z milim, enakomernim glasom popisala, kar je bila Jana videla v delavnici.

Storila je to izredno dobro — in brezobzirno. Vse brezupno, žgoče koprnenje po Jani se je zbudilo v Garthu — boleča zavest, da je bila njegova in vendar ne njegova. Ako bi bil tisti večer silil vanjo, naj mu odgovori, ga ne bi bila mogla odbiti — za mrzla preračunavanja poznejših ur v tistih srečnih trenutkih ni bilo prostora, to je vedel le predobro. Da — izgubil jo je bil — izgubil! Zakaj? Ah, zakaj? Ali bi utegnil biti še kak drug vzrok ko ta, ki mu ga je bila imenovala?

Sestra Rožamarija je govorila dalje, ne da bi se ozirala na ljubimčevo trpljenje, toda bližala se je koncu. »In kako krasne rože, gospod Dalmain,« je še rekla. »Misel, da so na prvi sliki še majhne in v popkih, na drugi pa v polnem cvetju, mi zelo ugaja.«

Garth se je skušal zbrati in se je nasmehnil. Sestra ne sme nič opaziti.

»Da,« je rekel, »veseli me, da ste to opazili. In veste kaj, morda bi res še počakala, preden sliki uničiva. Zdaj, ko ste ju našli, ni takšne sile. Zavijte ju in denite nekam na stran. Tako ju imam vedno pripravljene.«

»Zelo sem tega vesela,« je rekla sestra Rožamarija. »Kdo ve, če ne bo nelepa dama...«

»Ne morem slišati, da jo tako imenujete,« ji je segel Garth ostro v besedo. »Ne vem, kaj sodi o sebi — dvomim, da bi bila sploh kdaj premišljala o svoji osebi. Kar pa se mene tiče, vas zagotavljam, da je njen obraz edini, ki ga vidim v svoji trdi temi. Tudi najbolj zali obrazi so mi popolnoma izginili iz spomina — njen mi je ostal in mi lebdi vedno duhovno pred očmi. In boli me, če kdo, ki jo je videl le, kakor jo je naslikala moja roka, govori o njej, da ni lepa.«

»Oprostite mi,« je zaprosila sestra Rožamarija ponižno. »Nisem vas hotela žaliti, gospod Dalmain. In povedala bi vam tudi rada, do kakšnega sklepa sta me sliki prignali, in rada bi priznala, kaj nameravam.

Sklenila sem, izpovedati se svojemu dragemu, kolikor sem kriva jaz, da sva se tako razšla. Ali mislite, da mi bo verjel? Ali mislite, da mi bo odpustil?«

Garth se je nasmehnil.

»Če tega ne stori, je brezčuten norec,« je odgovoril.

V radostnem občutju

Prva skupna večerja jima je potekla zelo dobro. Vse, kar si je bila izmislila sestra Rožamarija, se je izvrstno obneslo, in Garth se je veselil ko otrok, ker se ni čutil nič več tako nebogljenega.

Tudi zdaj še sta reševala zadeve, ki so se tikale njiju samih. In sestra Rožamarija je umela tako spretno spraševati, da je Garth vedno češče omenjal ime gospodične Jane Champion.

In svojevrstni so bili vtiski, ki so prešinjali Jano, ko se je iz ust Gartha Dalmaina čula tako živo opisovati. Vse doslej je vedela tako čudno malo o sebi, tako n. pr. nič o tem, da je imela navado, gledati ljudem naravnost v oči, kadar je govorila z njimi, in da je ta navada prav posebno spravljala v zadrego ljudi, šibke po značaju; bali so se je in ogibali. »Veste,« je rekel Garth, »čutijo, da jim vidi v dušo, in tega ne prenesejo; zato ji hodijo rajši s poti in govore med seboj ‚o neprilичni gospodični Champion‘. Meni se ni zdela nikoli neprilичna, rad sem govoril z njo, pametno, kakor ona zna, bil pa tudi vedno vesel, da mi vest ni očitala nič, česar bi me moralo biti sram. Njene jasne oči bi videle vse.«

Tudi se ni Jana nič zavedala, da je ob pogovorih rada z grebljico brskala po ognju in žerjavici v kaminu, ali če ni bilo grebljice, se zatekala po pomoč kar k nogam; ob razglabljanju se je navadno prijemala z desnico za brado in tako iskala ključa do uganke. Vse te in enake posebnosti je opisoval Garth tako živo in

se nanje tako dobro spominjal, da se je Jana čudila in jasno spoznavala, koliko je moral v preteklih treh letih misliti nanjo.

Vse to jo je globoko ganilo; videla je, kako zvesto hrani v srcu spomin nanjo, in zdelo se ji je, da jo bo rad spet vso in popolnoma sprejel, če se ji le posreči, da odstrani ovire, ki jih je bila s svojo nespametjo sama postavila mednju.

Po jedi je sedel Garth h klavirju in dolgo fantaziral na njem. Nekajkrat so se mu vpletli med igro tudi akordi iz Rožnega venca, in Jana je vselej napeto prisluhnila; toda Garth je brž prešel na kaj drugega.

Ko je nehal igrati in se je vrnil na svoj stol, ga je sestra Rožamarija vprašala: »Gospod Dalmain, ali bi mi konec tedna ne mogli dati nekaj dni prosto?«

»Zakaj?« je vprašal. »Kam pa nameravate oditi in za kako dolgo? Dobro vem, reči bi moral: ‚Seveda — z veseljem‘ po vsem tem, kar ste mi že dobrega storili. Toda v resnici mi ni moči. Še slutiti ne morete, kako sem vas pogrešal zadnjič, ko vas ni bilo. Četudi mi je delal družbo Brand, sem mislil, da ne bo nikoli konca tistih ur. Sami ste krivi, da ste mi postali tako neobhodno potrebni.«

Sestra Rožamarija se je nasmehnila: »Upam, da ne bom dolgo odsotna. To se pravi, čim boste želeli, se vrnem. Vidite, gospod Dalmain, nocoj mislim napisati pismo, o katerem sem vam pravila. Jutri ga oddam na pošto, in odidem tako hitro ko mogoče sama za njim. Biti moram pri svojem dragem, ko ga prejme, ali vsaj brž nato. Mislim — upam — da bo čakal name. Danes je ponedeljek. Bom li smela oditi v četrtek?«

Ubogi Garth je bil čisto obupan.

»Ali se pogosto dogaja, da zapuščajo bolniške sestre svoje bolnike in uhajajo k svojim ljubimcem, da bi videle, kako jim ugajajo njihova pisma?« je vprašal napol v šali.

»Ne ravno pogosto,« je odvrnila. »To je bolj izjema.«

»Brzjavil bom Brandu.«

»In on vam pošlje zanesljivejšo, sposobnejšo osebo.«

»O vi hudobnica!« je vzkliknil Garth: »Menda komaj čakate, da bi mi čimprej ušli?«

»Da in ne,« se je zasmejala sestra Rožamarija in stekla iz sobe.

Ko je bila Jana tisti večer zaprla poštno mapo, je bila razen Garthovih pisanj vtaknila vanjo tudi dvoje svojih pisem, preden jo je oddala Simpsonu.

Eno je nosilo naslov: Georgina, vojvodinja Mel-drumska, Portlandski trg, in drugo: Sir Deryck Brand, Wimpolska cesta, kraj pa obakrat: London.

In na obeh je bilo pripisano: Nujno. Ako ni mogoče osebno vročiti, takoj vrniti.

Toda pismi sta morali dospeti v najkrajšem času v prave roke, zakaj že sledeči dan je prejela sestra Rožamarija dva brzjavna odgovora. Vojvodinja je sporočila: »Mi je neprilичno, kakor si pač moreš misliti; vendar odpotujem še nocoj in bom čakala v Aberdeenu nadaljnjih ukazov.«

Jana se je nasmehnila. Teta mora malo ponergati še v brzjavki, drugače ni zdrava.

Doktor Brand je odgovoril: »Formalnosti uredim takoj. Flower in jaz prideva, kadar želite. Brzjavite.«

Ljubez en nikoli ne ugasne

Zunaj je v bleščečem soncu, cvetju in zelenju slavil maj svoj prihod v deželo.

Garth Dalmain in sestra Rožamarija sta sedela v knjižnici pri odprtem oknu in prebirala pošto. Garth je vzel vsako pismo sam v roke, preden ga je izročil tajnici. Pri tem je zadel na zapečateni kuverti; grb na pečatu je bil šlem s spuščnim naličnikom. Sestra Rožamarija je zapazila, da je Garth, ko je ta pečat

otipal, zelo prebledel, rekel pa ni nič in je položil pismo nazaj k ostali pošti.

V vrtu so brenčale čebele, vonj cvetja je prihajal skozi okno; v sobi sami je bilo samotno tiho.

Sestra Rožamarija je segla po novo kuverto in rekla: »Gospod Dalmain. tu je pismo zapečateno z rdečim voskom. Grb na pečatu je šlem s spuščnim naličnikom...«

»Vem,« je odvrnil Garth. »Ni ga treba dalje opisovati. Odprite!«

Sestra Rožamarija je odprla kuverto. »Pismo je zelo dolgo,« je rekla.

»Res?« je odvrnil. »Preberite mi, kakor sva navažena, najprej podpis in potem drugo.«

Sledil je mučen premor. Sestra Rožamarija je hotela brati, toda glas ji je odpovedal. Garth je potrpežljivo čakal, ne da bi kaj pripomnil.

Končno je sestra Rožamarija s težavo spravila iz sebe: »Zdi se, da je pismo strogo zaupno. Kar začeti ne morem z branjem.«

Njen glas je razodeval neki strah; Garth je to zapazil in dejal prijazno:

»Nič za to. Sami niste pri tem nič prizadeti. Pismo je gotovo le meni namenjeno, toda edina možnost, da ga čujem, je v tem, da mi ga preberete vi. Razen tega ni v tem pismu pač nič takega, česar ne bi smeli slišati tudi vi. Tako vsaj mislim. Kako se glasi torej podpis.«

Sestra Rožamarija je počasi obrnila list in zašepetala: »Tvoja žena.«

Nastal je dolg odmor. Zdelo se je, kakor da je Garth okamenel.

Naposled je stegnil roko in rekel: »Ali mi hočete dati pismo, gospodična Gray? Hvala. Zdaj bi rad bil za četrť ure sam in nemoten. Potem pridite spet, prosim.«

Govoril je tako mirno, da je začel Jani upadati pogum. Popolnoma se je imel v oblasti in ni kazal nobenega razburjenja. Še vedno je bil torej isti mož, ki

je ponosno odšel iz cerkve, potem ko je bil sklonil glavo proti Križanemu z besedami: »Sprejemam svoj križ.« Ni prosil, ni moledoval, zanj je bila stvar končana. In njemu se je bila drznila pisati pismo s podpisom: Tvoja žena!

Jana je malo vedela, kaj je strah. Zdaj je okusila tudi to.

Tiho je zapustila sobo.

In potem je sledila zunaj v obednici zanjo najdaljša četrta ure, ki jo je bila kdaj preživela. Saj je vedela, da se odloča v sosedni sobi njena življenjska usoda. Od vsega pisma, ki mu ga je bila pisala, je slišal samo dve besedi. ‚Moja žena‘ jo je poklical nekoč, in ‚tvoja žena‘ je čul sedaj, kar mu je pač najkrajše povedalo, za kaj se smatra ona sama. Ali pa bo to priznanje dovolj močno in ga bo nagnilo, da bo želel slišati tudi prave vzroke za njeno takratno ravnanje? Ali bo verjel njeni čisti ljubezni? Jane se je pollaščala čim dalje tem večja brezupnost, ki se ji je sicer upirala, pa je vendar ni mogla zadušiti.

Končno je minila tudi ta muka in sestra Rožamarija Gray se je vrnila h Garthu Dalmainu v knjižnico.

Ko je stopila čez prag, je stal Garth pri oknu in se ni obrnil takoj proti njej.

Pismo je ležalo na njeni strani mize. Že od daleč se je poznalo, da ga je bil nekdo zmečkal, potem pa spet poravnal in položil na njen prostor.

Ko se je Garth okrenil in stopil proti svojemu stolu, je zapazila na njegovem obrazu različne sledove težkega duševnega boja. Zdelo se je, kakor bi se bil v svoji slepoti obupno napenjal, da bi videl. Prej smrtno blede obraz je zdaj temno rdel, in vedno gladko počesani lasje so bili razmršeni. Toda glas je imel popolnoma v oblasti, ko je spregovoril:

»Moja ljuba gospodična Gray, izvršiti morava težko nalogo. Prosim vas, da mi preberete pismo. Razumem dobro, da vam je stvar mučna, ker utegnete imeti občutek, kakor da bi se vrivali med dve ranjeni,

z debelim zidom ločeni srci. Morda pa delo nekoliko olajšam, ako vam odkrito povem, da ne poznam na vsem božjem svetu nobenega človeka, od katerega bi raje zvedel vsebino tega pisma kakor od vas, ker vem, da boste takó pisateljico kakor mene prijazno sodili in potem spet pozabili, kar ni bilo namenjeno tretji osebi.«

»Hvala, gospod Dalmain,« je rekla sestra Rožamarija.

Garth se je naslonil na stolu nazaj in si pokrill obraz z rokami: »Prosim, gospodična Gray, začnite brati.«

»Ljubi Garth!

Ker mi ne dovoliš priti, da bi ti mogla iz oči v oči povedati, kar ti povedati imam, moram pisati. Sam si kriv, ako pri tem trpiva oba. Kako naj namreč pišem čisto iz srca in odkrito ob zavesti, da boš pri slednji besedi, ki ti bo udarila na uho, moral imeti občutek, kakor da se vriva neka tretja oseba v to, kar naj bi med teboj in menoj ostala za vedno sveta skrivnost? In vendar moram pisati popolnoma odkrito, da boš vse razumel — zakaj od tvojega odgovora na to pismo je odvisna vsa tvoja in moja bodočnost. Pisati moram natanko tako, kakor da bi pismo držal v roki in ga bral ti sam. Ako torej svoji tajnici ne moreš mirno zaupati zgodbe najinih src, naj ti pismo raje spet vrne, preden pride do druge strani, in me pozovi k sebi, da ti z besedo povem vse drugo.«

»S prvo stranjo sem končala,« je pripomnila sestra Rožamarija in čakala.

Garth ni umaknil roke z obraza: »Zaupam vam, naj ne hodi.«

In sestra Rožamarija je nadaljevala:

»Rada bi ti natanko pojasnila, Garth, da je sleherna moja beseda preprosta in čista resnica. Ako si prikličeš v spomin mojo osebo, boš priznal, da ni-

sem po naravi neodkrita, ali da bi o čemerkoli lahko trdila drugače, kot je res. Toda jaz sem se ti zlagala, Garth, in prav ta zla izjema naj ti dovolj dokazuje, da sva bila sicer popolnoma odkrita drug proti drugemu. Priznanje v tem mojem pismu se nanaša na to eno laž, in gotovo boš brez posebne moje prošnje v celoti razumel, kakšno poniževanje pomeni zame, da vsiljujem svoje priznanje možu, ki je moj prijateljski obisk že enkrat odbil. Spominjal se boš, da po naravi nisem ponižna, nasprotno dovolj ponosna — morda utegneš iz velikega mojega premagovanja, ki me to priznanje velja, spoznati, kako goreče te ljubim. Bog naj te razsvetli in ti pomaga, moj ljubi, moj ubogi samotni Garth!<

Sestri Rožimariji je zastala beseda; zakaj pri tem nenadnem priznanju Janine ljubezni je Garth šinil kvišku in se opotekel proti oknu, kakor bi hotel ubežati pred nečim, česar ne mara sprejeti. Toda takoj se je spet obvladal in se vrnil na svoj prostor.

>Ah, kako sem grešila, nad nama obema! Ali se spominjaš tistega večera na shenstonski terasi, ljubček, ko si me imenoval — kar sem v resnici bila — svojo ženo? Garth, pustim, da stoji stavek, kakor sem ga napisala. Ne bom črtala besed — naj ti jih tajnica prebere; kajti, vidiš, Garth, dokopala sem se naposled do spoznanja, da jih pripoznavam za resnične. Bila sem tvoja žena, četudi tega takrat nisem doumela. Popolnoma neizkušena glede čustev sem bila vsa zmešana ob povodnji občutkov, ki so mi izpodmikali tla pod nogami in me skoro udušili. Vkljub temu sem se pa celo takrat zavedala, da te je moje srce priznalo za svojega soproga in gospoda, in želela sem, da bi tisti trenutki neizrekljive sreče nikdar ne minili.<

Sestra Rožamarija je nehala brati. Garth je sedel sklonjen naprej in si zakrival obraz z rokami. Prav ko je utihnila, je globoko vzdihnil. Potem je pričela znova:

>Ko si me takrat tako dolgo in resno gledal, sem

se hipoma zavedela, kako sem grda, zavedela kot poprej še nikoli v življenju, in morala sem si priznati, da te k pogledu, ki me je zadel v dno srca, pač ni mogla nagniti moja zunanost. In vendar si me brž potem imenoval svojo ženo, kar mi je prvokrat v najinem poznanstvu zbudilo misel, da me hočeš v resnici vzeti za svojo zakonsko družico. Za dekleta moje starosti se utegne čuti to kot nekaj neverjetnega. Spomniti se moraš namreč, Garth, kako sem dotlej občevala z mladimi ljudmi svojega poznanstva. Ne pozabljaj, da sem tudi tebe do takrat smatrala kot za toliko in toliko let mlajšega in mi ni bilo jasno, da se vez, spletena med nama od overdenskega koncerta, imenuje ljubezen. Ko sem te prosila nekaj ur za premislek, si mi ga koj dovolil in odšel, brž ko sem želela biti sama — odšel s kretnjo, ki je nikoli ne bom pozabila. Saj mi je razodela, kako časti mož kakor ti ženo, ki jo je obdal s svojo ljubeznijo! Krilo, na katerega rob si takrat pritisnil svoje ustnice, je odtlej potovalo z menoj povsod, četudi ga nisem nikoli več oblekla. O urah tiste noči upam, da ti jih bom mogla kdaj pozneje natanko popisati z živo besedo, predragi. S peresom tega ne zmorem. Zapisati pa hočem brez laži in hlimbe, kaj je bilo, kar naju je razločilo in najino zoreče veselje spremenilo v grenko razočaranje in srčno bol. Bilo je naslednje: Mislila sem, Garth, da tvoja ljubezen ne bo prestala izkušnje z mojo nelepoto. Poznala sem tvojo izredno ljubezen za lepoto in vedela, kako moraš imeti vedno nekaj dovršeno lepega okoli sebe — bodi v tej ali drugi obliki. V spalnici sem segla po svoj dnevnik, kjer sem bila dobesedno zabeležila najin pogovor o tistem grdem pridigarju, ki mu je po tvojih besedah notranja lepota ozarila obraz tako, da je bil kakor spremenjen. In dostavil si, da odslej zate ni bil več grd, četudi so mu poteze same ostale enako nelepe. Rekel pa si tudi, da seveda to ni bil obraz, ki bi mu dan za dnem

rad sedel pri mizi nasproti; in da ti je ta muka bila prihranjena.

Prostodušje, s katerim si takrat pač najbolj grdi ženski vsega svojega poznanstva to razlagal, me je zabavalo v toliki meri, da sem zapisala od besede do besede vse v svoj dnevnik. — In tistega usodnega večera sem brala te besede in jih brala znova, dokler se mi niso skoro ko boleč trn zadrle v možgane! In potem sem v zavesti svoje pomanjkljivosti prižgala vse sveče in si s kritičnim pogledom opazovala v zrcalu obraz, ki bi ga moral ti dan za dnem in leto za letom gledati pri mizi sebi nasproti, ako ti drugo jutro rečem svoj: da. Predragi, nisem se videla s tvojimi očmi, kakor sem se videla odtlej. In nisem zaupala dovolj tvoji ljubezni, da bo izkušnjo prebila. Zdelo se mi je, da si prihraniva oba poznejšo srčno bol, ako se odrečeva trenutnemu veselju. Ti, preljubi, boš smatral to za hladen račun, ki ni bil vreden tvoje velike ljubezni do mene. Danes se zdi tako tudi meni, zdaj, ko se zavedam tudi jaz tvoje in svoje ljubezni. Takrat se mi je pa zdelo prav in pametno, ako te odbijem, kakor tudi me je pri tem bolelo srce. O, veruj mi, niti slutila nisem, kako sem te zadela! Mislila sem, da se boš s svojo ljubeznijo kmalu obrnil k drugi ženski, ki je bo v vsakem pogledu bolj vredna ko jaz. Veruj mi, Garth, mislila sem, da bo potekalo odtlej samotno samo moje življenje. — Potem sem se vprašala: Kako naj ga zavrnem? Ako ti povem pravi vzrok, sem vedela, da me boš skušal z žarečimi besedami pregovoriti, kako se motim, in jaz bi utegnila popustiti. Ker pa tega nisem marala tvegati, sem si izmislila laž, preljubi, in ti jo vrgla v obraz. Tebi, ki sem te že bila pripoznala za svojega gospoda in zapovednika, sem zalučila v obraz brezsrčne besede: ‚Ne morem se poročiti z negodnim mladičem!‘ Ah, Garth, ne opravičujem se in se ne zagovarjam — izpovedujem se samo in zaupam tvojemu velikodušju, ki bo priznalo, da bi drugačen odgovor gotovo zgrešil

svoj namen. Kako sama in žalostna je ostala takrat tvoja Jana v cerkvi — kako je s koprnečim srcem prisluškovala, ali se ne boš morda vrnil! Toda moj Garth ni mož, ki čaka pred vrati ženske, kdaj se ji zljubi, poklicati ga nazaj.

Samota in praznost sta me potem mesec za mesecem mrvili tako, da bi me, kakor je dejal Deryck Brand, ubili, če ostane tako, in me je poslal na pot. Kakor veš, sem ga poslušala, in v spremenjeni okolici sem začela gledati svet spel bolj zdravo. Letos na pomlad sem vrh velike piramide v Egiptu spoznala, da takšnega življenja ne morem več prenašati. Uvidela še nisem, da sem bila ravnala krivo; toda tako zelo sem hrepenela po tvoji ljubezni, da sem sklenila tvegati, oditi domov in te prositi, da se vrneš k meni. Tedaj sem zvedela za tvojo nezgodo, predragi. Pisala sem ti takoj, toda odbil si mi prošnjo za obisk in razgovor.

Dobro vem, da imaš pravico reči: ‚Ni mi zaupala, dokler so mi sijale oči — zdaj ko ne vidim več, se je nehala bati‘. Garth, imel bi polno pravico trditi to, in bi vendar ne bilo pravično. Zadnji čas sem se dovolj uverila, da takrat nisem ravnala prav in bi ti smela brezpogojno zaupati. Na kakšen način sem se o tem prepričala, boš zvedel pozneje. Za ta hip morem reči samo to: Če bi videl, bi spoznal zdaj v meni žensko, ki ti zaupa brez sleherne omejitve. In če jo napadejo dvomi zaradi njene zunanosti, pravi preprosto: ‚Ugajala mu je, vse drugo me nič ne briga‘. Preljubi, zdajle ti ne morem pisati, kako sem se dokopala do tega prepričanja; toda o tvoji zvestobi in ljubezni imam dokaze, ki ne puste, da bi mi le senca nemira razgibala srce.

Zato gre samo še za vprašanje: Ali mi moreš odpuščati? Ako moreš, pohitim takoj k tebi. Ako je pa moj greh prevelik, da bi mi ga smel in mogel odpuščati, seveda ne bom mogla priti — toda prosim te, preljubi, ne zavračaj me od sebe.

Piši mi samo eno besedo: ‚Odpustim‘ z lastno roko. Več ne potrebujem. Ko jo prejmem, pridem takoj. Ne narekuj svoji tajnici pisma zame; tega bi ne mogla prenesti. Kakor sem rekla, piši preprosto ‚odpustim‘, če moreš, in mi pošlji.

Tvoja žena.«

Zelo tiho je bilo v sobi, ko je sestra Rožamarija nehala brati. Vprašala se je, ali bi si pač smela iti po kozarec vode, ne da bi motila Gartha, a je sklenila, da rajši ne hodi.

Končno je Garth Dalmain dvignil glavo in rekel z medlim smehljajem na obrazu: »Zahtevala je od mene nekaj nemogočega.«

Jana si je pritisnila roko na srce.

»Ali ne morete zapisati: odpustim?« je vprašala sestra Rožamarija.

»Ne, tega ne morem. -- Dajte mi list papirja in svinčnik, gospodična Gray.«

Sestra Rožamarija mu je položila oboje pod roko.

Garth je vzel svinčnik, otipal s prsti sredino papirja in zapisal tja z velikimi, krepkimi črkami besedo. Potem je dal list sestri Rožimariji in vprašal: »Ali je čitljivo?«

»Popolnoma čitljivo,« je odgovorila, na srečo prej, preden so besedo zalile in zabrisale njene solze.

Namesto: odpustim je Garth napisal: ljubim.

»Ali morete oddati takoj na pošto?« je vprašal in glas mu je drhtel od vznurkanosti. »Če odide pismo še danes, bi utegnila biti po jutrišnjem že tu.«

Sestra Rožamarija je vzela pismo in brzdajoč se, še rekla:

»Gospod Dalmain, pismo, ki sem vam ga bila prebrala, ima še pripis. Glasi se: »Pošlji svoj odgovor v Hotel Palača v Aberdeen.«

Garth je skočil kvišku; od veselja je bil ves iz sebe.

»Tedaj je že v Aberdeenu,« je vzkliknil, »Jana v

Aberdeenu. Ako dobi pismo jutri zjutraj, bi utegnila čez dan že dospeti. Jana, Jana! Ljuba mala Rožamarija, ali čujete? Jana pride jutri. Ali vam nisem pravil, da se bo danes nekaj pripetilo? Vi in Simpson sta preveč Angleža, da bi mogla razumeti, kako razodeva narava svoje tajne, toda Marjeta je Škotinja in je vedela; ko sem bil davi skupaj z njo v gozdu, so nama drevesa prišepetavala, da se po dolgih srčnih stiskah bliža veselje. In slutnja naju ni varala. Ali ne bi mogli oddati pismo takoj na pošto, gospodična Gray?«

Garth je bil najbolj židane majniške volje. Obraz se mu je kar svetil. Vsa njegova osebnost je bila kakor elektrizirana od veselega pričakovanja. Sestra Rožamarija je sedela pri mizi in ga opazovala. Okoli ustnic ji je igral nasmeh, in rekla je prijazno:

»Jaz sama grem na pošto, gospod Dalmain. Rada bi se sprehodila, do čaja se že spet vrnem.«

Na pošti je oddala dve brzojavki. Prvo z besedilom: »Vojvodinji Meldrumski, Hotel Palača v Aberdeenu. Pridi drevi z vlakom ob 5 uri 50 minut.«

Druga se je glasila: »Sir Deryck Brand. Wimpolska cesta, London. Vse v redu.«

Sestra Rožamarija prejme plačilo

»Gospod Dalmain,« je rekla sestra Rožamarija pri čaju, »zdaj morate pa res mirno sedeti in paziti na jed. Kako morete drugače vedeti za stvari, če venomer skačete kvišku in odrivate svoj stol zdaj sem zdaj tja? Ako se mi takoj ne poboljšate, bom zares morala naprositi staro Marjeto za prtiček in vas posaditi na otroški stolec.«

Garth je na dolgo stegnil noge od sebe, se naslonil v stolu nazaj in se veselo zasmeljal:

»Potem bi moral pa prositi: „Ali smem dol, sestra,

prosim?' Sicer pa, kako ste kar na lepem postali predrzni, gospodična Gray! Dejal bi skoro, da ste Jana, če me z njenim glasom na tak način oštevate. — No, pa res, ta vaš in njen glas, kakor sta si podobna, se mi vendar ne zdita povsem ista. Njen je globlji, in ona govori včasi zabavno narečje, pomešano z različnimi študentovskimi izrazi; vi ste pa dobro vzgojena oseba in govorite vedno slovnično pravilno. Kako lepo bi bilo, ako bi hoteli ostati pri nama in bi vaju poslušal, kako bi se pogovarjali! In vendar — ne vem — bilo bi mi, kakor bi sedel na šivankah.«

»Zakaj?«

»Ker bi se strašno bal, da bi vidve ne mogli trpeti druga druge. Vidite, v nekem pogledu ste mi bili resnično več ko kdorkoli na svetu, in ona — ona je moj svet,« je odgovoril Garth preprosto. »In bal bi se, da bi vas ona ne utegnila dovolj ceniti in bi je vi morda ne mogli prav razumeti. Veste, ona ima neki svoj način občevanja z ljudmi, posebno z mladimi dekleti, ki jih spravlja v zadrego.«

»Mene ne spravi nihče v zadrego,« je odvrnila sestra Rožamarija. »Ali vas smem prositi za kolač, gospod Dalmain?«

Garth ji je ponudil krožnik.

»Hvala,« je rekla. »Zdaj je bilo prav.«

»To ste povedali natanko tako, kakor bi bila rekla Jana: ‚Zdaj je bilo prav‘. Ali ni čudno, da mi bo jutri njen glas zvenel vašemu samo slično, ko sem ves ta čas menil, da sta si oba popolnoma enaka?«

»Ko bo ona pri vas, ne boste mislili na nikogar drugega več.«

»Zelo se motite,« je odvrnil Garth. »Vas bom strašno pogrešal, vas, ljuba sestrice. Nihče — tudi ne ona — mi vas ne more nadomestiti. In veste,« neka senca mu je spreletela obraz, »skoro se bojim. Po moji nezgodi me še ni videla — bojim se, da se bo ustrašila, ko me zagleda takšnega. Ali mislite, da se ji bom zdel zelo spremenjen?«

Jana se je ozrla v slepi obraz, ki se je plašen obračal proti njej. Nehote se je spomnila na trenutek, ko je menil Garth, da je v sobi pri njem samo doktor Rob, in se je dvignil v postelji, da mu je mogla prvič pogledati v obraz. Spomnila se je, kako se je takrat obrnila proti kaminu, da bi zdravnik ne opazil njenih solz. In ko je zdaj — v mislih nanjo — spregovoril o svojem obrazu, ga je spet pogledala. Obšlo jo je čudno hrepenenje.

»Ali sem hudo skažen?«

»Ne morem soditi za druge, zase pa mislim, da bi moral vaš obraz razveseliti vsakogar prav takšen, kakršen je.«

Garth je zardel vidno pomirjen, vendar rahlo presenečen. Iz glasu sestre Rožemarije je zvenelo nekaj, česar si ni mogel prav razložiti.

»Ah,« je rekel potem, »hrepenim po Jani — samo Bog vé, kako iz srca — bojim se pa vendarle. V splošnem bo pač vse prekrasno, da si kar misliti ne morem. Toda, kar zadeva v vsakdanjem življenju tiste malenkosti, ki so zame slepca vendar tako važne, vas bom strašno pogrešal, moja dobra, mala vodnica. Sprva se mi je zdelo zelo prav, da odidete, preden se vrne ona, a zdaj vas nikakor ne morem pustiti stran, prav zaradi nje. Jano imeti, bo zame blaženstvo, tisto pa le ne bo, kar mi pomeni, imeti vas.«

Tako je prejela sestra Rožamarija plačilo za svojo strežniško ljubezen, in premoglo jo je tako, da jo je domala čisto zmedlo. S težavo se je pomirila.

»Nič se ne vznemirjajte,« je rekla. »Ljubezen zmore vse. — Toda zdaj mi dovolite, da se za nekaj časa odstranim. Pospraviti moram in se preobleči. Danes je najin zadnji večer, ko sva skupaj v takšnih okoliščinah.«

»Prav,« je odgovoril on. »Kakor želite. Prej bi vas prosil pa še enega: Sezite mi v roko, sestra Rožamarija. Rad bi se vam zahvalil.«

Jana je stegnila svoje drhteče roke, da bi segla po slepčevih, vendar jih je takoj spet umaknila, njena ura še ni prišla. Pred Garthom je stala samo sestra Rožamarija Gray.

»Ne sedaj, gospod Dalmain. Ko se vrnem, bova pred večerjo muzicirala in potem se posloviva. Zdaj pa odidite malo na čisti zrak in se sprehodite. Zbogom, za urico samo, gospod Dalmain.«

»Le kaj je šinilo v malo Rožomarijo?« je govoril Garth predse, ko je odšla in je tipal za palico. »Tako, kakor sva se pogovarjala v teh urah, odkar se je vrnila s pošte, bi ne moglo trajati več dolgo.«

Obraz se mu je zasenčil, pa takoj spet razjasnil. »Oh, kako sem preprost! Saj ima vendar tudi ona svojega fanta in komaj čaka, da bi se sešla z njim čimprej. Ljuba, mala Rožamarija, Bog ti daj srečo! Toda če hočem biti čisto odkrit, raje bi videl, da ne bi odhajala.«

Rožni venec se sklene

Malo pred polšesto uro tistega pomenljivega majniškega popoldneva je koračil Simpson nazaj čez vežo, ko je bil odvedel svojega gospoda s sprehoda v knjižnico. Kar je nad njim zašumelo in po stopnicah je prišla dol proti njemu postavna dama.

Obstal je ko pribit in precej neumno buljil v bližajočo se postavo v črni, s starimi pristnimi čipkami okrašeni večerni obleki z dolgo vlečko. Plemeniti obraz ženske je sijal v zavesti tihe zmage. Pozneje je občutil Simpson veliko zadoščenje, da že od vsega početka ni ogovarjal Jane s »sestro«, temveč z »gospodično«. Po malem je začel celo trditi, da je bil že kar prvi dan spoznal v njej »damo iz odlične družbe«, kar je pa Marjeta Graeme najodločneje pobijala in ga oštevala, ker tako grdo maliči resnico.

»Simpson,« je spregovorila Jana, »moja teta, vojvodinja Meldrumska, pride danes gotovo s precejšno prtljago iz Aberdeena. Marjeti sem že naročila zaradi sob, Jakob pa naj gre po vojvodinjo z vozom na postajo. In ko prideta, privedite teto v knjižnico. Četrt čez osem naj bo večerja. Ali ste razumeli, Simpson?«

»Popolnoma, milostljiva gospodična,« je zajecel sluga.

»Gospodična bo dovolj, Simpson,« se mu je nasmehnila Jana in odšla mimo njega.

Stopila je v knjižnico in zaprla vrata za seboj. Garth je ob šumenju njene obleke tenko prisluhnil.

»Halo,« je vzkliknil, »ali ste odložili svojo strežniško obleko in se preoblekli za slavnost, gospodična Gray?«

»Da, tako sem vam tudi rekla.« Šla je po sobi, obstala pred njim in se zagledala vanj. Njena ura je končno vendarle prišla. A še vedno mora potrpeti — biti mora previdna, že zaradi njega. »Toda vas nisem nič čula peti, kakor ste bili obljubili, da boste.«

»Nisem pel,« je odvrnil Garth. »Čisto sem pozabil in sploh ne morem peti v teh trenutkih. Moja duša je do vrha polna hrepenenja.«

»Vem. Vam bom pa jaz nekaj zapela.«

Garth je čudeč se okrenil glavo: »Ali znate peti? Zakaj tega nikoli niste storili?«

»Ko sem prišla sem, me je vprašal doktor Rob, ali igram na klavir. Rekla sem mu, da nekaj malega. Iz tega je sklepal, da nekaj malega tudi pojem, in mi je najostreje prepovedal, da bi vam nekaj malega igrala ali pela. Dejal je, da bi utegnili pri tem resnično priti ob um.«

Garth se je glasno zasmel: »To je res čisto po Robovo! A zdaj hočete kljub njegovi prepovedi vendarle tvegati in mi nekaj zapeti?«

»Mislim, da nič ne tvegam. Tu je vrstica. Če bi želeli, naj neham, pridite in me opomnite.«

Šla je h klavirju in sedla. On pa se je zleknil v svoj udobni naslanjač, in nasmeh se mu je utrinjal okoli ust. Menda je še vedno mislil na Robovo prepoved.

Rožni venec se začne z enim akordom. Jana ga je udarila in pri tem nepremično zrla proti Garthu. Videla je, kako se je takoj sklonil pokonci in kako se mu je zazrcalilo v obrazu presenečenje, pričakovanje, začudenje.

Potem je pričela peti. Rahlo in trepetajoče ko najmehkejši zvoki cella je zadonel po sobi njen globoki, polni glas:

»Vse ure, ki sem jih prebil s tebo,
niz biserov, predraga, so in se blesté,
ko se mi zdaj spovračajo,
in tih prebiram jih zapovrstjó
kakor pri rožnem vencu jagode.«

Dalje Jana ni prišla.

Garth je skočil kvišku in prišel, ne da bi spregovoril besedo, tipaje h klavirju. Okrenila se je na stolu in razprostrla roke, da bi ga ujela. Zdaj se je dotaknil z roko glasbila — potem tipk. V sledečem hipu je našel, kar je iskal, in se zgrudil pred njo na kolena ter jo objel z rokami.

Ugasle oči je dvignil proti njej in hlupal s pridušnim glasom: »Ti? Ti? In ves ta čas — ti?«

»O, Garth, moj najdražji,« je odvrnila Jana ljubeče in si prižela njegovo glavo na prsi: »Da, jaz sem, in sem bila pri tebi ves ta čas, da bi ti pomagala v tvoji samoti in srčni boli. Kako bi mogla ravnati drugače in ne priti k tebi?« Prijela ga je in ga varno odvedla na njegov prostor. »Ah, predragi,« je rekla in mu kakor v varstvo položila roko na predrago ji glavo, »bila je zame slast, da sem ti smela streči, pomagati ti v tvoji temi in ti lajšati bolečine. Toda — nisem smela priti kot Jana Champion, dokler nisi vsega čul in razumel — saj sem vedela, da me kljub vsemu vendarle še ljubiš. Zdaj ti je jasno vse

in mi odpuščaš — kajne? In nič več ne bom odšla od tebe, če hočeš. Teta Georgina naju nocoj obišče, kmalu bo tu, Deryck bo oskrbel vse formalnosti in tako nama za poroko ne bo napoti ničesar več. In potem,« Jana je govorila rahlo in božajoče, »potem bo zame največja slast, bivati pri svojem soprogu iz dneva v dan, za vedno.«

In izginila je slednja sled strastne razburjenosti. Ali je Bog sam spregovoril svoj čudežni: Mir vama?

Čez čas je dvignil Garth glavo in rekel: »Vedno skupaj? Ah, izginila mi je vsa tema.«

Ko je Simpson, bled v zavesti svoje važne službe, odprl duri v knjižnico in naznanil »Njeno Milost vojvodinjo Meldrumsko«, je sedela Jana pri klavirju in igrala vrsto mehkih akordov, in vitek mlad mož je stopil visoki povabljenki nasproti.

Vojvodinja namenoma ali pa v resnici ni opazila vrvice, po kateri je rahlo drsela Garthova roka. Pri-srčno je segla v ponujeno desnico in zaklicala veselo: »Ali ste to v resnici vi, moj ljubi Dal? Menila sem, da bom pozdravila slepca — namesto tega mi pa prihajate nasproti kakor sicer...«

»Ljuba vojvodinja,« je rekel Garth in se sklonil, da bi poljubil vojvodinji roko, »žal vas ne morem videti, toda nocoj res nič ne čutim, da bi bil slep. Neizrekljivo veselje mi razžarja mojo temo.«

»Oho, tako torej stoje stvari! S katero torej se hočete poročiti, z bolniško sestro, ki je menda, kolikor sem čula, kaj uporabna osebnica, ali pa z Jano, ki si ne dela nič težke vesti, ako pošilja svojo staro teto iz enega konca kraljestva v drugega, prav kakor se ji zljubi?«

Jana se jima je približala in položila desnico ženinu v roko.

»Ljuba teta Gina,« je rekla potem, »prav rada si prišla, le kar priznaj! In Garth se poroči z obema,

ker ga imata obe preradi, da bi mogli in hoteli od njega stran, in je on mnenja, da ne more prebiti ne brez ene ne brez druge.«

Vojvodinji so zasijale solze v očeh. Pa se je brž obvladala in dejala: »Neumnost! Kaj bi se cmerili! Saj so vedno pravili, da za Dala ni eno dekle dovolj in zdaj se bo poročil res kar z dvema. Bog vaju blagoslovi, vaju srečna človeka! Pa tudi jaz vama ne bom kratila svojega blagoslova, ko pride čas za to; toda zdaj se moram najesti. Pozvoni slugi, Jana, da mi pokaže mojo sobo.«

Ploščad je zalivala srebrna mesečina.

Na večer po njuni poroki sta stala Garth in Jana v tej mili svetlobi in uživala toplo, brezvetrno noč; blizu nekje je drobolel slavec svojo pozno melodijo.

Spregovorila sta komaj kakšno besedo med seboj. Njuno veselje je bilo pregloboko, da bi se dalo izraziti v besedah, in molk se jima je zdel zdaj, ko so gostje odšli, bolj srčna potreba ko govorjenje.

Končno je dejal Garth: »Ali v hiši še svetijo?«

»Luč vidim samo v vogalni sobi. Marjeta hodi sem in tja ter pregleduje, ali je pač vse v redu. Stara zvesta duša! O Garth, kako lepó je, biti doma in med ljudmi, ki ga imajo zares radi!«

»Vesel sem, da ti je prav tako,« je odvrnil Garth. »Najino poročno potovanje bo v skupnem domu, po katerem sva toliko časa hrepenela.«

»Da bi bila v njem srečna oba!«

In naslonjena na moža, pa mu vendar v oporo, se je vrnila Jana v svoj dom.



NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIZNICA

COBISS #



00000076403

